

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 19.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 28 k. (14), 1/2 évre 14 k. (7), 1/4 évre 7 k. (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Az egyenes ut.

Budapest, november 9.

(K.) A vitának vége — csináljuk meg a mérlegét. Miért terjesztette be a miniszterelnök a trónörökös nyilatkozatának becikkelyezéséről szóló javaslatot? Hogy a trónöröklés rendje iránt soha kétség ne támadhasson. De hát volt-e ilyen kétség már most is valakinek? A vita után azt kell rá felelni: volt. Kinek? A koronának nem, a kormánynak sem, a szabadelvű pártoknak sem, sőt Kossuth Ferenc sejtetni engedte, hogy eleinte még a függetlenségi pártoknak sem. De csak eleinte. Aztán nagyon is sok kétséget hangoztatott. Hogy igazán támadtak-e kétségei, vagy úgy támasztotta őket mesterségesen, arról nem volna nehéz vitatkozni. De egészen fölösleges. Olyan tisztának kell ugyanis lennie a trónöröklés kérdésének, hogy azzal szemben még mesterségesen se lehessen kétséget támasztani. Se most, se később. De sohasem. Ha pedig mégis akadnak, akik már most is megtalálják a kávéban a csomót, akkor annál sürgősebb a kétségek eloszlatása. Sürgős volna akkor is, ha az ellenzék nem volna olyan hamar készen azzal a vádjával, hogy a kormány inkább akarja a dinasztia, mint a nemzet érdekét szolgálni, ami pedig sértő a dinasztia, melyről fölteszi, hogy a nemzet ellenére kell szolgálni és sértő a kormányra is, mert elvégre még nincs bebizonyítva, hogy minden kormány gerinctelen. Igenis sürgős volna, mert a trónöröklés kérdése, ha nem egészen tisztá, akkor annyi, mintha egészen zavaros volna.

Tehát voltak kétségek. Igaziak vagy mesterségesek: egészen mindegy. A fő: hogy most már *nincsenek és nem is lehetnek*. A vita végén ez a kellemes szenzáció. Széll Kálmán miniszterelnök hozta meg mai hatalmas beszédében s azok a tapsok, melyekkel a törvényhozás megjutalmazta, többet jelentenek

a ma elismerésénél. Ez a békességében biztosított jövő elismerését is jelenti. Amit Széll Kálmán miniszterelnök az első perctől fogva mindig hangsúlyozott s amiben nem kisebb tekintély erősítette az ő hangját, mint Szilágyi Dezső: most már maga a törvény is hangsúlyozni fogja. S ha, nem ugyan a közvélemény, melyet az ellenzék nem tudott a maga skrupulusaihoz hajlítani, de igenis az oppozíció egyre hajtogatta, hogy még a legszavahibetőbb miniszterelnök se beszéljen törvényeket, mert az országhoz csak formaszere törvényt beszélhet: hát most a törvény mondja ki, hogy Magyarország trónöröklési rendjéhez semmiféle idegen jogforrásnak nincs köze, mert azt kizárólag és egyes-egyedül a magyar alkotmány szabja meg. Így lett volna, ha a törvény expressis verbis nem is mondja ki. Minthogy azonban az ellenzék a fejét csóválta s azt mondta: *hátha mégis* — hát a miniszterelnök a korona elé járult és lojálisan beszámolt a kétségekről. És a korona viselője csak azt mondhatta: „kedvelt tanácsosunk, hiszen mi is azt akarjuk, hogy a trónöröklés rendjéhez kétség ne férhessen sehonnan, hát beszéljen a törvény világosabban, ha kell!” S ma a miniszterelnök meghozhatta a megnyugtatást azoknak is, akik talán — *nem ezt remélték*.

Mert most már beszéljünk a néppártoknak ama bizonyos módosításáról is egészen nyíltan. Mit akart vele a néppárt? Kapott az alkalmon, hogy Szilágyi Dezső az igazságügyi bizottságban a trónöröklés rendjéről olyan tételt állított fel, melyhez kétség nem fér. De nem azt mondta, hogy ezt is vegyék a törvénybe, hanem azt kívánta, hogy szorítsák ki vele a törvényből a lelket, éppen a rendelkező részt. Ártatlan képpel nyújtotta a törvényhozás felé a Szilágyi tételét s ravaszul úgy képzelte, hogy sakkot vagy éppen mattot is mond Széll Kálmánnak. Mert vagy Szilágyi

Dezsővel kerül összeütközésbe, vagy a koronával, vagy mind a kettővel. Ezt mind elképzelte, csak éppen azt a legegyszerűbb eshetőséget nem, hogy a miniszterelnök az egyenes utat fogja választani. Egy miniszterelnök, aki egyenes uton jár: a néppárt erre gondolni se akart. Széll Kálmán pedig előbb tisztába hozta a dolgot Szilágyi Dezsővel, aki nem elég kicsi hozzá, hogy szerelmesebb legyen a saját tételébe, mint a törvény leglényegesebb és mellőzhetetlen részébe; mikor pedig maga Szilágyi Dezső győzte meg a néppártot, hogy az ő révén a kis ravaszkodás csütörtököt mondott, akkor Széll Kálmán a korona hozzájárulását szerezte meg, hogy mindent a törvénybe vehessen, ami a törvényt meg nem változtatja, de a skrupulusokból a legutolsót is eloszlatja. Nem jutott tehát összeütközésbe Szilágyi Dezsővel és nem jutott zavarba a koronával szemben sem. De nem is juthatott. Nem ma és nem tegnap óta járja Széll Kálmán a legbiztosabb, mert legegyszerűbb utat. A becsületes őszinteség, melylyel lenn és fönn dolgozik, az igazi lojáltság, mely ellen soha és semmiért nem vétene, megvédi őt minden összeütközéstől. Széll Kálmánt zavarba hozni nem lehet. Aki az ellenkezőre épít: szánalmasan rosszul épít.

Ezt a mai nagy szenzációit nem is magáért az örvendetes voltáért kell följegyezni. Pedig az se kicsi dolog s ha ritka volna Széll Kálmán keze nyomán a siker, ebből az egy sikerből is élhetne darabig. De föl kell jegyezni e szenzációt a tanulságok miatt, melyeket magában rejt. Egy javaslat feküdt a törvényhozás előtt s az volt a célja, hogy világosságot teremtsen a jövőndőre. Ezt mondta céljának maga a törvény, ezt Széll Kálmán, ezt Szilágyi Dezső. Mégis hangok emelkedtek, egymással se összehangzó. Az egyik azt mondta: „a törvény nem beszél olyan világosan, mint Széll Kálmán, mint Szilágyi Dezső,

TÁRCA.

Néma harangok.

(A pilisi annalesekből.)

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: NÓGIÁDI LÁSZLÓ.

A pilisi annalesek *Tsodák* című fejezetében a következőket jegyezte fel néhai főtitkárunk Kerekes István uram nyolcadik esodának.

„S lón, hogy az Ur meg akará látni a nyáját és pásztorát... Az új harangok immár függteknek, de hangot nem adtak. Mind az egész falu pedig ott áll a álmélkodának. Akkoron Füge István a harangozó kiáltja fentről: szózatot hallok, ezt mondja a szózat: mig bűnös leszen a templom kertjében, addig néma leszen a két harang. Mondá az ember a magasból s area lángolt, szeme ragyogott a szent revalatiótól... És ki ne tartaná magát bűnösnek. Egyenkint mennek vala el... Miglen csak ketten maradunk, Kintsér Juliánna (ez az asszony nagy bűnös hírében állt) s én. Mind az népek pedig kívülről, nézének s szőrnnyűködének, hogy Kintsér Juliánna magát bűnösnek nem tartja... Szól pediglen ekkor az egyik harang csak. Még valaki ott van, kiálta Füge István. Az asszonyra nézék, de im teste reszketett, arcán nagy öröm látszék. Belső szózat mondá: menj, vagy nem vagy-e bűnös? Elmentem... s ime megszólalnak a harangok... az asszony pedig zokogva hull a földre... area sugárzó, szeme ragyogó vala.

Akkor mondám a népek: ime lássátok,

hiába vádolátok az asszonyt... gonosz a ti nyelveitek és ártatlant bántot. Magam menék hozzá és mondám neki: asszony, győzött a te lelked... És ez nap óta olvasót tart vala s hosszú elmélkedéseket a templomban.

... A história pediglen messzebb kezdődik. Még onnantól, hogy ugyanegy húzásban, mikor a Kincsér Juliánna édes urát temették, mind a két harang megrepedt. Az öreg is, a kicsiny is megrepedt. Ugy hogy szegény Kincsér Juliánna urának már az utolsó ammen verset el se huzhatta Füge István. (Inkább a Tollas Matyi fia, kik harangoztak, mig Füge uram a zsalugátekre megöl nézett, nagyon nézett valakit.)

Sok esett meg már Pilisen; hogy vizet fakasztott az Arkos András uram szép felesége, hogy az erdőn nem tudták átvinni keresztbe a létrát, hogy meguszták a hajdínát, de ilyen, hogy egyszerre két harang megrepedt, még nem. Magyararáták is mindjárt az esetet.

A vén Gubo Julis összeacsapta kezét és sokáig nem tudott szólni a csodasert miatt (pedig má' ő kelme is sokat látott), csak nagysokára tudott beszélni:

— No lám, mondá, mindig is mondtam, ez a Kincsér Juliánna nem jó szerzet. Ugy szakadt ide, mint gyött-menn, másion is szivesen legettette a szemit. Hát ime itt van, lássátok, megrepedt a harang. A Juliánna lelmem tudja, mért. Csoda ez, világos égi jel.

Szó ami szó, de már régen zörgött a levél. Kincsér Péter uram beteges volt azóta, hogy virtuskodásból a kalondai malomban egy zsák búzát bevett a fogával. Fogyott, lankadt, mind sápadtabb lett, az asszony meg, a felesége mind pirosbabb, erősebb. A csattanó két oráján rózsák nyíltak. Hej, bizony sokan feljöve nyultak annak. Mert habár úgy szakadt is Pilisre valahonnan Muesiny-

ből, de az is igaz, hogy Pilisen árnyékba is verte az asszonynevet. Ennek okáért haragudtak az asszonyok. Módos, gangos volt a járása, mint a pává, a két area gödrébe még a processziók első énekes, Énekes András is bele vesztet, mondván: A pokóba is processziót énekőnk ilyen asszonyé. De takaros, de gangos!

A haraszt ösörgött, zörgött, pedig semmit se tudtak az asszonyra, ha csak azt nem, hogy a losonci vásárról jövet Kéből Gyuri felvette a kocsijára.

Addig sápadt, fogyott Kincsér uram, mig örökre elfogyott s hogy im megrepedt a két harang, hát újra felkerekedett a szó. Hiába erős-ködék Gyüge István az alvégből:

— Ha megrepediek, hát megrepedtek, de szótak ő kelmek egykoron. Maj veszünk utat. A vasfázék is eltörik, má' mé' vóna hibás az asszony.

Füge István is mondta: Potya beszéd, büge szó, ócskák vótak a harangok.

Hiába, a mit Gubo Julis mondott, az volt az igaz. Gonosz hírek keringtek, kis szóból nagy lett s napról napra nőtt, a hegyen is átment (Gubo Julis vitte) Muesinba, onnan Rapra, még tovább Losonca. Az urak is megtudták. Ki is jötték. Vizsgálódtak, kérdézősködtek, mi igaz a dologban, hogy Kincsér Juliánna emésztette el az urát.

— No hát no, mondták mosolyogva a losonci urak, hogy te emésztetted el, ej-ej, nem csoda, hogy elfogyott az urad s még meg is csipték az ajkát.

De hát a harang semmit se bizonyított, a szegény azonban megvult.

Tudja, ki beszélte, tudja, ki támasztotta, de csak szállt a hir, hogy Kincsér Juliánának ör-

pedig Széll Kálmán és Szilágyi Dezső valamikor elmúlik, a törvény pedig megmarad s akkor ugy volna a jobb, ha a törvény beszélne világosabban!" A másik ravaszul mondta: „a törvény tán sokat is mond, hátha valamivel kevesebbet mondana s akkor a jövőben, ugy lehet, zavar támadna, amivel mi nem törődünk, de ma is zavar támadna s ez nekünk jól esnék!" A kétfajta hangra ugyanegy hangon, az őszinteség hangján felelt Széll Kálmán is, Szilágyi Dezső is. Nyilvánvaló, hogy ez is elég lett volna. A nemzet beéri ilyen két kiválóság szavatolásával s a jövő is el tudott volna igazodni az ő világos szavukon. S mégis mi történt? Azok voltak a skapulózusabbak, akik nem kételkedtek se a törvény, se a maguk intenciójában. Amit a nemzet nem sürgetett s az ellenzék se remélt: Széll Kálmán meghozta a nagyobb világosságot. Hogy a kétség árnyéka se férközzék sem a javaslat, sem a korona, sem a kormány intenciójához. S meghozta úgy, hogy mindenki örülhessen, aki világosságot akart, de ne örülhessen az, aki csak zavart akart.

Nem hétköznapi látványosság ez. Csak olyan idők szolgálnak vele, mikor a korona hisz tanácsosaiban, a tanácsosok hisznek egymásban s a nemzet hisz megannyiukban. S azért a Széll Kálmán mai szenzációs beszéde után hódolat kél a korona, tisztelet az ő tanácsosai, elismerés a nemzet iránt. . .

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, november 9.

A mai ülés meghozta a végét az általános ritának. És hozott egyuttal egy kellemes meglepetést a Háznak, egy fényes sikert a miniszterelnöknek.

De hogy sorrendet tartsunk, *Pichler Győző* volt a mai ülésnek első, az általános vitának utolsó szónoka. Hosszasan beszélt, de éppenséggel nem unalmasan, a mi határozott érdem ennek az agyonnyújtott vitaközlésnek a végső stádiumában; sőt volt a beszédének egy része, amely nagyon ügyes és nagyon érdekes volt. Persze csak ügyes és érdekes, nem több. Mert a *Közbüro-Kohary* nemzetség esetének nincs sokkal több köze a vitatott kérdésnek a velejéhez, mint akár az amerikai elnökválasztáshoz. Hogy a szász Közbüro hercegi család hogyan magyarázza a maga házi törvényeit, az egyelőre teljesen közömbös a magyar törvényhozásra nézve. Azonképpen a báró Ruppenstein póre sincs éppen szoros nexusban

dőge vagyon, elvette az urak esztét, megvakította a szemét, azért nem láttak semmit.

— Egyik azt mondta, hogy kocsi-ra kell rakni mindenestől s úgy vinni a szülőfalujába Mucsinyba.

— Nem kocsi-ra, de máglyára kell tenni a rossz portékát, oszt elégetni, javasolta Gerle Pálné.

Ez is látott, az is valami jelenést. A nagy hegyi dűlőben, mikor felső Bábiról jött, Csutak Mártonné égő buróka bokrot látott, melyből világosan hallatszott a szózat, hogy Kincsér Juliánna nagy bűnös.

Patak Istvánnénak, fát szedvén az erdőn, galamb szólt meg, hogy egy valaki Pilisen elémészette az urát.

— Ki volna más, ha nem Kincsér Juliánna, hogy mondaná a galamb, ha nem tudná, magyarázta Patak Istvánné.

A múltkor vásznat szabott Kubik Jánosné kertjükből a nagy díofa alatt, hát csodák-csodája, de igaz, hallotta a beszédét, szörül-szóra ilyen:

— Hogy nem tudják Pilisen, mit tett Kincsér Juliánna?

— Pedig tudhatnák.

— Édes vízzel itatta az urát.

— El is emészette vele.

— Az ablakon néztük, mikor utoljára megítatta. Kár, kár! (Mer két holló volt, lelkeim, a tán.)

— El is repedt a harang... Kár... kár. (Erre aztán elszálltak, de olyan szél támadt a nyomokban, lelkeim, hogy majd elvitt a díofa alá.)

Szegény Kincsér Juliánának sehol se volt maradása, a templomba se mehetett, a szentkúti bucsúból is kitudták.

— Ne legyen itt velünk, mondá Csutak Mártonné, hiába esnék az esdeklésünk.

a trónörökös nyilatkozatának a becikkelyezésével. Mindezeknek ellenére teljesen értjük, hogy a Házban jelen volt kisszámú hallgatóság érdeklődéssel kísérte a fiatal honatya ötletes fejtegetéseit.

Megnőtt a hallgatóság is, az érdeklődés is, mikor a vita bezárása után *Széll Kálmán* emelkedett szólásra. A miniszterelnök beszéde finom polémia volt, átszöve a komoly tudás, a közjogi és történelmi bizonyítás fegyvereivel. Volt egy-egy elmés ríposztja csaknem minden figyelemreméltó ellenzéki megjegyzéssel szemben, de a beszéd főhomlokzata Polónyi és Rakovszky felé fordult. Aztán feltette rá a koronát egy rövid kijelentéssel: beleegyeznek, hogy a Szilágyi-féle kijelentést, mint pótlást a részletes vita rendjén felvegyék a javaslatba. Általános meglepetés moraja zug végig a termen, aztán nyomban riadó taps és éljenzés rázza meg az üvegtestet.

Mindenki érzi, hogy ez most akkora sikere a miniszterelnöknek, amely jóval több egy parlamenti sikernél. Mindenki résztvesz az ovációban, még a néppárt is kénytelen vele. Holott a néppártira roppant kellemetlen eselődést jelent a saját határozati javaslatának az a váratlan diadala. Szomorú diadal. Az a határozati javaslat kelepce volt, amelylyel a miniszterelnököt meg akarták fogni. És *Széll Kálmán* belement és — nagyon jól érzi magát benne. Ellenben mintha a csapdától volna megfogva.

A miniszterelnöknek sorra gratuláltak elementáris sikeréhez. Legmelegebben *Szilágyi Dezső*. A fényes beszéd hatása alatt történt meg a szavazás. A Ház nagy többsége megszavazta a törvényjavaslatot és elvetette *Barabás Béla* határozati javaslatát.

Holnap kezdődik a részletes vita, amelynek mindjárt elejére várják *Szilágyi Dezső* felszólalását. Holnap beszél *Polónyi Géza* is.

A képviselőház ülése november 9-én.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: *Tallian Béla*.

A kormány részéről jelen vannak: *Széll Kálmán* miniszterelnök, *Plósz Sándor*, *Cseh Ervin*, *Lukács László*, *Hegedűs Sándor*.

Napirenden van

a trónörökös házasságának becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Pichler Győző: A joggyenlőség szempontjából elítéli a törvényjavaslatot. A Corpus Juris Hungarici sohasem ismerte a morganatikus házasságot. A Tripartitum is kimondotta, hogy nemes atyától és nem-nemes anyától származó utódok atyjuk nemzetiségét követik és annak rangját öröklik. *Ferenc Ferdinánd* is magyar alattvaló, az ő házassága is érvényes és egyenrangú. S a magyar igazságügyminiszter ur is elismerte még 1888-ban, hogy

nincs morganatikus házasság. Mondok rá példát. Egy szász-közbüro-góthai herceg 1861. április 23-án morganatikus házasságot kötött; elvette ugyanis *Geiger* Konstanza zongoraművésznőt. 1862-ben ennek a *Geiger* Konstanzának a báró Ruppenstein rangot adományozták. A házasságból született egy fiú, aki — miután atyja elhalt, — Párisban telepedett le s használta a szász-közbüro-góthai hercegi címet. Egy napon azonban hivatalos leirat érkezett hozta *II. Ernő*-től, melyben megtiltja báró Ruppensteinnak a szász-közbüro-góthai hercegi cím viselését. Báró Ruppenstein ekkor arra a tudatra ébredt, hogy ő magyar alattvaló, neki csak a magyar törvények parancsolnak. Rögton irt is a magyar igazságügyminiszternek s tudakolta a magyar törvények álláspontját. A magyar igazságügyminiszter e tárgyban hozott végzése kezéim közt van, melyen értesíti a szász-közbüro-góthai herceget, hogy a magyar törvény őt Werbőczy Tripartitumának értelmében elismeri hercegné. Tehát az igazságügyminiszter elismerte akkor, hogy morganatikus házasságot nem ismer a magyar törvény. A törvényjavaslatot nem fogadja el. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Elnök: Bezárja az általános vitát.

A miniszterelnök beszéde.

Széll Kálmán miniszterelnök: T. Ház! (Halljuk! Halljuk!)

A támadásoknak a legerősebbje a következő: A magyar közjog elütését elvettem akár a miniszterelnök becikkelyeztetni s az ő feljogosán és annak amit becikkelyeztetni akar, közjogunkban nyoma nincs.

Mielőtt erre a kért tészire áttérnék, előcsatározás-ként kell néhány dologról megemlékeznem, amelyeket nem hagyhatok észrevétel nélkül. Azt mondják, hogy kicsoda alkotmányos feltegetés tansit a miniszterelnök, amikor ezt a javaslatot idehozza? Sérti az alkotmányos érteletet is. Végesszemmel nem bírom feljogni, miben van itt az alkotmányos értelet sérelme, ha én ezt a kérdést, amely a legkényesebb szerárkból van véve (Ugy van! jobbjelől!) — ide hozom, hogy itéljen a törvényhozás felett, egyező-e, nem egyező-e az 1723-iki I. és II. törvényekkel?

Azt mondják, hogy lételemből hoztam ide. Már pedig én oly lételemből nem hallottam, amely nem kitérve, hanem nekimenve a kérdésnek, azzal bátran megküzd. (Tetszés jobbjelől.) Inkább azt mondhatta volna valaki, hogy lélelem, ha nem hozom ide a kérdést. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon.) Ugyan mit mondat volna az első naptól fogva, a midőn a főhercegi nyilatkozat megjelent a lapokban, ha én rögton hozzá nem tettem azt, hogy: a miniszterelnök pedig törvényjavaslatban fogja ennek a nyilatkozatnak becikkelyezését kérni, amint a Ház összejön. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Vészi József: Vád alá helyezést indítványozta volna!

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt mondja *Rakovszky*, hogy tiszteletlenség a törvényhozás és az ellenzék iránt, mert íait accomplival állók elő; előre ugy veszem a dolgot, oly gyengének tartom az ellenzékét, hogy semmiféle érv meg nem döntheti az én elbizakodott álláspontomat, ezt be fogják cikkeljezni.

Talán emlékezni fognak rá, hogy ebben a Házban már kifejtettem, hogy csak azért nem hoztam a kérdést ide a fait accomplí előtt, mert azt tartom, hogy az 1867. XII. törvények és közjogunk értelmében előzetes hozzájárulás csak akkor szükséges, ha a trónöröklési rendben valamely változás áll be, ha trónlemondásról van szó.

Azt mondják, hogy csak a dinasztia érdekében történik ez. Az igazság pedig az: ezt én javasolom a dinasztia érdekében is és a nemzet érdekében is.

— A falu?

Megint döcögött a kocsi s már a tarjáni laposba ért, amikor megszólalt megint Füge uram.

— Te Juliánna, mondá, de többet nem tudott szólni.

Szélről behajoltak az erdő lombjai a kocsi-ura, zugtak, bugtak, összevénny levelöket a pajkos szellő. A gerle-bugás, madár-csutogás kihallatszott. Füge uramnak soha se volt még ilyen szép az erdő beszéde.

Himes szárnyu lepkek szálltostak, játszottak a kocsi felé szállva, meg vissza csapva az illatos rébte. Egy lepke éppen oda esett szerelmes játékában kifáradva a Füge uram ölébe. Már akkor Kisterenne felé jártak.

— Te Juliánna, mondta Füge uram, monddok valamint, nem hiszek abból semmit, amit a falu beszél... Kár vótá te Kincsér uramnak... beteges ember vót... te meg virutá, mint a rózsza.

— Ugyan no, szabadkozzék az asszony.

— De ugy van; ha mondom, hát ugy van. Elhíheted ám.

— Nagy baj az nekem, Füge uram... bántottam valakit?

— Dehogy bántottál, — de az ábrázatod, kis violám. Vájnik a varnyuk a sas szeméit' mer' az erősebb, jobban lát. Hát tégedet is azé' kárpálának. Mer' az asszony olyan mint a varnyu, mingyá károg, mihelyt más formát lát magánál. De monddok valamint...

A kocsi a kis-terennei köves uton járt, nagyon döcögött. Annnyira rázolt, hogy Füge uram egészen Kincsér Juliánna mellé rázódott a puha széna-ülésen. A vékony batizt ingvállon átpiroslott az asszony telt piros karja, szinte égette Füge uramat.

— Mondok valamint, ismételte, a torkát köszörtülve.

Még is csak hamarabb odaért Kincsér Juliánna.

— Az ördög szekerin jár, dohogták, az ördög a fuvarosa.

Pedig hát ebből se igaz egy szó se. Füge István vitte.

Mert ugy volt, hogy fuvarban járt éppen akkor Füge István a harangokért a falu nemes tanácsa parancsából. Mert hát harangok nélkül még se lehet el a falu.

— Jégveréstől, menykőtől, égi háborutól ki menti meg a falut, mondák.

— Ha harang nincs, akár templom se legyen, mer az hívogat bele.

— Meg oszt Pilis hát mér' Pilis, hogy harangja se legyen, vessük ki a garast, mingyá lesz harangunk, mondta Nagy Mihály.

— Inkább járjon a esorda bika nélkül, mint a falu harang nélkül, — ez volt a falu nemes tanácsának végleges határozata.

Igy történt aztán, hogy összerakták a garast, eladták a falu bikáját s pécsettél megerősített levelet adva Füge István uramnak, elküldték a harangokért.

— Jó erős legyen, hogy el ne repedjen, mer nem marad a Kincsér Juliánna példája követők nélkül, mondta böles előrelátással Nagy Mihály uram.

*

..... Somos-Ujjfalunál érte el a szegény asszonyt. Már hogynye vette volna fel. Csak van szive, nincsen kőből.

Egy ideig csak döcörézt a szekér s Füge uram se tudta, hol kezdje a szót. Kisegítette aztán az asszony.

— Átokkal verik meg kelmedet, ha meg tudják.

— Má hogy ki?

— A falu.

(Tetszés jobbfelől.) És ne tessék szembeállítani ezt a két érdeket, (Igaz! Ugy van! jobbfelől.) amelynek harmóniája, egybehangzása és egybeolvadása ennek az országnak és jövő fejlődésének oly annyira érdekében áll. (Helyeslés és tetszés a jobboldalon.) Hogy ennél nagyobb és értékebb kincsünk nem lehet, mint a dinasztia és a nemzet egybeolvadása és összeforradása egy harmóniába. Volt-e és mikor volt hiba valamit tenni a dinasztia érdekében, ha az a nemzet érdekében megegyezik? Ez nem biba, ez érdem. Ezt vindikálom magamnak. (Élénk tetszés a jobboldalon.)

Felvetik, hogy komplikációk állhatnak elő az én esetemben. ha netán a törvény valaha megváltoznék. Nos, hát ezek a komplikációk el lennének kerülve azért, ha hogy én a törvényhozás elé nem hozom a kérdést? Ha a kérdést homályban hagyom és nem hozom végleg tisztába? (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

En azt hiszem és hittem az első perctől fogva, hogy az ország jogainak fenntartásával, az ország jövő nyugalmának biztosításával a nemzet és a dinasztia érdekében ezzel a legeminensebb, legkényesebb kérdéssel, ami a monarchiában lehet, végleg tisztába kell jönni és ezért vállalom is a felelősséget. (Helyeslés és tetszés jobbfelől.)

Mondották többen, hogy az én alkotmányos értelemem kihasználta, már hogy ki, nem tudom, ráerőltettek és ezért hoztam ide a javaslatot.

Sem ebben a teremben, sem e termen kívül ezt a kérdést, ezt az eszmét nekem senki sem sugallta, senki sem tanácsolta, rém senki sem oktatója, nem erőltette sem rábeszéléssel, sem semmi egyébvel; én ezt önmagammal meggyőződéseimből merítettem és mindjárt azon az első napon, abban az első órában, amikor megvillant az én agyamban — tanukat hivatkozva, igen magas helyen álló tanukat — az volt rögtön a nézetem és az volt a javaslatom, hogy becikkelyezés végett előterjesztendő a nyilatkozat. És nem ellenem, nem rém kellett hatást és nyomást gyakorolni (Tetszés jobbfelől.), hogy én Magyarország törvényhozásába hozzam ezt a javaslatot; nekem kellett küzdenem érte.

Rakovszky István: *Ez is nagyon szomorú, ha így van! (Ugy van! a szélső baloldalon. Zaj jobbfelől.)*

Széll Kálmán miniszterelnök: De nem szomorú, mert lehetnek a nézetek különbözők. Csak ne tessék az én szavaimba mást betemagvarálni. Nem ott kellett küzdenem érte, ahol a telhatalmazást kellett megkapni. Nem, egyetlen percig sem; hanem ez a dolog természeténél fogva érdekli ennek a monarchiának minden emberét és minden rétegét, tehát lehetnek az enyémtől eltérő vélemények is.

Ami az érveknél előbb felállított nagy csoportját illeti, emlékezni fogunk rá, hogy én első voltam itt ezen a helyen, aki kijelentettem, hogy én a trónörökösödési rend kérdésében más jogorvást el nem ismerlek, mint az 1723. I., II. és III. t.-cikket és kijelentettem, hogy a házi statútumokat sem nem tekintem idegennek sem nem tekintem jogforrásnak és így nem tekintem idegen jogforrásnak. Hát mit cikkelyeztünk mi be? Az uralkodóház statútumait? Nem. Azt a nyilatkozatot cikkelyeztük-e be, amelyről szó van? Azt cikkelyeztük be és semmi egyébét. (Helyeslés jobbfelől.)

A második érv, hogy ez a javaslat ellenkezik az 1723-iki törvénnyel és hogy ennek abban semmi nyoma sincsen. Az 1723. I. és II. törvényeik szabályozza az örökösödési rendet és rosszul emlékezik Rakovszky István t. képviselő ur, — akitől nem tudok megválni, — hogy én a III. törvényeiket nem említettem. Igenis említettem, de megmondtam, hogy nekem az 1723-iki törvényeikre mindegyikre bizo-

nyításomnál szükségem nincsen, nekem csak az I. és II. törvényeik kell; mert a III., amelyben meg van mondva, hogy Magyarország szabadsága, joga és függetlensége fenntartatik, okoskodásomhoz nem szükséges. De megmondtam, hogy összejött az első kétével, többet mondtam, összefügg a női ágak Magyarországban való behozatalával és törvényesítésével és az örökösödési renddel.

Azt mondja Rakovszky, hogy egyetért a miniszterelnökkel, hogy az örökösnek, a successorak Ausztriában is, Magyarországon is főhercegnek kell lennie, de azt mondja, hogy más konkluzióra jut. Egyből indulunk ki, de eltérő álláspontokra jutunk — az én nagy meglepetésemre, mint mondaní szokás. Nem volt meglepetés. Én sejtettem, hogy más konkluzióra jut. Más eredményre jut, mert ő szerinte a Ferenc Ferdinánd házasságából születendő gyermekek és utódok főhercegek. Ezt mondta. Nem ezt mondta?

Rakovszky István: *Nem ezt mondtam!*
Széll Kálmán miniszterelnök: Akkor nem tudom, mit mondott. (Zaj a bal- és szélső baloldalon. Előnk cseog.) Akkor nem eltérőleg konkludált tőlem, de semiben sem konkludált, mert akkor miben konkludál? Akkor miben van a különbség kettőnk között?

Rakovszky István: Hogy az 1723-iki álláspont szerint igenis lettek volna!

Széll Kálmán miniszterelnök: Általában a t. képviselő ur állásfoglalásával én nem vagyok tisztában. A kiindulási pontja velem egy, a konkluziója más; mégis elöregdja a javaslatot. De mikor elfogadja a javaslatot, megmódosítja úgy, hogy a javaslatnak sava-java, igazi, sőt egyedüli tartalma, az egész bevezetés, melyért idehozattik, kimarad. Hát nem fogja tőlem rossz néven venni, ha ezek után azt mondom, hogy nem vagyok általában tisztában a konkluzióval.

Rakovszky István: En a bizottság jelentésével nem vagyok tisztában!

Széll Kálmán miniszterelnök: Ami a bizottság jelentését illeti, a bizottság jelentésében proponálva van ennek a törvényjavaslatnak a változatlan elfogadása. Így van? Hát akkor mi baj van vele? Nem értem.

Itt a miniszterelnök hosszabban vitatkozik Rakovszkyval a felett, hogy Németországban még Heffter szerint is fennállott a morganatikus házasság abban a jogállapotban, kisebb-nagyobb megszorítással applikálva, egyszer a kisebb nemességre vonatkozólag, egyszer a nemesség és a polgárság közötti házasságra, egyszer a főnemességhez és a kisenemességhez tartozó hitvesársakkal való házasságra vonatkozólag. Kiténik ez Moser művéből is.

Majd felolvassa a miniszterelnök Ferdinánd császárnak végrendeletét, amelyből kétségtelenül kiténik, hogy még a pragmatika szankció előtt is kvalifikáció szempontjából ítéltek meg a főhercegi kellekeket.

Ezek után Eötvös Károlyival polemizál a miniszterelnök:

Ennek a Háznak egy igen szellemes szónoka, aki nagy humorral és igen érdekes, mulattató aperzsükkel fűszerezte a vitát, a többek között azt is mondta, és erre nézve tanítást ad nekem, hogy jogszókról beszél a miniszterelnök, pedig nem ismeri el Magyarországon más jogszóknak jogforrási természetét, mint azt, ami a törvényekben, közjogunkban, a Truparintumtól kezdve az 1809-iki törvényig, mint jogszóknak, törvényes jogszóknak deponálva van. Egy kicsit talán későn jön ez a tanítás, mert én ezzel

ótalmazlak én téged. Porba hajtom én éretted a pilisfék kényeskedő fejét...

A verebélyi Mátra völgyénél tette le Kincésér Juliánát Füge uram.

— Csak menj, lelkem, hajló alkonyatra ott leszel, lelkem. Csak úgy tégy, ahogy mondtam, mer' így jó leszen minden. Egy hét múltán haza kerülök, el ne felejtis, amit mondtam, lelkem.

Mikor már eltakarta a völgy, a por az asszonyt, még mindig mormogta Füge uram:

— ... Mer' nagyon hirtelen csapon forog má' az asszonyok nyelvi. De kiviszem, mint az új harangok nyelvit, hogy ne ketyogjanak annyit. Füge uram büszkén csapta fel a fejét s úgy dörmögte még: furfanggal észre szelnek az asszony is szavát, de furfanggal fogja hurokra őket Füge István is...

... S úgy lőn, amint néhai Szekeres uram megírta: „Az új harangok immár függetnek, de hangot nem adtanak.“ S mikor az asszony csak maga állt ott, feleselő Füge uram a másik harang nyelvét is és meglegedetten mondá: „pirulok-e má', hiszték-e má'? Szólt pediglen ekkor mind a két harang...“

— Ördög fuvarosa az asszony nyelvi, kiáltja hazafelé menet Gyúge István, imhol tisztá Kincésér Juliánna. Nem azé' repedtek meg a harangok.

Csutak Mártonné sóhajtozva mondja: Hát a' lehet, hogy akkoron is Kincésér Juliánát sajnálták. Mer' hiába még se repedtek meg, ez is csoda vót.

— Lehet biz' a' lelkem, mondja Gubo Julis, ... ugy a', bánatukba repedtek meg. No, hogy erre nem is gondotunk, lelkeim! ...

ellenkezett soha se áhitottam; az 1869-iki törvények megalkotásában részt vettem és, jól emlékszem, azt a törvényjavaslatot osztályom részéről a központi bizottságban képviseltem is. Nem szolgáltam tehát rá, hogy a képviselő ur erre nézve engem kitanítsa. Egész beszédem szövegében nem magyar szokásjogról beszéltem. Nem ezzel bizonyítottam azt, hogy az egyenjogúság intézménye az uralkodóháznál fennáll. Én azt mondtam, hogy igenis azon felfogás és gyakorlat alapján, azon ősi szokás — obszervancia — alapján vételezt be a házi szabályokba ez a két intézmény, a morganatikus házasság és az egyenjogúság, mely, mint éppen most demonstráltam, keletkezett Németországban a német fejedelem folytán és azon osztoronkon keresztül, amelyek bensővé tették az összekötöttet uralkodó családnak és Németország közt, jött ide be. És hogy német tartományokkal az uralkodóház milyen viszonyban volt, még az 1723. I. és II. törvényeik is említi.

Azt mondja Eötvös Károly, hogy itt lemondásról van szó. Először is nem mond le a fenséges főherceg önmaga, névében, a felesége vagy gyermekei névében pedig nem mondhat le, mert nem lehet lemondani arról a jogról, ami nincsen és ami nem is szereshető meg. Nem mondhat le azon egész felfogásnál fogva, amelyen alapszik a nyilatkozat, amelyen alapszik a törvény, amelyen alapszik a mi álláspontunk, mert descendenci nem fogunk joggal birni és ennél fogva arról nem lehet lemondani. (Élénk helyeslés jobbfelől.)

Azt mondja György Elek és Eötvös Károly is, hogy az archidux, amint azt a miniszterelnök és Szilágyi Deszö felállították, kvalifikáció. Pedig az nem kvalifikáció, az nem denominatív megjelölése annak a kelleknek, amely szükséges arra, hogy az 1723. törvényeik értelmében Ausztriában és Magyarországon valaki örökösödési joggal bírjon, az semmi más, mint cím. Valami epiteton ornans-éle. És felsorolja, hogy a legfelsőbb uralkodóház elődei közül ki mikor nevezte magát archiduxnak és felsorolja első Józsefet, Lipótot, Mária Teréziát s ezek mind nem nevezik magukat archiduxoknak mikor a trónra lépnek, hanem azt mondják, *filia hereditaria* és azt mondja Mária Terézia ismét tovább, hogy *successor*, de sohasem mondanak egyébét. Hát elelejté a t. képviselő ur, hogy akkor, amikor ezt mondják királyaink, akkor ők már nem archiduxok, akkor már királyok és császárok. (Zajos helyeslés jobbfelől.)

Azt mondják a vita folyamán, hogy ez a nyilatkozat nemcsak az 1723. törvényeikkel ellenkezik, de mindennel ellenkezik; ellenkezik még a házi statútummal is. Éppen hogy azt nem mondták, hogy magamagával is ellenkezik. Mivel bizonyította Polónyi, hogy ellenkezik a házi szabályllyal? (Halljuk! Halljuk! a jobb- és baloldalon.) Azzal, hogy egy kompendiumból felolvasott egyes részteket. Igaz, hogy a hatás biztosítása kedvéért előrebocsátotta, hogy „mutatok a miniszterelnök urnak más Hausgesetz-et“ Vártam, hogy jön az a más Hausgesetz. Fölolvasást tartott egy könyvből, már pedig nem a könyv szerint itélem meg a dolgot, hanem a szerint, amire a nyilatkozatban hivatkozás van és aminek én idetartozó, a házassági jogot és a trónörökösödési jogot érintő részét, egészen szóról-szóra felolvassa, a Háznak bemutatattam. Ennek alapján kell itélni és nem más alapon.

A t. képviselő ur, aki így mindent tagad, ne vegye rossz néven, ha megmondom, hogy ezzel az örökké tagadó szellemmel hová jut? Oda, hogy a trónörökösödésben való azonosság és kapcsolat eo ipso a konkluzióban is meg kell tagadnia, ami pedig az 1723-iki t.-c.-nek, az örökös rendünknek kardinális és fundamentális elve. Erre az ő mindent tagadó lejtegerésére csak azt mondom, ha áll az, — amint áll: Qui nimium probat, nihil probat; a t. képviselő urra az is áll: qui omnia negat, nihil negat. (Élénk tetszés a jobb- és baloldalon.)

Polónyi Géza: *En nem negálok!* (Derűtség a szélső baloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Hát ezt is, ugy látom, negálja. (Derűtség.) Eötvös Károly t. képviselő ur nem is fogad el oly esküt, amilyen ebben van; szerintük a leendő magyar királynak nem szabad esküt tennie semmire. Bocsánatot kérek, olyanna, ami nincs törvény ellen, nem látom át, mi tiltó akadály lenne arra, hogy ne esküdhessenék. Hiszen a hitvételel, a koronázási esküvel is megkötöi kezét. Azzal a theorával, hogy nem szabad esküt tennie semmire, képviselő urnak, mindent tagadva, el kellett jutnia ezekre a következtetésekre is, amelyek, gondolom, vég-elemezésben ő sem fogadhatna el.

Polónyi olyantörny nyilatkozott, mintha azt akarta volna kijelenteni: történjék bármi cikkelyezzék be azt a törvényt, vagy ne cikkelyezzék be, az neki mindegy, ő azt nem tartja tiszteletben. Azt hiszem, nem így akarta magát kitejezni. Alkotmányos országban, ha a törvény meg van hozva... (Igaz! Ugy van a jobboldalon.)

Polónyi Géza: Nem törvény, az csak örök emléki!

Széll Kálmán miniszterelnök: ... az iránt tisztelettel kell viseltetni. (Élénk tetszés jobbfelől.)

Foglalkozom pár szóval azzal a határozati javaslatlall, amelyet Rakovszky pártol. A képviselő ur azt mondtotta, hogy egy nagy tanácsalanság állott elő a miniszterelnöknel, mert nem tudta, mit csináljon, mikor azt a javaslatot beadta a néppárt. Miből magyarázza a t. képviselő ur tanácsalanságot, nem tudom. Talán valami külső jelekből? Sejttem. De rosszul észlelt.

A képviselő ur pszichológiája az én tanácsalanságomra nézve min alapszik? Talán azon, hogy én elkértem azt a javaslatot az elnöktől hogy elolvassam, vagy azon, hogy mikor én a javaslatot elolvastam, odamentem az igazságügyi bizottság enőkéhez, t. barátomhoz, Szilágyi Deszöhöz és mondtam neki valamit? Ha tudná a képviselő ur, hogy mit mondtam, (Derűtség.) akkor mindjárt nem mondaná, hogy tanácsalanság állt elő. (Élénk derűtség jobbfelől.) Én

azt mondtam — és ezért kértém el az elnöktől a javaslatot, — az a javaslat olyan aratlan palástban jön ide, nem mondom, hogy csempészetik ide (Derültég a jobboldalon) és úgy néz ki első hallásra, mint egy módosítás, pedig elolvassa ezt a javaslatot, azt látam rögtön, hogy nem módosítás, hanem egyszerűen az igazságügyi bizottság egy általánosan elfogadott és érvényben állónak elismert tételét, az ő jelenfésének végpáuszát akarja helyettesíteni a törvényvel.

Ezt mentem megmondani — többek között — Szilágyi Dezső t. barátomnak és azt mondtam: ez a határozati javaslat nem hozzáadást proponál ám, hanem ez helyettesítést proponál, amire Szilágyi Dezső t. barátom — itt van, szólhat — kételyét fejezte ki, mert még nem olvasta el; és mikor én megmondtam neki, hogy az kihagyja az eredeti, akkor Szilágyi Dezső azt mondta: az első percben nem vettem észre, csakngyan így van: igazad van. Ez annak, amit látni vélt, a históriája. Hát tanácstalanság ez?

De már most a t. képviselő urnak látom az arcáról, hogy talán az szándékozik még bővebben megmutatni, hogy hát miért nem togodom én el ezt a javaslatot. Kijelentettem már az első beszédemben, hogy először azért nem tartom elfogadandónak és elogadhatónak sommi körülmények között sem, mert helyettesíteni akarja a törvényjavaslattal igazi célját kifejező dispoziციót és azt fejeztem ki, hogy a magam részéről nem is tartom feltétlenül szükségesnek, hogy a törvényjavaslathoz bejelöljön, mert ott van az igazságügyi bizottsági jelentésben és mindenki egyetért azzal az és én magam részéről ahhoz hozzájárultam, nemcsak itt, hanem az igazságügyi bizottságban is. És ha a t. képviselő ur, aki jelen volt az igazságügyi bizottságban, igazságos és ha jó emlékezőtehetsége van, emlékezni fog, hogy annak a korrektt közjogi felfogásnak az igazságügyi bizottságban a záróbeszédemben kifejezést is adtam.

Nehogy azonban, t. képviselőház, aggályokat mesterségesen felkelteni ne lehessen, (Halljuk!) és hogy a t. képviselő ur se tűntesse fel a dolgot úgy, mintha azt, amit én itt elismertem, amit én itt helyesnek tartottam, amit vallottam, hogy tudniillik az örökösödési rendnek rendezését és szabályozását, az örökösödési rend jogforrását egvedül az 1723. évi törvényekbe látom, bármiféle nyilatkozattal, vagy bármiféle magatartással megerősíteném, hogy senki se mondja, vagy hogy ne akadjon ebben a Házban, vagy ezen a Házon kívül senki aki azt hibette, hogy itt van valaki, akár kiesoda, akinek kételye lenne az iránt, ami közjogunkban oly tisztán áll és senki által soha tagadásba nem vétetett, hogy Magyarország trónörökösödési rendjének szabályozása egységesedül és kizárólag — azonos ugyan Ausztriával, de önállóan — az 1723. évi törvények alapján történt és hogy a trónörökösödési rendnek az 1723. I. és II. törvényekkel szabályozása ugy keletkezése, mint tartalmára nézve teljesen önálló és mind az a trónörökösödési vonatkozó kérdés az 1723. I. és II. t.-c. szerint itélendő meg, mondom, nehogy valakinek ilyen kételye támadjon, nehogy valaki ilyen kételyt vigyen bele a törvénybe magába és ennek a törvénynek magyarázatába; igenis azért én jogok egy tétel a részletek javaslathoz hozni. Ez a törvényjavaslat világosan kimondja, hogy a főherceg által tett nyilatkozat teljesen megegyezik az 1723. évi törvényekkel. A főhercegi nyilatkozat egészét és egész tartalmát az 1723. évi I. és II. teljesen egyezően találja. E szöveg után annak megtartásával, igenis a t. képviselő ur javaslatának mellőzése, amelyet el nem jogadok a részletes tárgyalásnál, én magam jogom indítványozni (Halljuk! Halljuk!), hogy a következő beszúrás vétségék be a törvényjavaslat szövegébe. (Halljuk! Halljuk!)

Ezen szavak után, hogy házassága alkalmából tett ünneplési nyilatkozata az 1723. I. és II. t.-c. cikkkel rendelkezéssel teljesen egyezően találtatván, tételesen még be a következők szavak:

annak kiemelésével, hogy a trónörökösnek az 1723. I. és II. törvényekben foglalt szabályozása ugy keletkezése, mint feltételeire és tartalmára nézve teljesen önálló és hogy minden, a trónörökös körébe tartozó kérdések annak rendelkezési szerint itélendők meg, becikkelyeztetik, amint következik.

Ezt a módosítást fogom proponálni. (Hosszas élénk tetszés, helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. Felkiáltások a szélső baloldalon: Nem elég!)

Akinek még ezután aggályja vagy kételye lenne abban, hogy mi az én közjogi hitvallásom és mit tartok arról, ami Magyarország fundamentális törvényeiben meg van írva, aki még ezután kételkedik, azzal nekem több szavam nincs. (Zajos helyeslés jobboldal.) És nézetem szerint nincsen helye a kételkedésnek ebben az országban az iránt, hogy ez a kérdés tisztázza van és mindenki ezt a kérdést a főhercegi nyilatkozat értelmében és az 1723-iki törvényekkel értelmében, amelylyel, mint a trónörököslet önállóan szabályozó törvényvel, a főhercegi nyilatkozat teljesen és mindenben egyezően mondatik ki, — befejezetnek, eligazítottak és világosnak fogja tartani minden időre. (Élénk helyeslés a jobboldalon.)

Egy kértém van még, kapcsolatban azzal, amit a t. képviselőháznak az előbb jelentettem ki: pihenjen el ez a tusa végleg, (Halljuk! Halljuk!) nemcsak itt, hanem ezen a termen kívül is, legyen vége a vitának, mert nem szabad utógondolatokkal s kétségekkel azt a felfogást, amely ebben a törvényben le van fektetve, a legkisebb mértékben is homályba állítani. (Ugy van! jobboldal.) Nincs érdekében senkinek és nem használ senkinek ebben az országban, ezt a főhercegi ő fenségének a kérdését befejezetnek nem tekinteni. (Élénk helyeslés jobboldal.) Legyen az lezárva, legyen befejezve — és azt hiszem, helyesen történt az — az 1723-iki törvényekkel szellemében

és értelmében, ennek a monarkának és Magyarország és Magyarország jövőjének az érdekében. (Élénk helyeslés jobboldal.)

Azt kérdezi főleg Eötvös Károly t. képviselő ur: mi lesz hát Ferenc Ferdinánd ő fensége hitvese, ha nem lesz magyar királyné? (Halljuk! Halljuk!) Erre én a magam részéről megadtam a feleletet; megadtam azzal, hogy ő Ferenc Ferdinánd ő fenségének és majdan — adja Isten, hosszú időkt mulva — magyar királynak hitvese lesz. De feleljen hát a t. képviselő urnak most már én helyettem két tényező, amely felelettem áll és a képviselő ur felett áll.

Felelni fog a nemzet! A nemzet, amely szeretettel és tiszteltetl fogja körülövezni a majdani magyar királynak hitvesét, nem fogja nyugalmát és esendjét, békéjét és boldogságát, amelyet férjével keresett, megzavarni és megháborgatni és szeretni és tisztelni fogja családi otthonában és minél jobban fogja bearányozni boldogságával azt a szentélyt, amelyben honolni fog, annál jobban fogja szeretni és annál jobban fogja tisztelni. (Igaz! Ugy van! Élénk tetszés és helyeslés jobboldal.)

És felelni fog helyettem az a fenséges ur, aki ezt a nyilatkozatot aláírta. Az a lelki erő, amely esodálatraméltó megnyilatkozásával és tiszteltetelmű kitarással magának a földi élettől kiküzdötte, az a lelki erő el fog igazodni ebben a kérdésben, az ő érzelmi világában és magasztos hivatásából folyó kötelességeinek világában és ő meg fogja adni a választ, meg fogja tudni adni az ő hitvesével együtt azon szeretetnek és tiszteltetl melegében és az által övezve, amelylyel az ország körül fogja venni. Kérem a javaslat elfogadását. (Hosszantartó élénk tetszés, helyeslés, éljenzés és taps a jobboldalon. A miniszterelnököt számosan üdvözik.)

Thaly Kálmán: Mi lesz a Rákóczy hamvaival? (Ugy van! Ugy van! a szélső baloldalon.)

Rakovszky István személyes megjegyzései után

(Szavazás.)

Elnök: Elrendeli a szavazást. A többség elfogadja a törvényjavaslatot s mellözi az indítványokat. A részletes tárgyalás holnapra marad. Az ülés fél 1 órakor végződik.

BELFÖLD.

Négyes című butaság. „Széll Kálmán és a néppárt.” „Bosszu a csikmegeyi kudarcért.” „Megrendszabályozott szabadleltéi szolgabíró.” „A néppárt és a jövő választások.” Az amerikai stílus kis fődvarmesterei laposkában ezzel a négyes címmel ékeskedik ma egy mulatságos cikkeske. Fele a csikszentmártoni fészolgabíró esetéről szól. Ennek az illetékes eafolatát másutt közöljük. A másik fele fölfriessit azt az egyszer már agyonkacagott ostobaságot, hogy a néppárt, Széll Kálmán jóvoltából egy esomó kerületet már biztosított magának a jövő választásra. Most is felsorol hetvenkét ilyen kerületet. A paktumról most már nem mer beszélni, csak azt írja, hogy egészen biztos, hogy a néppártnak hetven-nyolcvan mandátuma lesz. A katolikus néppárt bizonyára megköszöni a protestáns néppárt lapjának a jó reklámot. Mi csak nevetünk ezen az elsőrendű butaságon.

A biztosítási reform. Az igazságügyi miniszterium kodifikáló osztályában serényen dolgoznak a biztosítási törvényjavaslat indokolásán. Ezzel a munkával néhány nap alatt készen lesznek. A biztosítási törvényjavaslatot dr. Plósz Sándor igazságügyi miniszter még karácsony előtt, a költségvetési vita alatt a képviselőház elé terjeszti.

Az öntöző osztorának. A képviselőház igazságügyi bizottsága ma Székely Imre helyettes elnökével ülést tartott, melyen a közérdekű öntöző osztorokra vonatkozó törvényjavaslat került tárgyalásra. Székely József előadó tizeset ismertetés után elfogadásra ajánlotta a törvényjavaslatot. A törvényjavaslat rövid vita után általánosságban s némi módosítással részleteiben is elfogadta a bizottság.

Röpirat a trónörökös házasságáról. Ma, a trónörökös nyilatkozatának becikkelyezéséről szóló törvényjavaslat általános vitájának befejezése napján jelent meg egy röpirat, amely ezzel a kérdéssel foglalkozik. A röpirat címe: Egy szerény vélemény a trónörökös házassági nyilatkozatának becikkelyezéséről. Írta Márk Márkus 1900. október havában. A mi álláspontunk ebben a kérdésben ismeretes. Márk Márkus fejtegetései eltérnek ettől az állásponttól, de felfogásunk különbözősége mellett is elismerjük, hogy a tanulmány okfejtése nagyon érdekes és aki szívesen látja a kérdést minden oldalról megvilágítva, jól teszi, ha elolvassa.

Cáfolat. Egyik lap azt a hírt hozza, hogy Széll Kálmán miniszterelnök a néppárti képviselő kérelmére Bartalis csikszentmártoni szolgabíró ellen a fegyelmi vizsgálatot elrendelte. Mint a Magyar Távirati Iroda illetékes helyről értesül, ez a hír nem felel meg a valóságnak. Bartalis fészolgabíró ellen ugyan a belügyminiszter fegyelmi elvárást megelőző vizsgálatot nem rendelt el, hanem a hozzáértő fészolgabíró és a hatósági közegek ellen Mohár János képviselő által a belügyminiszteriumban beadott írásbeli panasz illo-

tékes eljárás, illetve a fegyelmi szabályok értelmében saját hatáskörében leendő törvényeszerű elintézés végett Csikvármegye alispánjának leküldetett.

Az igazságügyi költségvetés.

— A képviselőház pénzügyi bizottságának ülése. —

Budapest, november 9.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma Falk Miksa elnökelete alatt az igazságügyi tárca költségvetését tárgyalta. A kormány részéről Széll Kálmán miniszterelnök és Plósz Sándor igazságügyminiszter, az igazságügyminiszterium részéről Fűrösrmátyi Béla államtitkár és Liszky miniszteri tanácsos voltak jelen.

Rohonj Gyula előadó ismertette a költségvetést, különös elismeréssel emelve ki azt a buzgó tevékenységet, amelyet az igazságügyi kormány a kodifikáció terén kifejt és azokat az intézkedéseket, melyeket a miniszter az adminisztráció egyszerűsítése érdekében tett.

Komjathy Béla első sorban a katonai büntető-törvénykönyv kérdését veti fel és kéri az igazságügyminisztert, meddig fogja még megvárni a katonai büntető törvénykezés terén most fennálló állapotokat? Kifogásolja, hogy más tárcák körében jogszabályok hozatnak, büntető szankcióval ellátott kihágások statultatnak; az ilyeneket, aminek például az ugynevezett vígde-törvényjavaslat is volt, szóló nézete szerint kizárólag az igazságügyminiszter volna hivatalos előterjeszténi. Rámutat továbbá az ügyvédi kar válságos helyzetére és ezzel szemben arra, hogy a közjegyzőknek nagyon jól megy a dolguk, úgy, hogy már főispánok is aspirálnak a közjegyzőségre. Kéri, miként tudja a miniszter a liberalizmusra összehangoztatni a hitbizományok tartartását, ami az ország közgazdasági érdekeinek is nagy ártalmára van.

Neményi Ambrus előadó a miniszter figyelmébe ajánlja a kézbesítő napidíjas szolgáknak azt a kérését, hogy naponként legalább egy forintot kapjanak és kéri a minisztert, hogy a személyzet redukálásával megtakarítható összeg az illetmények javítására fordítsassék.

Pulszky Ágost is veszedelmesnek tartja azt az irányzatot, melyet újabb időben speciális törvények létesítésénél követnek. Kéri a minisztert, hogy az ily eljárásra, ha annak szüksége mégis előfordul, nagyobb ellenőrzést gyakoroljon.

Matlekovics Sándor: A husz forinton aluli követelések ügyét ideje volna végrevalahára törvényhozási uton szabályozni. Főlemitt az ugynevezett jegyeno-iparból származó visszasságokat s azt, hogy a gabonaelővetélt ügyre vonatkozólag mindeddig semmi sem történt.

Emmer Kornél: A jogi szakoktatás reformjának kérdésével kapcsolatban hangsúlyozza annak a szükségét, hogy a succerencia javítása érdekében is ez a reform minél előbb megvalósíttassék. Kéri, megkapta-e már az igazságügyminiszter a kultuszminiszternek ezt a tervezetet és körülbelül mennyi idő szükséges, hogy arra vonatkozó véleménye a közoktatásügyi miniszterhez jusson.

Gajári osztja azokat az aggodalmakat, amelyeket a közigazgatási tisztviselőknek a büvádi eljárásból származó túlterheltségére nézve más bizottsági tagok felhoztak.

Makfalvi Géza: Csatlakozik azon óhajhoz, hogy a közigazgatási hatóságok a nyomozástól fölmentessenek. Kivánatos, hogy a betétszerkesztési eljárást az eddigélt gyorsabb tempóban folytassák.

Szerb György azt kéri, hogy a lugosi új törvényeszéki épületet a miniszter eredeti terve szerint építtesse föl.

Plósz Sándor igazságügyminiszter köszönetet mond az irányában nyilvánított elismerésért. Komjathynak azt válaszolja, hogy van arról gondoskodás, hogy az egyes miniszteriumok által kidolgozott törvényjavaslatok az igazságügyi követelményeknek is megfeleljenek. A föllemlített törvények egyébként a Ház által már tárgyalattak s lényegileg az igazságügyi bizottság szövegében fogadtattak el s azokrét köteleesség szerint elvállalja a felelősséget. A kereskedelmi törvény tervezetét az igazságügyminiszterium fogja készíteni; e törvénynek összhangban kell lennie a polgári törvénykönyvvel. A polgári törvénykönyv tervezetét egy bizottság dolgozta ki és a határozatot elismerés első sorban ezt illeti. A hitbizományok ügye nézete szerint külön törvényjavaslatban lesz szabályozandó és elvállalja a felelősséget azért, hogy ez nincs benne az új polgári törvénykönyv tervezetében. A katonai büntető perrendtartási a honvédelmi miniszterek és a közös hadügyminiszter tárgyalják s mihelyt megállapodásra jutnak, a munkálat az igazságügyminiszterekhez fog jönni. A polgári perrendtartás, amelylyel sok egyéb fontos kérdés eldöntése is összefügg, meglehetősen előre haladt s remélhetőleg igen rövid idő alatt el is készül.

A husz forinton aluli követelések kérdése az új polgári perrendtartásban fog szabályozást nyerni. A gabonavásárlási ügyre nézve már készítették tervezetét; egyes idevonatkozó kérdések azonban még nincsenek teljesen tisztába hozva, ezzel kapcsolatban szükséges lesz az uszora-törvényeket is revidálni. Ami a büvádi perrendtartást illeti, az életbe léptetése óta lefolyt idő sokkal rövidebb, semhogy annak módosítása indokolt lett volna. A napidíjas szolgák illetményeit egyes régiebb szolgákna hajlandó némileg javítani, az általános emelés azonban pénzügyi nehézségekbe ütközik. A kezelő tisztviselők sorsán igyekszik segíteni, ezért is vett föl költségvetésébe husz segédtelekhozvetőt helyett telekhozvetői állásokat s harmincat magasabb fizetési fokozatba helyezett. Az innoakra nézve azonban ezáltal még nem volt abban a helyzetben, hogy tetemesebb javítást hozzon javaslatba. A terve az,

hogy egyszerűsítés után s egyéb megfelelő intézkedésekkel a költségvetés redukálja s ekként aztán a költségvetés utabbi megterhelése nélkül segítsen a személynél helyzetén. A kinevezésekre nézve megjegyzi, hogy sor szerinti előléptetés a bíróságoknál alig lehetséges; sor szerinti előléptetésnek csak a VII. fizetési osztálynál lehet helye s ott ez nagyban és egészében meg is tartatik; a VI. fizetési osztálynál ez ellenkezőleg magának a törvénynek intencióival. A jogi szakoktatásra vonatkozó közoktatási miniszteri tervezetet már megkapta, a bírói és ügyvédi vizsgálatok egyszerűsítését helyesnek és megvalósítandónak tartja és ez iránt, mint volt egyetemi tanár is különös érdeklődéssel viseltetik. A további teljességteljesítésre azt válaszolja, hogy Kaposvározt új törvényeségi épület emelése már tervben van és a beruházási törvényjavaslatban benn lesz a jogosi törvényeségi is, melynek eredeti teltkőre nézve semmi változtatás nem tervezetik.

A miniszternek általános helyesléssel fogadott előterjesztése után a központi kiadásokat megszavazta a bizottság.

A részletes vita folyamán a miniszter egy kérdésre válaszul kijelenté, hogy a munkácsi vár a pénzügyminiszter kezelsébe helyeztetett át.

A bizottság hétfőn délután 5 órakor tartja legközelebbi ülését, amikor a pénzügyminisztérium költségvetését tárgyalja.

HIREK.

Budapest, november 9.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Október 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **A főváros a királlyal.** A király tegnap kihallgatáson fogadta Márkus József főpolgármestert és Halmos János polgármestert. A király örömeinek adott kifejezést a fölött, hogy újra itt lehet Budapesten s a két polgármestert fogadhatja. Azután a gazdasági viszonyok iránt érdeklődött s azt kérdezte, igaz-e, hogy Budapesten házkra van. A polgármester azt válaszolta, hogy házkra nincsen, csak kevesebbet építenek, mint a múlt években.

— **Pedig látom, hogy most is építenek, válaszolta a király, majd így folytatta:** Nagyon örültem, amikor hallottam, hogy a perzsa sahnak milyen nagyon tisztelt Budapestet s hogy milyen jól érezte itt magát.

Végül megkérdezte, hogy a perzsa sah második alkalommal hány napig volt Budapesten s a kihallgatás véget ért.

Mint **Gödöllőről táviratozzák,** a király ma déltől 3 órakor **Babathra** ment cserkészni, ahonnan csak késő este tért vissza. O felsejő november végéig marad nálunk és ez idő alatt több udvari ebéd lesz a budai királyi palotában.

— **Tisza Kálmán — hetven éves.** December 16-ikán tölti be Tisza Kálmán hetvenedik életévét. Nagyváradról választói fényesen készülnek megünnepelni a napot. **Hlatky** Endre pártelnök ez ügyben értekezletet hív egybe és ott alkalmasint abban állapodnak meg, hogy monstre-küldöttség útján üdvözlék az ősz államférfit.

— **József főherceg részvéte.** József főherceg Tamásy Árpád felesuthi földbirtokoshoz, **Beithy** Algerou atyafiahoz, az ehnapt képviselő halála alkalmából meleg hangú részvételeket írt amelyben kiemeli a meghaldogult képviselőnek zamatos magyar egyéniségét, amely sokáig fog émi minden magyar ember emlékezetében s így az övében is.

— **Lord Roberts leánya.** Londónból telegrafálják, hogy **Lord Roberts** leánya **tituszbeza** és **állapota oly súlyos, hogy halála minden pillanatban bekövetkezhetik.** A szegény lord! Egy véres hadjárat után, otthon fényes ünnepeltetés és a legfőbb katonai méltóság várja majd és talán egy trissen hantolt sir is, amely minden örömet és büszkeségét takarja.

— **Akit kiátkoztak.** Oroszország egyetlen élő fiára sem lehet oly büszke, mint a nagy Tolstojra. S mégis kiátkozták, sőt kiközösítették az orosz társadalomból. Nem engedik meg még azt sem, hogy a neve forgalomba kerüljön. Multkor jellemző eset történt. Egy orosz irodalmi társulat legutóbbi ülésén az elnök bejelentette hogy egy gazdag földbirtokos nagyobb összeget adományozott az egyesületnek abból a célból, hogy gróf Tolstoj Leó nevére ösztöndíjat alapítsanak. Az ösztöndíj alapítását azonban felsőbb helyen nem engedélyzték mert Tolstojt a szent szinódus kiátkozta. Ennek következtében az adományt visszavadják az adakozóknak.

— **Uj magyar nemes.** A király **Domansky** Rajmund ezredesnek és törvényes utódainak a magyar nemességét a dománi előnévvel díjmentesen adományozta.

— **Bryan — ujságíró.** Tegnapelőtt dől el az északamerikai egyesült államok elnökjelöltjének sorsa. A washingtoni Fehér Ház lakója, mint olvasóink már tudják, **Mac Kinley** lesz, ellenjelöltje, **Bryan**, ismét megbukott. Megkötött s beült ujságíróknak, — így írja a **Newyork Herald.** Ezt bizonyára örömmel veszi tudomásul az amerikai zsurnalisztika, amelyre az élelméjű s nagyvezű új kolléga csak dicsőséget hozhat. Most majd elvállik, kinek lesz nagyobb hatalom a kezében: **Mac Kinleynek**-e, aki az Unió elnöke, vagy **Bryan**-nek, aki egy parányi acélszerszámmal, tollal folytatja küzdelmét.

— **Az új népszámlálás.** A december 31-én kezdődő népszámlálás előmunkálatai befejezésükhöz közelednek. **Hegedűs** Sándor kereskedelemügyi miniszter tudvalóleg elrendelte, hogy a központi statisztikai hivatal főbb tisztviselői az ország valamennyi törvényhatóságában szóbeli előadásokat tartsanak, hogy megadhatassak minden irányban a szükséges felvilágosításokat. A statisztikai hivatal kiküldötté már csaknem minden törvényhatóságban megfélelt feladatuknak s mindenütt oly meleg érdeklődést és buzgalmat tapasztaltak, hogy a népszámlálási munkálatok sikeres végrehajtására teljes biztonsággal lehet számítani. A miniszter ma megjelent a Pestú könyvnyomda részvénytársaság helyiségeiben, honnan éppen most küldözgeti szét a népszámlálási nyomtatványokat a községekhez. A több mint 1200 métermázsát tevő nyomtatványok szétküldése október végén kezdődött s a jövő héten már véget is ér. A nyomdából a miniszter a központi statisztikai hivatal épületébe hajtattott hogy megnézzé a népszámlálás céljaira emelt szárnyépületet két óriási munkatérrel s alkalmas raktárhelyiségekkel. Az új épület mindössze 20.000 koronába került, holott a legutóbbi népszámlálás alkalmával ugyanerre a célra három éven keresztül évi 30.000 koronát kellett házbér fejében fizetni. A miniszter meggyőződött az őszes intézkedések célszerűségéről és a statisztikai hivatal igazgatójának teljes elismerését fejezte ki.

— **A montenegrói határsértés.** Beszámoltunk arról a véres incidensről, amely a múlt hónapban esett meg Hercegovina határain crnagorei fegyveres csapatok és egy osztrák-magyar őrszázad között. Akkor hiányzottak még a részletek, most bővebb tudósítás érkezett a lefolyt esetpateről.

Október 26-ikán történt, hogy a 98-ik gyalogezred 6-ik századának egy, négy közlegényből és egy tizedesből álló őrszázada **Gabul** elmund a határra cirkálna. A 40-ik számú határőr tájékán véletlenül közel nyolcvan lépésvnyire montenegrói területre jutottak. Az elő haladó két közlegény éppen egy kis halom tetejére jutott, amikor körülöttük montenegrói katonák bukkantak fel. Ezek rögtön a két bakára rontottak és le akarták őket fegyverezni. A montenegróiak élén **Susic** hadnagy volt. Mikor **Susic** tizedes észrevette hogy két embere veszedelemben jutott, rögtön segítségükre rohant. E közben a katonák valóságos birokra mentek; **Susic** **Susic**al került össze és a harc bevében mindketten egy szakadékbá estek. A hadnagy volt alul de sikerült jobbját annyira kiszabadítani, hogy revolverét kibuzhatta. Rá is sötötte a tizedesre, de ez még jókor félrecsapta a tegyvert. Ez volt az első lövés, s ennek hallatára az egyik baka tizedesnek segítségére sietett és **Mannlicher**ével agyonlőtte a hadnagyot. Most mindketten három társuk segítségére siettek, akik hőiesen védekeztek a telerő ellen, bár egyiküket puskatussal febe vágták. A harc bevében a mieink **Tepecavie** montenegrói altisztet is agyonlőtték, akinek emberei futásnak eredtek. Az őrszázad rögtön visszaindult **Gatra** és jelentést tett a történetkről. Néhány nappal később vegyes bizottság jelent meg a harc színhelyén, amelynek osztrák-magyar részről **Schiel** vezérőrnagy, **Romanic** ezredes, **Naglic** csendőrfőhadnagy és **Polatsch** határőrségi parancsnok voltak a tagjai.

— **Mozgó járda a föld alatt.** A párisi kiállítás népszerű mulatsága: a mozgó járda, a kiállítás bezártával csak rövid időre tűnik el a földszíneről, hogy nemsokára föltámadjon a föld alatt. Részvénytársaság alakult, amely a mi **Andrássy**-uti vasutunk mintájára, az egész boulevard alatt, a Bastille-től a Madeleine templomig épített egy mozgó járdát három különféle gyorsasággal haladó sikkal. A leggyorsabb járdán öt perc alatt lehet majd az egész boulevardon végig sétálni. Mióta a mozgó járda annyira divatba jött, telivér párisi a helyett, hogy: **Ez szép! Ez kedves! Ez jó! vagy ez izlik!** — már csak azt mondja: — **C'est roulant! Nos hát, mozgó járda a föld alatt: C'est roulant!**
Es ez igazán az.

— **A rendőrség és az artista főhadnagy.** A **Folies Caprices**ben szereplő **Dumek**, volt főhadnagy ma nem tarthatna meg artista mutatványait. A rendőrség ugyanis betiltotta a volt főhadnagy szereplését, mert még nem jelent meg a tiszti rangról való hivatalos lemondása a **Rendelési Közlönyben.**

— **Harmino év után.** Az emberek fiatal korukban kimondják: ez vagy az lesz az élet-pályám és neki is látnak, hogy erre a pályára felkészülődjenek. Aztán, amikor már a tanulmányokban jó messzire haladtak, akkor veszik csak észre, hogy tulajdonképpen nem jól cselekedtek. Vagy nagy gyerekek voltak, a mikor valami külszínből hajlamot fedeztek fel magukban arra a pályára s nem volt jószemű, energikus szülő, gyám, akár jó barát mellettük, aki visszatartotta volna őket, vagy ha már meg is felelt a természetüknek a választott hivatás, váratlan elleneséges körülményekre bukkantak s azokkal nem tudnak megbirkózni. Lnyenkor az a legnagyobb baj, hogy az esztendő: nagyon elmul-tak és se kedv, se mód nincs a megállásra és más tere való átcsapásra. Akkor bekövetkeznek a nagy letörések és elzúlések, vagy a szürke robotolások valami nem kedvelt munkakörben, s az elfáulásba hajszoló állapotból csak ritkán akad kitorés, szerenese vagy a lélekleben lappangó geniálitás szárnyán. Ilyen és más egyéb gondolatok kelnek az emberben arra a hirre, hogy **Pozsony**-ban egy nyugalmazott honvédszázados, **Cservenyák** Sándor öreg fejjel az ügyvédjelölt sorába lépett, harminc esztendő szolgálata sok csalódással és reménytelenséggel volt tele. Legújabb elhatározásából voltaképpen az tűnik ki, hogy talán inkább boldogult volna, ha egykor, nagyon régen, azt a pályát tarthatja meg, amelyre lépett. Ezer-nyolcvanötvenegyben ugyanis elvégezte jogi tanulmányait a pozsonyi akadémián. Elintézte mind a két államvizsgálatot s egyik iskolársá-vá. **Molec** Dániel jelenlegi főügyészszel ügyvédi irodát akart nyitni. Hanem mégis másképpen alakult az élete. Belépett a hadseregbe, a honvédségbe hadnagyi ranghoz jutott, s ebben a rangban behívták a honvédelmi minisztériumba, ahol segédfogalmazással biztatták. De ez az állás csak nem akart meglenni, az ügyosztály, ahová **Cservenyák** be akartak osztani, nem szerveződött, s idő múltán azt tanácsolták a jogképzett hadnagynak, hogy lépjen a hadbírói pályára. Erre azonban sehogysem volt már kedve s mert közben a pajtásai mind előbbre jutottak, a csapatszolgálatra sem tudta rászanni magát, általában nagy keserűség halmozódott fel benne, s ilyen érzésekkel valami ösöndes elvonulásba kívánkozott. A kezelő tisztek közé helyeztette át magát, így került Pozsonyba. Néhány hónappal ezelőtt nyugalomba lépett, s most szánta rá magát arra, hogy visszatér régi mesterségéhez. Már be is jegyeztette magát ügyvédjelöltnek és hajdani iskolatársának, **Molec** Dánielnek az irodájában dolgozik. Az élet iskolájában megedzett energiára és felfrissült munkakedvre vall ez az elhatározása és példát mutat még valamine. Hogy azok számára, akik a katonatiszti pályában esetleg elvesztik a bizalmukat, van még kivétel az ut az eltévesztett élet megkorrigálására. **Cservenyák** százados véletlenül fedezve is volt az egykor megszerzett szigorlatokkal, de ami neki, mint hajlott koru embernek kapóra jött, azt kintársággal fiatalabb erők könnyen megszerzethetik. Mert ha csalódik valaki a tiszti pályában, rendszerint korán csalódik, s így van még ideje valami új egzisztencia megszerzésére. A dolog elég aktuális most, amikor fiatal tiszteket hirtelen fordulattal az artisták és a cigányzenészek világába látunk átvágnatni. Az embernek későbbévonhatatlan jussa van ahhoz, hogy a hajlandóságára és vére lüktetésére hallgasson, de bizonyos az is, hogy a világra bizarrul hatnak az ilyen meglepő elhatározások. Van valami ebben az olyan leány elkeseredéséből, aki elvesztvén ideálját, esalódásában vakon oda veti magát az első kínálkozó embernek, hogy beköttesse a fejét. Es csak újabb csalódás és kiábrándulás jár legtöbbször az ilyen bosszuállás nyomán.

— **Vörösmarty-ünnep.** Az **Eperjesi Széchenyi-Kör** november 14-ikén délután 6 órakor Vörösmarty Mihály születésének századik évfordulója alkalmából a **Fekete Sas** nagyteremben Vörösmarty-ünnepet rendez. Az ünnepi fénypontja lesz dr. **Borsosvicsy** Albertnek, a kör védnökének felolvasása: **Vörösmartyról.** Az ünnep több pontjai:

Hymnus. Eneklé az állami tanítónőképző-intézet dalkara — **Vörösmarty emléke.** Irta **Csengey** Gusztáv ur.; szavalja dr. **Bielek** István ur. — **Vörösmarty születésének száz éves fordulójára.** A kör pályázatán pályadíjjal jutalmazott mű. Irta és felolvassa dr. **Körösy** György ur. — **Szép Ilonka.** Melodráma. Irta: **Vörösmarty** Mihály; zenéjét szerzte **Erney** József. Szavalja **Mikler** Szeréna urhölgy, **Márkó** János ur zongorakísérettel. — **Köszönő szó a védnököknek a Kör nevében.** — **Védnök záróbeszéde.** — **Szózat.** Eneklé az ág. hitv. ev. kollegiumi tanítóképző dalkara.

— **A budapesti szünidő gyermektelep-egyesület** választmányja vasárnap délelőtt 11 órakor az **Andrássy**-út 39. számú házában (I. emelet) választmányi ülést tart amelyen a titkár jelentést tesz az idei kitelepítésekről, a pénztáros pedig a pénzügyi eredményekről számol be: a folyó ügyek során több fontos ügyet tárgyalnak.

— **Expedíciók dél és észak felé.** A világ még mindig nem elég nagy nekünk. Délen, északon óriás területek ismeretlenek még s mióta egyáltalában hajót ringat hullámain a tenger, bátor hódítókat tüzték ki feladatukul azt, hogy új és új területekkel növeljék a világot. Legújabbban is két expedíció törekszik északra és délre:

Londonból jelentik, hogy az Eclipse nevű hajó tegnap Dundeeben partra szállította dr. Kann Lipót sztrák alattvalót, aki Stein Róbert amerikai alattvalóval expedícióra ment Elleswre-öldre s ott tudományos kutatást végzett. Az expedíció 1899. júliában indult el Nova Scotiából. Kann azt mondja, hogy 1899. augusztusban találkozott Teary expedíciójával. Teary akkor már sokat szenvedett a hidegtől és lábának néhány uja is ellagzott, úgy, hogy csak nagy fáradsággal juthatott előbbre. Mindazáltal kijelentette, hogy erősen eltökélt szándéka mindent elkövetni, hogy a sarkot elérje.

Brüsszelből híre érkezik, hogy a Five százados vezetése alatt álló belga misszió, amelyet a király Khina ipari viszonyainak tanulmányozására küldött ki s amelyről azt jelentették, hogy augusztus 23-án fölkoncolták, október 15-én Liang-esauból épen és egészségesen Urgába, Mongolországba ment.

Tehát nő a világ, majd talán könnyebben elhelyezkedhetünk rajta. Ma nem igen fér el egymás mellett a sok ember.

— **A budapesti kereskedelmi és iparkamara.** Vasárnap avatja föl új palotáját a budapesti kereskedelmi és iparkamara. A díszgyűlés után banket lesz, amelyre a kamara elnöksége a kormány tagjait is meghívta. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter most értesítette az elnökséget, hogy a banketen Szöll Kálmán vezetés alatt az egész kormány részt fog venni. A díszvacsorára szóló részvételi jegyek szombat délután 3 óráig válthatók meg a kamara irodájában. (Alkotmány-utca 12.) A banket vasárnap este 8 órakor lesz a Royal-szálló nagytermében.

— **A banket.** A *Jogtudományi Közöny* diszkrét finomsággal fogalmazta meg ezt a kis hírt:

„Dernburg 50 éves doktori jubileumi alkalmából összesen huszontól dolgozatot írtak a német professzorok. Másutt jubileumot bankettel szokás megülni, a németek dolgoznak a jubiláns tisztelőre.”

Főlélegesen a diszkrét finomságra külön is rámutatnom. A *másutt* szó olyan világosan beszél s olyannyira magyarul hangzik, hogy más országról nem lehet szó, mint a nagy bankettek zajától és cigánymuzsikától visszhangzó Magyarországról, erről az ódes hazáról, melyben tehetsz nagyot és alkotatsz maradandót, bankett lesz érte a béréd. Elvégre enni jó. Nagy kanállal enni s valakinek a tisztelőre enni pedig gyönyörűség és nemzeti szokás. Ugyannyira nemzeti, hogy az első magnum áldomástól kezdve, a Blaha Lujza tisztelőre rendezett bankettek sorozatáig, bátran össze lehetne állítani a magyar kulturhistoriát. Bizonyosra veszem az ellenvetést, hogy:

— Inkább egy barátságos és magyaros áldomást, mint huszontól német disszertációt! Kinek a pap, kinek a papné! Utoljára is a bankettnek katzenjammer a vége, a német disszertációnak pedig a legrosszabb esetben főfájás.

De ez legalább, ha szabad így mondanom — kulturfőfájás s abban különbözik a magyar bankettek utóhatásától, hogy a fejre hat s kétség-telenül dokumentálja, hogy a fej megvan s a fej játssza a szerepet. A magyar fejfájás lényegileg nem is fejfájás, hanem a gyomor mizériája s arról tesz tanúságot, hogy a gyomor van meg, amiből még mindig nem következik, hogy fejnek is kell lenni valahol. Szóval, ha a németek fáj a feje, akkor inkább a munkától fáj a feje, a magyaroknak ellenben a gyomráról fáj. Ez a különbség a kultur-betegség és a magyar betegség között s ez a különbség magyarítja meg a jubileumi szokásokat is.

Dernburg igen sok föliratot írt tele jogi disszertációkkal. Talán éppen annyit, mint amennyit a magyar bankettezés ellen írtak jámbor reformerek. De Dernburg ötven éves disszertáció munkásságának meg van az eredménye, hogy most huszontól tudós ember foglalkozik vele, vitatja állításainak, tételeinek igazságát s azokhoz írtak iparkodik, hogy a jubiláns számára tudományos komolysággal állapítsa meg azt a helyet, melyet a jogi litteratúrának elfoglalhat. Ez az igazi bankett! Itt nem mérük hamis messzelyel az italt s nem adnak champagne helyett savanyu uborkalevet. Itt komolyan, becsületesen bírálják el, hogy ama bizonyos jubiláns megérdemli-e a tudomány asztalánál a kenyeret s lelkiismeretes munkával honorálják az ötven éves munkát. Ez az a tisztesség, mely a tudósok kijár.

— **Ismeretterjesztő előadás.** Holnap, szombaton lesz a második ismeretterjesztő előadás. Ez alkalommal 5 órától 7-ig dr. *Daday Jenő* tart előadást. A láthatatlan világ címen.

— **A szegények ügye.** Egy ilyen nagy városnak az adminisztrációjában végtelen fontossága van a szegények ügyének. Eltekintve minden egyéb szempontoktól, elhanyagolása az ügy olyan elhatárolását jelenti, hogy aztán képtelenség megbirkózni vele, mint ahogy a kerületi előjáróságok már is panaszkodnak, hogy nagyon sok a szegény és nagyon kevés az eszköz, a mód, amellyel segíteni lehetne rajtuk. A szegényügygel tehát emberségesen, de energikusan kell végezni. Emberségesen, amennyiben számolni kell minden igazi nyomorral s olyan energikusan, hogy míg a segítségért érdemes szegénységet nem szabad megvárakoztatni a segítséggel, addig a legnagyobb szigorral kell vigyázni arra, hogy senki olyan ne jusson ingyen kenyérhez, akinek módjában van megszerezni a kenyeret. Ezeket az intézkedéseket látjuk érvényesülni abban a szabályrendelet-tervezetben, amelyet a főváros szegényügyi bizottsága terjesztett a tanács elé. Alapos, szép munka ez. Készítésében a jólelkűség és a józanság osztozkodott meg olyankor, hogy érvényesül benne mind a kettő. A tervezethez terjedelmes előterjesztés is készült. Ennek a bevezetése a szegényügyet három részre osztja, az állam, a törvényhatóságok és a társadalom feladataira. Az állam feladata a legszélesebb alapon nyugszik. Az a dolga, hogy a szegényügyet országosan rendezze és pedig a törvényhozás útján s találja meg a módokat ahhoz, hogy a közszegényedést megakadályozzassék. A törvényhatóságok feladata az, hogy amennyire csak forrásaik megengedik, segítsenek a szegénységen. A társadalom pedig nyújtson segítséget a nagy munkában a hatóságoknak. Az elvi alap, amire a szabályrendelet fölépült, ez: — Segítséget azok kapnak, akiknek az 1898. XXI. törvények (betegápolási törvény) alapján hozzatartozóik nincsenek; akik a megélhetés bizonyos minimumát nem tudják fölmutatni. A fővárosban tartózkodó idegen illetőségűek is részesülhetnek városi segítségben, természetesen úgy, hogy az illető községük az ilyen segítséget visszatéríti a fővárosnak. A társadalom közreműködéséről hosszabban szól az előterjesztés. Valami olyan szerepet juttat a társadalomnak, mint ami a hivatásos városi tisztoúk mellett az önkéntes tisztoúk szerepe. Amit a hivatalos embernek meg kell tenni kötelességből, ugyanaz a szerep jut a társadalomnak, kizárólag az ember-szeretett nevében. Együttessen munka a veszedelem elhárítására. A szabályrendelet különben ezt mondja:

Mint hogy Magyarországon a törvény senkit sem kötelez arra, hogy a közügyekben résztvegyen, a tehetősebb érdeklődők önként való jelentkezésére számítanak. Minden kerületben alakítsanak szegényügyi bizottságot, amelynek tagjait az előjáró erősítene meg három évre állásukban. A bizottság feladata a városi segítségre szorultak szemmel tartása. Tagjai évről-évre legalább egyszer kötelesek meggyőződni arról, hogy a kerületükben lakó szegények hogyan ének és mennyiben szorulnak segítségre és ki kell pihatólni azokat a szegényeket, akik nem jelentkeztek segítségért a hatóságnál és végre az arra érdemes munkanélkülieknek munkáért kell közbenjárniok. Az ilyen kerületi bizottságok tagjai nők is lehetnek, akiknek az volna a feladatuk, hogy a lelenekre. árvaakra és kiskorúakra ügyel-nének és gondoskodnának ellátásukról.

Figyelemreméltok a tervezetnek azok a pontjai, amelyek szerint a munkára képes szegényeket, amíg foglalkozást nem kapnak, segítenék; az üdülő betegeknek anyagi segítséget, a szegény iparosoknak pedig szerszámokat és kisebb munkagépeket juttatnának. Figyelemreméltó az a rendelkezés is, amelyet arra az esetre terveznek, ha a fővárost olyan nagy elemi csapás érné, hogy minden közjótékonyági tényező közreműködésére szükség van. Az ilyen esetekben valamennyi kerületi bizottság a polgármester elnökségével központi bizottsággá alakul, amely az egész főváros szegényügyét egyformán alapon intézi.

Van aztán a szabályrendeletnek néhány olyan pontja is, amely csak úgy valósítható meg, ha a törvényhozás is fáradságot vesz magának ahhoz, hogy foglalkozzék kisért az ügygel. Azt tanácsolja a bizottság a tanácsnak, hogy írjon föl a kormányhoz s kérje, hogy törvényvel rendelje el a kényszermunkát. Budapest, ahol természet-szerűleg a legnagyobb kvantum züllést produkál az utcai élet a gyermekek között, — állítsanak föl javító-intézetet s dolgozhasson. Erre már megvan a mustra is a nyolcadik kerületben.

— **Elgázolt oszéd.** A király tegnapeste külön udvari vonaton Gödöllőre utazott. Amint a vonat Rákos-Csabát elhagyta s a Munkás-Othombhoz közeledett a mozdonyvezető észrevette, hogy a sínek között halad valaki. Dacára, hogy spóliolták, az illető nem hallotta a jelet; s a mozdonyvezető nem állíthatta meg a vonatot s a szerencsétlen a kerekék össze-tépték. Később tudódott ki, hogy az illető a rákos-

osabai vasúti baktek 17 éves oszédje volt. Holttestét ma reggel vitték az ottani temető halottas kamrájába.

— **A szegények fejfája.** Makó vidékén az emberi igazságosság tolvajokat hajszol. Veszedelem, sőtéllelki tolvajokat, akik a régi református temetőből pár napja sorba ellopták a szegény halottak szegény emlékeit, a korhadt, mohos fejfákat: A márványok büszkén állanak a sírhalmokon, azokhoz senkimen nyult, a gazdag halottaknak tovább él így az emlékeztük. A szegény halottak pedig aláztatosak és békéttörök, kegyelmesekek és bőlesek. Ejszakának idején kacagva kacagnak az emberi igazságon, amely bosszúlo kedvében üldözi a fejfák tolvajait.

— **Becsületesek tetteitől talpig ezek a tolvajok,** — mondja az egyik halott, akinek nincs többé fejfája.

— **Becsületesek és nyomorultak.**

— **A gyerekek fáznak, meleg levesért ri-mánkodnak.**

— **Es nincs tüzelőfájuk.**

— **A szén meg méregdrága.**

— **Hát jó helyre jötték tüzelőért, minek nekünk irás a fejtünk fölött?**

— **Aki tudja, mikor halunk meg, tudja; aki pedig nem tudja, minek tudja?**

— **Nem is kellene őket bántani.**

— **Persze, hogy nem. Hiszen a szegényekhez jötték tüzelőért.**

— **Es ehhez van jussuk. Egészen más, ha a gazdagokhoz mentek volna...**

— **A vatikáni betérés.** Rómából jelentik, hogy amikor ott szabadlábra helyezték azt a két kézművest, akiket a vatikáni betérés gyanúja miatt fogtak el, *Génuból* olyan távirati jelentések érkeztek, amelyek szerint sikerült ottan a Vatikánból ellopott értékpapírok orgazdáját elfogni. Ez a letartóztatott egyén *Giuseppe Pescio ügyész*, egy 68 éves férfi, aki feje a genuai klerikális pártnak. Mindeddig becsületes embernek ismerték őt. *Signor Pescio* az ellopott értékpapírokat milánói, genuai és florenzi kisebb bankároknál adta el. Csúpan az utóbbi időben jötték rá, hogy a papírok — főleg *Credito Fonditario*-féle kötelezvények — a Vatikánból ellopott értéktömeghez tartoznak. Erre valamennyi olaszországi bankháznál kutatást rendeztek, amelynek eredményeként 270.000 líra értékű *Credito Fonditario*-féle kötelezvényt, valamint 5000 dollár értékű amerikai értékpapírt koboztak el.

— **Nesze nekéd Keckemét.** Nemrégiben összeültek a keckeméti vadászok, hogy megbeszéljék azt a fontos kérdést, hogy mikor menjenek ki dámvadra a nyíri erdőbe. Nem esett sok fölőleges szó, hanem mivelhogy november nyolcadika esütörtökre esik, ekkorra határozottat a vadászok. A esütörtök tudniillik szerencsét jelent s nehezebben tudták eldönteni azt a kérdést, hogy ki legyen a zsákmány. Azonban hát ebben is megegyeztek. Kimondták határozatilag, hogy mindössze három dámvadat lőnek. A többi hiába jön, nem kell. Hadd éljenek. A vadból aztán a szerencsés lövők kapják az agancsot és a bőrt, a húst pedig felosztják annyi egyenlő részre, ahány vadász részt vesz a vadászaton. Ugyanakkor azonban a nyíri erdőben gyűlést tartottak a dámvadak is, amelynek az volt az egyetlen pontja, hogy: — hogyan hiúsítsák meg a vadászok tervét... Ők is megállapodásra jutottak s majtán derengeni kezdett a tegnapi nap hajnala, szép esendesen átsétáltak a szomszéd erdőbe, ahova keckeméti vadászok tilos a bemenet. Távozásuk után nyomban megérkeztek a vadászok is. Velük ment Fekete Sándor is, szintén jáger, de egy-szersmind mészáros mester is. Az ő szerepe az volt, hogy majdan lenyuzza a vadat s kiszabja belőle mindenkinek a maga fészét. Vitt is magával bárdot, sok élesre fent kést és ami a földfog, mérleget, hogy csalsz ne essék az osztozkodás-ban. Aztán várta, hogy hozzák a vadat, várta, várta, talán még most is várja, mert a vad, amint már írva van — mind elbujdosott a hármaski-végzés híreire. Estefelől aztán fölpackolták a vadászok, ugyiszintén Fekete Sándor is a bárdal, szekercével, késekkel, mérleggel s visszavonultak a város falai közé. Idáig azonban még semmise történt. Ami dühbe hozza az embert, az ezután következik. A kaján Nagy-Körös is bejelentkezett a dámvad vacsorára.

— **Marconi találománya Angliában.** A drót nélküli táviratozást, így jelenti londoni tudósítónk, legközelebb meg fogják honosítani Angliában. Ma dében kísérletet is tettek a táviratozással, mely kísérlet a legszebb eredménnyel végződött.

— **Virágkiállítások Budapestén.** Az Országos Magyar Kertészeti Egyesület október 12-én és 13-án rendezett virágkiállítása sikerén felbuzdulva elhatározta, hogy ezentul lehetőleg havonként rendez különleges virágkiállításokat a megfelelő időszerű virágokból. E határozat szerint november 10-én és 11-én rendezik a második alkalmi kiállítást, melyen a *Chrysanthemum-újdonosok* kerülnek bemutatásra. November hó vége-ig egy másik időleges kiállítás is terveznek, mely alkalommal a konyhakerti termények lesznek kiállítva. Az egyesület helyisége IV., Koronaherceg-utca 16. szám alatt van.

— **Egy ósók — kétszáz ezer dollár.** Egy Hoffmann nevezetű öreg doktornak New Yorkban nemrégiben szép páciense akadt. Viruló gyönyörű asszony, amolyan már nem bimbó, de nem is elvirágzott rózsza. Az öreg doktor nagy gyönyörűséggel vizsgálta meg ezt a szép példányt embert s egy olyan pillanatban, amikor azt hitte, hogy elalélt karjai között a szép beteg, két csókot adott neki. Egyet az ajkaira s egyet az arcára. A szép asszony azonban nem aludt. Hirtelen felugrott s nem vett magának valami esattanós elégtételt a csókokért, az urát se szaladt, hanem igenis elrobogott a törvényszékhez s főljelentette a doktor bűnét. Bátran bácsizni lehet az öregot, mert több mint hatvan esztendő libeg a vállain. Más embert nyomna ennyi év, de — amint ez a történetből látható — az öreg ur csintalanul röpköd alattuk. A szép asszony drágán adja a csókot. Kétszáz ezer dollár kártérítést követel az öreg doktoron, ami bizony kissé sok pénz, kártérítésnek meg éppen nagyon sok, tekintve, hogy a szép asszonynak nem igen volt kára. Az amerikai bíróság azonban másképpen gondolkodik, mint a miénk fajta s valószínűleg lesz valamiesek kártérítés is, ha nem is éppen egy uradalom ára. Az öreg ur se látja majd kárát a csóknak. Mióta tudniillik beleesett ebbe a csókallatásba, megostromolja rendelés-zobáját a sok szép asszonybeteg. Mindenik abban reménykedik, hogy majd csókot lop tőle az öreg ur.

— **Az evangélikusok gyűlése.** A magyarországi ágostai hitvallású evangélikusok egyetemes gyűlése ma folytatta tanácskozásait. Dr. Lehotzky Antal jegyző számos kisebb fontosságú ügyben referált, amelyeket a gyűlés vita nélkül fogadott el. Nagybőrdelődést kellett a *Reischel-féle alap* ügye. Ez az alap a dunáninneni egyház és elagott lelkesek, valamint lelkesi özvegyek és árvák segítésére szolgál. A legutóbbi zsinati törvény intézkedése szerint a dunáninneni kerületől elcsatolták Árva-, Liptó- és Turóc-megyéket, amelyek azonban még most is részesedni akarnak a Reischel-alap segélyében. A dunáninneni kerület ezt a kívánságot nem volt hajlandó teljesíteni, és a polgári bíróság elé akarta vinni az ügyet. A három megye pedig az egyetemes gyűlést mint közigazgatási bíróság döntésére akarja a kérdést bízni. A múlt évi egyetemes gyűlés kimondta, hogy az ügy nem tartozik bíróságnak a hatáskörébe. Az idei gyűlésen most már a fölötte kellett határozni, hogy milyen bíróság döntson ez ügyben.

Dr. Győri István előadó azt javasolja, hogy választott bíróság elé vigyük az ügyet. Láng Lajos azon a véleményen van, hogy a gyűlésnek magának kell véleményét mondania. *Szentiványi* Árpád a választott bíróság mellett foglalt állást. *Posztek* Sándor, *Haviár* Dániel, *Zsigmondy* Jenő, *Székely* Kornél és *Ishász* Lajos a zsinati törvényre hivatkozva a választott bíróság megalakítását indítványozta.

Báró *Prónay* Dezső elnök összefoglalva a vita eredményét, a zsinati törvény utasítása értelmében a választott bíróságot mondja ki illetékesnek. A zsinati törvény értelmében mint évben hozott határozat szerint már tett intézkedést, felszólította a dunáninneni kerületet a választott bírósági tagok megnevezésére. Fölteszt a kérdést, hogy a gyűlés helyes-e eljárását. Ha igen, most már a gyűlés szólítsa fel a dunáninneni kerületet, hogy nevezze meg a maga részéről a bírósági tagokat. A gyűlés erre kimondta, hogy az ügy a választott bíróság elé tartozik és a kerület köteles megnevezni bírát.

A dunáninneni kerület püspöke jelenté ezután a gyűlés a *vegyes házasságoknál* a gyermekek vallására nézve az egyház javára több megegyezést jött létre. A házasságkötéseknél az esetek 99-53%-ában egyházi esketés is volt. A dunáninneni kerület jelentése szintén kedvező. A tiszai kerület az esperesi jelentések alapján azt jelenti, hogy általában ott, ahol a hívek szárványosan laknak, távol anya-egyházaktól és templomoktól, ott lassankint elvesznek az egyháza névze. A katolikus térítés hatása sok helyen észlelhető. A bányai kerület a helyzetet általában kedvezőnek tartja.

Az egyházi adók nyilatkozataiban ügyében a gyűlés azt határozta, hogy az alantas hatóságok írják össze a köztérkezhez való hozzájárulást és általános képernyésére végezt terjeszték föl az egyetemes gyűléshez.

A tiszai kerület sürgeti a *protestáns theologiai fakultás* felállítását a budapesti tudomány-egyetemen. *Posztek* Sándor előadó javaslata alapján a közgyűlés az ügyet a teológiák ügyében régebben kiküldött bizottsághoz utasítja.

A dunáninneni kerület a maga területén eltiltotta a *szupplikációt*, mert sok visszaélés fordult elő. A többi kerület az egyetemes gyűléshez fordult, hogy a gyűlés ismételve mondja ki a szupplikáció fenntartását. *Gyurács* Ferenc, a dunáninneni püspök azonban előadta, hogy minden oldalról érkeztek panaszok a szupplikánsok ellen, akik nem viselik magukat méltóan. Az a baj, hogy gyermekeket küldenek szupplikálni. *Zelenka* Pál, a tiszai kerület püspöke javasolja, hogy a dunáninneni kerület tilalmát szüntessék meg. Ha más felekezeteknek szabad kéregetni és gyűjteni, nem volna helyes, hogy éppen az evangélikus egyház fosztaná meg magát ettől a nagy jövedelmi forrástól. Egyébent azonban ajánlja, hogy a szupplikánsokat jól válogassák meg. A gyűlés kimondta, hogy a dunáninneni kerület tilalma a kerület kebelbeli ügye, a kérdés fölöttébb a gyűlés napirendre tér.

A közoktatási bizottság jelentése és kisebb indítványok után felolvassák a lelkesi értekezlet kör-

vényét, amely a közgyűlés támogatását kéri a lelkesiflak segélyezésére alakítandó *Lelekési Segély-Egylet* számára. A körvényt és az alapszabálytervezetet átteszik a jogügyi bizottsághoz. Néhány hagyatéki ügyben határozatok még, végül kiküldték a jegyzőkönyv-ihetőségi bizottságot. Bejelentésül báró *Prónay* Dezső megkezdte a jelenvotaknak figyelmüket, dr. *Baltik* Frigyes püspök pedig imát mondott. Ezzel az egyetemes gyűlés véget ért.

— **Fegyelmi határozat.** A IX. ker. első számú iskolások fegyelmi bizottsága *Kiss E.* János tanár elnökletével tartott ülésében ítéletet hozott *Molnár* István fővárosi segédtanító ügyében, aki *Kozma* Andor kis fiát tetleg bántalmazta. A bizottság az igazgató és a tanítók kihallgatása után úgy döntött, hogy a testi fenyegetések alkalmazását a legenyhébb, vagyis első fokú fegyelmi büntetésre: *írásbeli figyelmeztetésre* ítélte. A fegyelmi bizottság e döntést jóváhagyás végett a székesfővárosi tanács elé terjeszti.

— **A letörtek asyluma.** Milliomosnak lenni nagy és fölemelő érzés. Letört milliomosnak lenni, lesújtóbb, mint kéreget koldus sorra jutni. Az igények, a vágyak nagyságát bizonyos vagyoni helyzetben már nem a szükségletek irányítják, hanem az eszközök, melyekkel a vágyakat és igényeket ki lehet elégíteni. Egy székere való pénztlőt pedig sok olyan vágyódás támad az emberben, melyre mi, polgári egyszerűségben boldogul emberek soha sem gondolunk. A letört milliomos ezenfelül még komikus ember is. Olyan, akinek minden érdekessége az, amije volt s amije már nincs. A régi gazdagságból mindössze bizonyos vágyak, bizonyos extrém szükségletek maradtak föl. Eppen ezért kedves és jóllekre mutató ötlet az, mely legutóbb egy yankee koponyában fogamzott meg. *Ferris* Richard, aki ötven évig volt a newyorki bank igazgatója, megvette a ponghkepsieit kastélyt, melyből most letört milliomosok számára menedékhelyet csinál. A kastély tágas szobáiban csupa olyan ember fog gondatlanul élni, aki valamikor már amugy is gondatlanul élt s reggelként, ha az öreg, a milliomoságban kimerült szegény emberek találkoznak fognak, bánatosan néznek majd egymásra s az egyik elkezd:

— Mikor még tizenhat millió volt s fogatokat tartottam...

A többiek pedig gondolkodni fognak ezalatt, hogy mi történt akkor, mikor nekik volt még tizenhat milliójuk s aztán sorra kezdik:

— Mikor még tizenhat millió volt és...

— **Nyilatkozat.** Az izraelita kórház igazgatósága felkért bennünket a következő közlésére:

Az egyik est lap megátadja a kórházat, illetve dr. *Balog* Lajos orvosot, egy beteggel szemben állítólag elkövetett brutálisá miatt. Ezzel a közleményvel szemben a tényállás a következő: *Stern* Józsefné szül. *Lustig* Laura, 54 éves, árverési ügynek neje, ki már egy ízben, május elején kórházunkba fölvetést és férje által tíz nap múlva mint dühöngő örlát a lipótvárosi tevélyháza szállítottat — november 5-ikén délelőtti újból fölvetett, de rajta a kórtéremben mezejített vizsgálat alkalmával cimezavar tünete mutatkozik. Ezért a beteg férjét még aznap délelőtti értesítettük, hogy neje a kórházból vigye ki, miután elmebetegnek kórházi alapszabályaink értelmében kórházunkba kezelti nem szabad, de még helyhatóság szabályrendelet is tiltja. A delután folyamán *Stern* József hívásunkra a kórházban megjelent és dr. *Balog* Lajos felügyelő orvos megmagyarázta neki, hogy feleségét szállítsa a Szent-János-kórházba, ahol megfigyelő osztály is van. *Stern* József e tanács meghallgatása után feleségét karomfogta és delután 5 órákor vele együtt a kórházat elhagyta.

Budapest, 1900. november 9-ikén.

Dr. *Stiller* Bertalan,
egyetemi tanár, igazgató-főorvos.

— **Vasuton a levegőn át.** Széduletes tervet eszelt ki gróf *Pompeo Fieri*: léghajók által magasban tartott sineken akar vonatot vezetni Franciaországból Angliába. A calaisi csatornán eddig csak hajózárral közvetítik a közlekedést, ami lassúnak bizonyult ebben a gyorsult században. Egész sereg tervet eszeltek ki már a közlekedés meggyorsítására: hidat akartak verni a csatorna felett, alagutat akartak ásní a tenger hullámai alatt: egy tervből sem lett semmi. Most gróf *Fieri* első hajmerszót eszméjével. Az ő terve a következő: a csatorna mindkét partján hatalmas *ballon* csatfikek lebegnek a magasban, két erős acélkötél húzódik az egyik-től a másikig. Hogy a hosszú kötelek saját súlyuk alatt le ne szakadjanak, a tenger felett lebegő léggömbök, számra nézve mintegy ötven, tartják az acélköteleket a magasban. Az egyik kötélt a hajtóerő gyanánt szolgáló villamoságot vezeti, a másik kötélt a sint helyettesíti: rajta gördül tova a villamos kocsi, amely gróf *Fieri* számítása szerint *negyedóra* alatt szállítja át az utast Angliából Franciaországba. A kocsi alumíniumból és parafából konstruálna, hogy lezuhánás esetén ne merüljön a tenger színe alá. A borzalmas technikai terv azonban bizonyára csak terv marad.

— **Házasság.** Nagyenyedi *Boros* Jenő, a budapesti légszuszgyárak pénztárnoka, eljegyezte *Márton* Irmát, *Sturzer* József gépgyáros gyámleányát Budapesten.

— **Letépett menyasszonyi koszoru.** A *Szentes* és *Vidke* megfelelő kommentár kíséretében a következő botránnyról ad hirt: *Turi* Károly *mindesenti* káplán a napokban a parkóia ablakán kitekintve, egy jegypárt látott a mindszenti anyakönyvvezetőhöz menni házasságkötés végett. A menyasszony fején koszoru volt, s a mátkapárt násznép kísérette. A koszoru annyira dühbe hozta a káplán urat, hogy kirohant az utcára s *letépte a koszorút a menyasszony fejéről*, miközben nagy dühöngve kijelentette, hogy nem engedheti meg a koszoru viselését a polgári aktusnál. A közönség nagyon fölláborodott az eseten, amelyről hivatalos jelentést tettek az alispánnál és a káplán egyházi hatóságánál.

— **A Vörösmarty-szobor.** Az *Otthon* írók és hírlapírók köre előlki természetben ma delután négy órákor tartotta alakuló ülését az a husz-tagu munkabizottság, melyet a szobor ügyében tartott nagy értekezlet bízott meg a szobor ügyében megindítandó mozgalom propagálásával. Az ülésen ott volt *Szily* Kálmán az Akadémia részéről, *Vargha* Gyula a Kisfaludy-társaság, *Szana* Tamás a Petőfi-társaság, *Csajthay* Ferenc, *Lipsey* Adam, *Radó* Antal, *Rothauer* Miksa az *Otthon*, *Vésci* József, *Szatmári* Mór, *Cziklay* Lajos, *Lyka* Károly, *Lóv* Dezső az Újságíró-Egyesület, *Pintér* Kálmán a Katolikus Kőr, *Margalits* Ede a Pázmány-Egyesület, *Zala* György a Képzőművészek Egyesülete és *Hock* János a Nemzeti Szalon részéről. Résztvett az ülésen a nagy-bizottság intéző elnöke, *Rákosi* Jenő. továbbá a nagy-bizottság jegyzői: *Erős* Gyula, *Hollósy* Géza, *Márkus* Miksa és *Sajó* Aladár.

Az ülésen *Rákosi* Jenő elnököt, a jegyzői tisztelet *Sajó* Aladár töltötte be. A bizottság úgy alakult meg, hogy elnökök az intéző-elnököt választotta meg és mellette tiszteletül *Szily* Kálmánt, az akadémia főtitkárát és *Vésci* Józsefet az Újságíró-Egyesület elnökét választotta. Az elnök beszámolt azokról az intézkedésekről, melyeket a munkabizottság utólagos jóváhagyása reményében tett. Beszámolt arról, hogy a gyűjtés folyamatosan van és hogy a Hitelebanc elvállalta a pénz őrését. Tudtára adta a bizottságnak, hogy *Molnár* László, az Országos Színészegyesület elnöke az összes szintársulatokat fölhívta, hogy a szobor-alap javára előadásokat rendezzenek.

A bizottság ezt közzétennival tudomásul vette a bejelentések után a jövő munkaprogrammot vitatta meg a bizottság és a munka könnyebb és eredményesebb végzésére három kisebb bizottságot küldött ki. Az első a *gyűjtés szervezésével* bízott meg; tagjai *Cziklay* Lajos, *Csajthay* Ferenc, *Lipsey* Adam, jegyzője *Erős* Gyula. A második a *végami bizottság*, amely a szoboralap javára rendezendő színi előadások, hangversenyek, mulatságok stb. szervezésével van megbízva. tagjai *Vésci* József elnöklettel *Rothauer* Miksa, *Zala* György jegyzője *Márkus* Miksa. ez a bizottság kiegészíti magát *Molnár* Lászlóval. A Színészegyesület elnökét a harmadik bizottság *Vörösmarty* kis szobormintájának sokszorosítása és terjesztése ügyével foglalkozik; tagjai *Lyka* Károly, *Szana* Tamás, *Zala* György, jegyzője *Hollósy* Géza. A bizottság, amely alaposan megvitatta és megállapította a legközelebbi teendőket; a jogügyletek intézésére kiegészítette magát *Gonda* Dezső dr.-ral, az *Otthon* ügyészével és elhatározta, hogy minden pénteken delután négy órákor ülést tart.

— **Elégelt utasok.** *Frankfurtból* borzalmas vasuti szerencsétlenség híre érkezik. Két vonat összeütközött és a karambol husz ember halálát okozta. A katasztrófa tegnap este történt *Shülheim* és *Offenbach* között. A *Hahnau*ból utnak indult személyvonat ugyanis összeütközött a berlin-frankfurti D.-vonattal. Az összeütközés következtében a gőzkazán förobbant és a D.-vonat utolsó kocsija egy pillanat alatt lángban volt. A kocsiiban levő utasok közül husz ember elégelt és több veszedelmesen megsebesült. — Egy újabb frankfurti táviratunk szerint a vizsgálat kiderítette, hogy a vonatösszeütközésnek a nagy köd volt az oka. Olyan sűrű volt a köd, hogy három lépésnyire sem lehetett a tárgyakat meglátni. A szerencsétlenség áldozatainak számát még nem lehet megállapítani.

— **Mittermaier Károly.** Ez a derék ember fegyvertársa *Luerner*nek, bár a vezér — úgy látszik — elhidegült kissé a hűség bajtárs iránt az utóbbi időben. Mittermaier ur pincér volt a Praterben és politikus is mellesleg s ebben a minőségében képviselővé választottat. Mint a honatyja, tevékeny részt vett a parlamenti háborúkban mind az ideig, míg valami pincér-sorban rekedt régi kollégája meg nem irigyelte a dicsőségét. Valami tolvajsgát süttört rá a derék politikusra. Sajópör lett a dologból. Mittermaier a becsületét kereste, de nem találta meg s aztán kiesiepent a parlamentből is. Viasszant volna tehát főpincérnek, de senki se reflektált a szolgálatára s a nagy ember pályafutása Bécsben ezzel egyszerűen véget ért. Annnyira véget ért, hogy új hazát keres. Bejelentette a rendőrségnek, hogy Berlinbe költözik. Ott talán nem figyelték meg olyan nagyon a bécsi politikát és a bécsi kriminális törvénykezést, hogy emlékezzenek a nevére.

— **Öngyilkos rendőrbiztos.** *Bécsi* tudósítónk táviratozza lapunknak, hogy ott *Finke* Róbert rendőrbiztos ma delután 10 óra 10 perccel. Alkalmassint zárt anyagi viszonyai miatt lett öngyilkossá. Halálát teljesen vagyontalan neje s hat árvája siratja.

— **A nagymester.** A szélhámoság nagymestere egy *Färber* Lipót nevezetű úgnök, aki ez idő szerint Budapestnek müködik s nemrégiben megselekedte azt a tréfát, hogy porbe fogta *Gelléri Márton*, *Neuschloss* Marcellt s még pár köztisztelőben álló szabadkőművesek, akik azt irták róla a szabadkőművesek közlönyében, hogy — család. Pedig hát igazuk volt ezeknek az uraknak, amint ez ma a legalaposabban bebizonyosodott. *Färber* a spanyol nagypáholy budapesti képviselőjének adta ki magát s ezen a címen jogosulatlanul tagokat vesz föl a szabadkőművesek szövetségébe — jó pénzért, adományokat gyűjt, szaval: — fáradszónak tevékenységet fejt ki, de csodálatosképpen csupa olyan tén, ahol bevételről van szó. A rendőrség már régen figyelemmel kíséri: s ma házkutatást tartottak nála. Eppen alkalmas pillanatban lepték meg. A pseudo-nagymester teljes ornátusban sok hókusz-pókusz közepette öt baleket avatott föl. Eppen abban a pillanatban lepték meg a detektívek, amikor rájuk adta a spanyol áldást. A ceremónia erre félbemaradt s a rendőrök magukkal vitték *Färbert* a Zrínyi-utcaiba.

— **Magyar lovak az angol hadseregben.** A nyár folyamán megírtuk, hogy az angol hadsereg több tisztje járt Magyarországon, hol különösen a délvíden több száraz menő lovat vásároltak össze az angol lovasság számára. Ugy látszik, az akkori vásárlással meg voltak elégedve az angolok, mert — mint egy bécsi táviratunk jelenti — nemcsak újabb bevásárlásokra tesz az angol hadügyi kormány. A lovakra nemcsak az Angliában állomásozó lovas csapatoknak, hanem az angol-boer háborúban harcoló katonáknak is szükségük van.

— **Legjobb egyenruhák,** legszebb díszöltönyök, legelősebb libériák, valódi olasz vivószerék *Tüller Mór* s *Társas* os, és kir. udvari szállítóknál Budapest, IV., Váci-utca 36. szám.

(x) **A Zoltán-féle csukamáj-olaj** teljesen szag- és ízmentes és tápereje nagy. Üvege 2 korona. Zoltán B. gyógyszerárban, Sétány-utca és Szabadság-tér sarkán.

(x) **Vegye a 98.543.** számú osztályorsjegyet *Lukács* Vilmos bankházában, Budapest, V., Fűrdő-utca 10. sz. a., egész 12 kor., egy fél 6 kor., egy negyed 3 korona.

(x) **Kérjünk mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Honi tpar.** Ajánlom általánosan ismert, saját gyártmányú posztó bokavédőmet (gamasi). Kapható drapp oliv szürke bronz és fekete színben. Párja 1 forint 10 krajcár. Hölgyeknek térdmagasság, párja 2 forint 75 krajcár. *Kertész* Pál divatruházában, Kerepesi-ut 44. sz., a Népszínházzal szemben. Eladás nagyban is.

A sörte.

Mottó: Cochon! Cochon!
Oh, le pauvre petit cochon!

Több budapesti hentesmester
A város házán tett panaszt,
Komoly panaszt, mely minden ember
Szeméből könnyeket fakaszt!
Küti, hogy a sok drága hízon
Egyáltalában nincs haszon,
Mert sertés ma a vágóhidra
Már nem kerül csak — csupaszon!

A rakodóban, — panaszolják
A jól informált hentesek —
A disznók sörteit kitépik
Még ismeretlen tettesek!
S mert sörte nélkül kefe sincsen,
S mert sörte nélkül nincs haszon,
Nekik sörte nélkül kell a sertés
És nem pediglen — csupaszon!

Készült tehát a hentesek közt
Egy sörtevédőtervezet;
Végül, hogy élve megkopasztsják
A disznónak sem élvezet!
Óvjuk meg őt oly fájdalomtól,
Mely a hentesnek sem haszon!
S egy szó mint száz: — meghül a disznó
November hóban, — csupaszon!

A rakodópárt térdensége
A hentesek szerint csunya,
Az ő állandó kárunk árán
Lesz így egy másik óh tunya
A lopott sörte, olesó sörte
A kelekötőknek haszon;
S ma-holnap ók bundába járnak,
S disznó és hentes — csupaszon!

FŐVÁROS.

(*) **A községi választások.** A VII-ik kerületi Erzsébet-városi választók által kiküldött kijelölt bizottság ma este 7 órakor tartotta ülését dr. *Morzányi Károly* elnöke alatt. Jelölték *rendes tagok*nak: *Podmaniczky* Frigyes, dr. *Halmos* János, *Morzányi* Károly, dr. *Schermann* Adolft, *Tótfalussy* Béla, *Vajdaffy* Ernő, dr. *Csüllag* Zsigmond, *Fektor* Ferenc, *Nessy* Gyulát, dr. *Saly* Dezsőt, dr. *Schächter* Jakabot, *Szász* Istvánt. *Póttagoknak*: *Bartoly* Jánost, *Cherven* Flórist és *Lingel* Károlyt. *Választmányi tagok*ul a következőket jelölték: *Kunstädter* Mór, *Kanczer* Kálmán, *Sturza* János, *Melk* György, *Gach* Károly, *Ifu Sprung* János, *Schwarz* Jenő, *Ernst* József, *Róna* Imre, *Weisz* Pál, *Fantó* Henrik, *Schnabl* Frigyes, *Nagy* Imre, *Hönig* Antal.

(*) **A kőbányai református templom.** A főváros hatvan ezer koronával járult a kőbányai református templom költségeihez. Az egyháztanács most arra kéri a fővárost, hogy adjon a templom berendezésére is 80.000 koronát. A közoktatási bizottság ma foglalkozott a kérvénnyel és azt ajánlja a közgyűlésnek, hogy 40.000 koronát szavazzon meg, úgy, hogy az két esztendő alatt fizetessék ki.

(*) **As utca-burkolás járuléka.** A középítési bizottság ma tárgyalta azt a tervezetet, amelyet a mérnöki hivatal készített a burkolási járulékok kivétele tárgyában. A tervezet tudvalevőleg három övezetet állapít meg és ehhez képest a házajádonosoknak 60, 40, illetve 25%-kal kell hozzájárulniuk az utcaburkolás költségeihez. *Morzányi* soknak találta a ház- és telekajádonosokra kivetett költséget, míg *Stern* József azt kívánta, hogy O-Buda a III. kerületbe osszassék be. A középítési bizottság 7 szóval 2 ellenében elfogadta a mérnöki hivatal előterjesztését.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Nemzeti Színház.** *Csüllag* Teréz egyik jó szerepét, *Márhát*, a *Menyemben* ma *Hettyey* Aranka mutatta be. Rendkívül karcsú volt és kitűnő ízléssel öltözködött. Ott ahol a harapós anyóssal szemben majd idegessé majd csipőssé vált: a hangot is elállalta. De a simuló, hizegkedesség, a turbékolásnak az a neme, amivel fiatal asszonyok intim órákban a férjkeikhez szólanak: mintha hiányoznának a regiszteréből. Hangja erősen és keményen cseng ott is, ahol lágyan kellene modulálni; és a nőies mozgás puha vonalai helyett állandóan valami fúv, burkító ugrándozást látunk. Élénksége bizonyos helyzetekben jól hat és a vidámság fokozására szolgál, de a székellő mozdulatokat néha mérsékelni kellene és a járást, a gesztust összhangba kellene hozni a *Márhát*-féle asszonyok finomabb műveltségével. A vig darab komikus lelke *Rákosi* Sidi *Leverdier*-mamája marad. *Rajta* és *Ujházi* legjobban mulatott a közönség. De meg kell jegyeznünk (és ez a férfiaknak szól), hogy a komikus színész annál mulatságosabb, mennél komolyabban végzi nevétező feladatát, vagyis: mennél kevésbé látszik tudni, hogy ő most komikus színész, akinek az a feladata, hogy mulattasson. Nagyon rossz és illúzió-rontó szokás az a mi színészeinknél, hogy folyvást a közönség felé fordulnak, hunyorgatva ránéznek és mókákat direktbe hozzá intézik. Ebben a hatásra számító bizalmaskodásban nincs se izlés, se önérték, se a színpadnak kellő megbecsülése. (d. e.)

** **A bölcső** bemutatóján kívül még egy érdekes estéje lesz jövő héten a *Nemzeti Színháznak*. Kedden, november 13-án ugyanis *A kis szőrvakozott* kerül színpadra, *Gondinet* régóta pihentetett vígjátéka, a címszerepben *Láncai* Ika asszonnyal.

** **A kolozsvári új színház.** *Kolozsvárról* táviratozzák: *Kolozsvár* közgyűlése gróf *Béldi* főispán elnöke alatt ma délután tárgyalta a belügyminiszter leiratát, melyben felkéri, hogy a *Nemzeti Színház* új épülete számára ingyen területet adjon. *Eszterházy* újjegyző a tanács nevében a *Hunyady*-tér átengedését javasolja. *Szamosi* János egyetemi tanár megragadni óhajtja a kormány jóakarátát; ezért pártolja a tanács javaslatát. *Somodi* csak a régi színházépület ellenében hajlandó telket adni. Kérésbe vonja, hogy a színház szubvenciójából levont részlettelosztásokkal építendő új színház az állam áldozatkészségébe kerülne. *Tutsek* ügyvéd az óvári tér átengedését, *Kiss* ak. igazgató a régi színház telkét ajánlja. *Nagy* Lajos a *Széchenyi*-tér mellett szék. *Boros* György dékán a javaslatba hozott területek értékének hatóság megállapítása érdekében halasztási indítványt tett, melyet 37 szavattal 34 ellen elvetettek; heves vita után a tanács javaslatát fogadták el.

** **Rehabilitálás.** A népszínházi bizottság végrehajtó-bizottsága ma délután tartott ülésén tárgyalta azokat a vádakokat, amelyeket egy napilap *Porzolt* Kálmán igazgató ellen emelt. A bizottság a vádakokat alaptalanobbnak találta és kimondta, hogy részéről az igazgató ellen semmi intézkedésnek sem torog fónn a szüksége. egyben felhívta az igazgatót, hogy a vádak terjesztői ellen indítson sajtópárt.

** **A Troubadour a Telefon Hírmondóban.** *Verdi* operája a *Troubadour* kerül színpadra ma este a nagy. kir. Operaházban. Ez előadást a *Telefon Hírmondó* is közvetíteni fogja s így a *Hírmondó* előzetesében abban a helyzetben lesznek,

hogy odahaza is végighallgathatják az előadást. Az operaközvetítés után a *rendes esti* felolvasás következik, majd még 11 óráig *Zöldi* Marci játéka lesz hallható az *Emke-kávéház*ban.

A primadonna reklámja.

Budapest, november 9.

Vagy *Tajti Péter* revolvere Adán. Vagy *Gyilkosság* kiérvetel, mint életmentés. Vagy *Vidéki színművészt és szenzáció*. Vagy — még sok egyéb jellemző címet lehetne adni annak a históriának, amely *Adán* történet. Kezdjük el tehát!

I. Mi is volt hát Adán?

Adán sok minden van. Többek között nagy-szálloda, ennek pedig egy kis-terme.

Az adai lakosság körében pedig nagy az unalom. Az őszi szezon és a rossz időjárás beálltával elkedvetlenednek az emberek, akik bizonyára örülnek, ha szórakozáshoz juthatnak.

Ekként gondolkodott egy vándorszínész társulat igazgatója is, aki művészeivel beállított az adai nagyszállóda kis-termébe.

De családott. Az adai közönség nem volt kíváncsi az előadásokra és estelenként a nézőtér üresen maradt. Csak egy habitué jelent meg pontosan, — és ez sem a nézőtér, csak a pénztárnál.

II. De hát ki volt ez a habitué?

Ez a habitué *Tajti Péter* volt, foglalkozására nézve városi irnok.

Valljuk be, hogy a dolog misztériusnak tesz. Mert vagy habitué az ember, vagy nem habitué, de ha habitué, akkor bemegy a színházba.

Mi vonzotta hát *Tajti Pétert* minden este a színházi pénztárhoz? És — kérjük, mi tartotta távol a nézőtéről? Majd megtudjuk. Most azonban másvalakiről szól ének!

III. Keceri Viktória.

Igy hívták a társulat primadonnáját. Bájos, kedves művésznő, akibe *Tajti Péter* szerelmesen belebolondult.

És most már nem titkolódzhatunk többé. Igen, *Tajti Péter* esténként *Keceri Viktória* szépséges szemé vonzotta a színházhoz. És ha már benne vagyunk az őszinteségben, emondjuk, amint az előző fejezetben megígértük, hogy miért nem jutott tovább a pénztárnál *Ada* szerelmes irnok.

Nem volt pénze, hogy jegyet váltson. Pedig erre kettős okból lett volna szüksége. Először is, hogy *Keceri Viktóriát* láthassa, másodsor, hogy a színtársulatot a nyomorból kiragadja.

IV. A katasztrófa.

Ez a helyzet természetesen katasztrófára vezetett. A színtársulat küzdelmes igyekezetének ötödik napján *Tajti Péter* revolvert vett magához és újra megjelent a színház körül. Elfoglalta megszokott helyét, ahonnan estéről-estére nézte, de hiába nézte a bájos primadonnát.

Mikor aztán *Keceri Viktória* megjelent, négy lövés dörmögött bele a levegőbe. A holdvilágból még nem érkezett telegramm, vajjon megsérült-e valaki odafele.

A trupp igazgatója pedig hálakönnnyekkel szemben borult *Tajti Péter* nyakába és zokogástól feldobolva csak ennyit tudott mondani:

— Uram, ön megmentette a társulatomat az éhhaláltól!

Másrésről pedig *Tajti Pétert* elfogta a csendőrség.

V. Az adai aranykorszak.

SZÍNHÁZI JELENTÉS.

Ada. 1900. november 1.

KECERI VIKTÓRIÁNAK,

a halál torkából szerencsésen megmenekült művésznőnek felléptével színpad kerül:

NEBÁNTSVIRÁG.

sib. stb. stb.

Igy szól a feje annak a színlapnak, amely másnap *Ada*-utcainak minden szegletén pompázott. És este zsufozásig telet meg a nézőtér.

A közönség, amely nem volt kíváncsi az előadásokra, rögtön oda esdült, mihelyest megvolt a szenzáció. *Keceri Viktória* pedig a csendőrségnél kijelentette, hogy nem kívánja *Tajti Péter* megbüntetését, hiszen ő mentette meg a truppát a végső nyomortól.

VI. Tanács a nyájas olvasónak.

Nyájas olvasó!

Ne mosolyogj ezen a histórián, amely *Adán*

esett meg. Mert széles ez országban mindenütt így folynak a nagy dolgok is. Munka, tudás, művészet nem boldogul szennázó nélkül.

Az adai eset magyar kulturtörténelem dióhéjában.

Ki a legszebb budapesti színész?

(A Magyar Színpad szépségversenye.)

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, november 9.

— Ki a legszebb budapesti színész?

A budapesti színházi közönségnek — és ha erről van szó, akkor csaknem minden budapestiről beszélünk — kedvence témája a színház és a kulisszák vidám népének viselt dolgai. És a szalonokban nagyon gyakran egyébről is beszélnek, mint arról:

— Ki a legszebb budapesti színész?

Márkus József kiváló író-társunk, aki testestül-lekестül mint szerző, mint kritikus és krónika, egyképpen a színház világába tartozik, arra a kedves és leleményes ötletre jutott, hogy népszerű színházi lapjában, a *Magyar Színpadban* erről a kérdéssel megszavaztatja a közönséget.

A szavazás szeptember 20-tól október 31-ig folyt s végső eredményét tegnap délután állapította meg az erre felkért bizottság.

A kiállított jegyzőkönyv szerint összesen 80,161 érvényes szavazat érkezett be a *Magyar Színpad*-hoz. Ebből legtöbbet kaptak a következők:

Kéry Klára	20,366	szavazatot
Bada Mariska	18,848	"
Gombaszögi Margit	17,978	"
Márkus Emilia	6,482	"
Z. Bárdy Gabi	3,810	"
Margó Zelmá	3,761	"
P. Lukács Juliska	2,915	"

A többi szavazat közül legtöbbet kapott *Blaha Sári*, *Hegyesi Mari*, *Bojár Teruska* és *Cs. Alszéghy Irma*.

A *Magyar Színpad* díszes arany-emlékérmét vetetett, amelyet a legközelebbi napokban, a *Népszínház* színpadán, ünnepiesen fognak átvenni *Kéry Klárának*, a színházi közönség által legszebbnek ítélt budapesti színésznek.

MŰVÉSZET.

□ **A téli tárlat.** A téli kiállítás bejelentési határideje november 5-ikén járt le s már most is megállapítható, hogy a legnagyobb szabású kiállításra van kilátás. A beérkezett jelentések szerint a kiállításon 238 magyar művész vesz részt 900 művel. A bejelentők sorában a legjelesebb művészek neveit olvassuk, feltűnő azonban a sok új név is, melyek nagyjából Budapestről kerülnek ki. Kiváló érdekessége lesz a tárlatnak *Munkácsy Mihály* elhunyt feleségének két, eddig sehol ki nem állított képe. Többi művészeink közül sokan nagyszabású alkotásokkal készülnek a tárlaton részt venni. A beküldési határidő november 15-ike.

□ **Műtermekből.** *Kober* Leó festőművész érdekes képet hozott haza a Bretagnéból. Hajtórőtől halászként megmentését ábrázolja a kép megkapó realizmus-al. Erős, biztos rajz, és jó valueurizék nyílvánul a fiatal művész ez első nagyobb művében, amely a téli tárlaton is látható lesz és fokozza a *Kober* kiváló talentumához és erjéhez már korábban is fűződött várakozásokat.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

○ **Almanach 1901-re.** Az imakönyv mellett ez a könyv forog legnagyobb számban a magyar közönség kezében. A *Mikszáth* Kálmán szerkesztette *Almanach* szinte nélkülözhetetlen a magyar irodalom iránt érdeklődő, az olvasni szerető családokban és esztendőnk multával hagyományyá fejlődött a szép szokás, hogy karácsony előtt meg kell vásárolni az *Almanach*-ot, a legdiszesebb és a leghatalmasabb kalendáriumot. Ez a gyönyörű díszkötésű könyv a kalendáriumi kalendáriuma, hűséges mutatója a jövőre esztendőnek és valóságos szemléltetője az elmúltak évről. Afféle hatalmas beszámoló az irodalmi állapotokról: az irodalom legizmosabb emberei állnak ki a fórumra, hogy aktivitásukat a maga közvetlenségében világítsa meg a magyar irodalomra igazi erejét, gazdagodását, nivóját, irányát és tartalmát. *Mikszáth* Kálmán nyitja meg mindenkor a sort. És ez a megnyitó rendszeren valamely szennázója a bájos és eredeti formának. Az ideai előszó is új hangjában is, tartalmában is. Anonymus levélje tartalmazza az előszó, a levél az *Almanach* szerkesztőjét oktatja. *Mikszáth* illő tisztelettel és talpraesett rávidéssel válaszol Anonymusnak. Vedekezik is a válságban, amelyből természetesen nem hiányzik a józsi krónikus adoma sem.

— Csakugyan vannak írónk, — mondja többek között *Mikszáth* — akik idegen levegőt mozgatnak munkáikban és viszont vannak olyanok, akik érezve a magyartalan áramot, mintegy ösztönyszerűleg a magyar néphez menekülnek, mint a megrezzent gyermekek az anyjuk ölébe. A francia marquist ellensúlyozzák a kifordított gubán heverésző paraszt gazdával, de mihiants az idegön ájer kiszélesz az nyomtatott írásokból, ők is rögvest mögcsavarnak elméjükön a finumabb csapot, ahonnan a paraszti izős bőfenekek helyett tyükörből fészülködő kaputrások embőrök koponyájára már körszűtszaladt és megmángorolt magyarság jövőre ki.

Ezért aztán nincs igazad öreg. Két bajkiáltasz, de csak egy van. Mert a másik baj attól az egyik-től származik. Az idegen levegőtől való a túlzott népiesség.

Ami már most az idegen levegőt illeti, éppen nem kell tőle megijedni és nincsen szükség a vészharangra.

Mikor Ferenc császár ezélt vagy kilencven évvel az ischli fürdőt alapította, a hyperloyalis bandák annyira divatba hozták azt, hogy az ischli levegőt paackokban hermetice elzárva árulták Ausztriában és Magyarországon a patikákban.

Ha valaki megbetegedett, az orvosok egyéb szerek mellett ezt se restelték praescribálni.

— A beteg szobájában egy palack ischli levegőt kell kibocsátani éjszakára.

Másnap panaszokdó a beteg, hogy még mindig nem érzi magát könnyebben.

— Hm — szölt a doktor — Ismélni kell a dózist. A következő éjjel két palack levegőt ereszenek ki.

Mindégy. Azért az ischli importált levegőtől még sem gyógyult meg senki.

Ne busulj hát jó Anonymus, mert nagyobb jelentősége, hidd meg, nincs annak a francia vagy orosz levegőnek sem, amit a lelküket a külföldi irodalmakon felejtett írók ereszenek ki az ő kised irodalmi palackjaikból.

Föl se kell venni. Ha attól akkor nem gyógyult meg senki — hidd meg, ettől so hal meg senki.

Az Almanachnak ebbe a tizennegyedik kötetébe különben, amelynek az árát a *Singer és Wolfner* kiadó cég csak két koronára szabta, irtak *Mikszáth*on kívül: *Ambrus Zoltán*, *Szikra*, *Eötvös Károly*, *Lőrinczy György*, *Malonyay Dezső*, *Szomaházy István*, *Lengyel Laura*, *Thury Zoltán*, *Herczeg Ferenc*, *Szabóné Nogáll Janka*, *Bárony István*, *Pekár Gyula*, *Murai Károly*, *Benedek Elek*, *Kóbor Tamás*, *Tömörkény István* és *Gárdonyi Géza*. Ezek a nevek beviszik mindenüvé a díszes kötetet, amely a *Budapesti Napló* kiadóhivatalában is megrendelhető.

○ **Az állatok világa.** *Brehm* hatalmas művének, az *állatok világának* most közevredőt negyedik füzetében a majomról van szó. Az állatok világa a *Légrády*-testvérök kiadásában jelenik meg s füzetekenként 40 krajcárjával kapható a kiadóhivatalban (Váci-körút 78.) és minden könyvesboltban. Mutatványfüzeteket a kiadó cég ingyen is bérmentve küld.

Nyitlér.

UZLETSZERZŐK

jó fix fizetés és jutalékkal keres a **Yost** írógép társaság,

Budapest, New-York palota.

Ügyes fiatal gépirók előnyben részesítettek. Ajánlatok személyesen nyújtandók át délután 4 és 5 óra között.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK.

§§ **A polnai bünyű.** A mai tárgyalás *Baxa* dr. bejelentésével kezdődött. *Baxa* elmondta, hogy tudomására jutott, hogy néhány nappal ezelőtt a bírósághoz följelentés érkezett. E följelentésben az van, hogy *6 Paschak* tanuval október 28-án találkoztam s ez alkalommal a tanu vallomásra kitanította. *Peschak* minden bíróság előtt mindig ugyanazt a vallomást tette és így ki van zárva az, hogy kitanította volna őt. Tiltakozik e följelentés ellen, melynek semmi más célja nincs, mint az, hogy az esküdteteket a vádlott ellen befolyásolja.

Az elnök e bejelentésre azt mondja, hogy mivel *Baxa* dr. ellen az államügyész nem tett indítványt, sem elővizsgálatot, sem bünyenyítő vizsgálatot nem indítottak.

Dr. Baxa újra föl szólal s azt mondja, hogy *Bretsch* tanu, akit tegnap kihallgattak, beismerte, hogy a Polnában osztogatott füzetek szerzője *Bulova*, *Dr. Bar-*

dách vizsgálóbíró kénytelen volt itt beismerni, hogy *Bulovának* és feleségének, sem mint szakértőknek, sem mint tanuknak nem mutatta meg a bűnjelöket. *Dr. Baxa* bemutat egy levelet, amelynek felolvasását kéri, meri az tünik ki belőle, hogy az ellentél befolyásolni igyekszik a tanukat és ígéretek tesz nekik. *Dr. Pevny* csatlakozik *Baxa* indítványához, hadd lássa a világ, hogyan dolgoztak ebben a pörben.

Az elnök figyelmezteti *Pevny* drt., hogy mérsékelje magát.

A tanu kihallgatása előtt *Hilsner* felszólal s több német-bródi embert nevez meg, akikről többször kért segítséget s azt mondja, hogy oda mindig az ussnei urasági erdőn ment át. Kéri ezeknek az embereknek a kihallgatását. Az *államügyész* ellenzi, *Auredniecek* védő pártolja az illetők kihallgatását.

Dr. Auredniecek azt indítványozza, hogy helyszíni szemlét tartsanak Polnában és mindazokon a helyeken, amelyekről a pör folyamán szó volt. Indítványát azzal okolja meg, hogy nincs közvetetlen bizonyíték *Hilsner* bűnyösségére. (Kedvetlen közbeszólások a hallgatóság köréből.)

Az elnök a terem kiürítésével fenyegetőzik.

Az ügyész ellenzi a helyszíni szemlét.

Holnap azokat a tanukat hallgatják ki, akiknek felvilágosítást kell adniok arra nézve, hogy *Hilsner* 1898. július 7-én Iglauban volt-e. Hétfőn is csak tanukihallgatás lesz. Kedden megállapítják a kérdéseket és ugyanakkor lesznek a párbeszéddek, szerdán pedig befejezik a tárgyalást és a törvényszék meghozza ítéletét.

§§ **Főmentett tanu.** *Hamis* tanuzás bünyettével vádolva állott ma *Gönczi* Sándor budapesti cipész a bünyettörvényszék előtt. *Gönczi*, egy *Litmann* Mr nevű bórkereskedő mult évben beperelte. A perben *Gönczi* esküt tett arra, hogy ő csak hatvan forint értékű árut vett a panaszostól, a vételárat ki is fizette és így a panaszosnak semmivel sem tartozik. Ma tárgyalta a bünyettörvényszék ezt az ügyet *Dr. Kopit* Miksa védő utalt a könyvelési szakförtök véleményére és a tanuknak egymástól eltérő vallomására felemlentést kért. A törvényszék *Haupt* bíró elnöklete alatt a védő érvelését elöladja és *Gönczi* a vád alól felmentette.

A prépost, az ügynök és a vádaskodók.

Budapest, november 9.

Zolnay Béla ugocsamegyei földbírtokos feleségének *Cserveni* István salzburgi prépostplébános a nagybátyja. Akinek ilyen nagybátyja van, az természetesen Salzburchba utazik, ha pénzre van szüksége, miért is nincs csodálkozni való azon, ha *Zolnay* Béla egy napon elidult a tömjénfüsttel és Mozart-muzsikával teilitett városba. Elutazása előtt eszébe jutott, hogy Salzburchban német szó nélkül nebezen boldogul az ember s így neki tolmácsra van szüksége. Elvitte hát magával *Lukács* *Lefkovics* *Mátyás* ügynököt akinek a braganzai herceg váltói révén immár olyan népszerű neve van országSZerte. A prépost nagybácsi igaz szeretettel fogadta vendégeit s mikor a dologra tértek, megnyitotta piros bőrbünyellárását s pár ezer forintot adott belőle a rokonnak. *Lukács* *Mátyás* az áldozatkészséget látván, néhány hét múlva egyedül ment el a préposthoz s egy értéketlen váltóra tizenhat ezer forintot esikart ki a jámbor életű paptól. *Zolnay* nagyon szerette volna, ha az élelmes ügynök megosztotta volna vele a pénzt, de *Lukács* lojlyton arra hivatkozott, hogy ő nem evett meszet. Erre aztán *Zolnay* avval felelt, hogy az ügynököt följelentette a rendőrségen s avval vádolta, hogy hater ezer forintot adott át neki régi adósságainak kifizetésére, de *Lukács* nem fizette ki az adósságokat, hanem elsikkasztotta a pénzt. Följelentéséhez nyilatkozatot is csatolt, melyet *dr. Formágyi* Gyózó, *Gillányi* Róbert és *Burghart* Ákos irtak alá. Ezek az urak a nyilatkozatban azt bizonyították, hogy látták, amikor *Zolnay* a hater ezer forintot *Lukács*nak átadta. A rendőrség előszőr a három tanu hallgatta ki. *Burghart* sietett kijelenteni, hogy nem tud a dologról semmit, a másik két tanu azonban megerősítette szóval az írásbeli vallomását. Erre *Lukács*ot letartóztatták s a bünyettörvényszékhez kísérték. Ott aztán alaposan iordult a dolog. *Gillányi* Róbert a vizsgálóbírónál kijelentette, hogy nem látta, hogy *Zolnay* hater ezer forintot adott volna *Lukács*nak s hogy részeg volt, mikor a rendőrségen vallott. *Dr. Formágyi* is visszavonta a vallomását. Azt mondta, hogy a nyilatkozatot azért írta alá, mert elhitte *Zolnay*nak, hogy igazat beszélt s mert *Zolnay* biztosította őt, hogy a nyilatkozattal csak pressziót akar gyakorolni az ügynökre.

A bíróság ezek után *Lukács* ellen megszüntette az eljárást, de az ügyész indítványára *Zolnay* Béla, *dr. Formágyi* Gyózó és *Gillányi* Róbertet hamis vádaskodásért vád alá helyezte. Ezt az esetet ma tárgyalta a törvényszék *Leuk* Gyula királyi táblai bíró elnökletével. A vádhatóságot *dr. Etter* kir. ügyész képviselte, védő *dr. Pollák* Illés volt. *Lukács* *Mátyást*, a panaszost, a fogházból kísérték az itélő tanós elé.

Onnét állították elő a per egyik tanuját, *Varga Antal* uszorást is, akit tudvalegőleg szintén a braganzai herceg panaszára tartóztattak le.

Az *elnök* legelőször is *Zolnay Bélát* hallgatta ki, aki nem érzi magát bűnösnek.

— Adja elő a tényállást! — mondja az elnök.

— Én 1899. április 27-én egy följelentést adtam be a rendőrséghez család és sikkasztás miatt *Lukács-Lefkovits Mátyas* ellen. Ennek előzménye a következő volt. Volt egy tartozásom a *Riess-testvérek*nél, amelyet rendezni akartam, de nem volt pénzem. *Lukács*hoz fordultam, aki megígérte, hogy segíteni fog, mert tudtam, hogy van egy gazdag nagybátyám *Salzburgban*, *Rábészelt*, hogy menjünk le ehhez a nagybácsihoz, akit majd ő kapacitálni fog, hogy rendezze az én ügyemet. Ugy is történt. Lementünk *Salzburgba*, *Lukács-Lefkovits* ki is eszközölt a nagybácsitól tizenhatezer forintot.

A nagybácsi adott is pénzt s ebből haterzer forintot *Gillány* jelenlétében átadtam *Lefkovitsnak*.

— A vizsgálat szerint ön egy krajcárt sem adott *Lefkovitsnak*.

— De adtam! *Hisz Gillány* még azt jegyezte meg az egyik tiszre, hogy:

— Ni, milyen zsirós!

Néhány nap múlva megtudtam, hogy *Lefkovics* nem fizette ki az adósságaimat, mire azonnal *Gillányhoz* mentem. Hogy tanuskodjék mellettem.

— Ezt ön mondja de a dolog másként áll. Önnek sohasem volt haterzer forintja arra a célra, hogy azt *Lukácsnak* átadja. On ellen abban az időben nap-nap után árverések voltak kinttűze. Önnek sokszor egy hatosa sem volt.

A vádlott ezután is föntartja vallomását, azt, hogy átadott *Lukácsnak* haterzer forintot.

Lukács-Lefkovics Mátyas könnyes szemmel erőszaki ártatlanságát. Soha egy krajcárt sem kapott *Zolnaytól*, nem hogy haterzer forintot kapott volna.

A tárgyalást holnap folytatják.

SPORT.

A novemberi pótméeting. Holnap van utolsó előtt való napja a versenyszegzonnak, s ehhez képest a program olyan szegény, amilyenre csakugyan nehéz visszaemlékezni a bécsi turf történetjében. Csak a nyeretlen kétévesek versenye érne valamit a programon, mert legalább jó lovak futnak érte, de olyan kis számban, hogy jó lesz, ha négy-öt ló áll a starter elé. Köztük *Passé-partout* és *Bezigue* ér a legtöbbet. A típek holnapra ezek:

- I. *Passé-partout*—*Bezigue*.
- II. *Melfitano*—*Chryseis*.
- III. *Frangepán*—*Hamamelis*.
- IV. *Bosszu*—*Avar II*.
- V. *Béza*—*Hippocrates*.
- VI. *Eros*—*Parole*.

Liverpool Cup. Az angol őszi sikverseny-szezon egyik legnagyobb eseménye dőlt el ma *Liverpoolban*: a 2200 méteres Autumn Cup handikap, mely napok óta központja a fogadási piacnak. Favorit *Good Luck*, *Torfarshire*, *Sirenia* és *Anker* voltak; a versenyt azonban távirati jelentésünk szerint éppen úgy, miut a *Cambridgeshire* nagy outsider nyerte meg, a legkisebb terhet 39 kilót vivő *Fabulist* (lov. T. Broom), második *Japonica*, harmadik a favorit *Good Luck*. A fogadások a startnál így álltak: 11:1 *Fabulist*. Helyre-fogadások: 3: 1 *Fabulist*, 5: 2 *Japonica*, 5: 4 *Good Luck*.

A bécsi lóversenyek eredményéről leggyorsabban a *Telefon Hírmondó* után értesülhet a nagyközönség, mert a *Hírmondó* kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján már a kora délutáni órákban részletes tudóstást olvastat fel. Minden felolvasásra rádiójelű hívja fel előfizetőinek figyelmét a *Telefon Hírmondó*. Az összeredmény felolvasása 5 óra tájban lesz.

TÁVIRATOK.

A kínai háború.

London, november 9.

Sanghaiból jelentik: *Li-Hung-Csang* azt táviratozza, hogy nem hiszi, hogy valaha a rendezett viszonyok visszatérjenek; hasztalan volna hinni, hogy a kínai udvar el fog rendelni *Jussin* és *Tungfuszian* kivégzését. Minthogy a hatalmak nem mérséklék követelésüket, a kínai udvar a birodalomnak legszélső nyugatán levő *Szesüdnba* készül menekülni. Az udvar visszavonulásának fedezésére 14.000 emberből álló sereget szerveznek.

Páris, november 9.

A kínai eseményekre vonatkozó *Sárgakönyv*, amelyet ma szétosztottak, 382 okiratot foglal magában, amelyek október 30-ig terjednek. A közzétett iratok között van a *Khinára* vonatkozó, már ismert jegyzék-váltás, továbbá *Pichon* pekingi követnek a követések ostromáról szóló jelentése *Pichon* szerint a követéségeket csak minden számításán kívül álló rendkívüli körülmények találkozására mentette meg. A szerencsétlen események főközögi *Tudin* herceg, *Tungfuszian* jábornok és *Kanai* államtitkár. A *Sárgakönyv* végül

52 okiratot közöl a már ismert júnnai eseményekre vonatkozólag, egyebek között azt a levelváltást, amely *Francois* főkonzul és *Delcassé* külügyminiszter között folyt. Vége-tül még egy napló is van a *Sárgakönyv*-ben a követések ostromáról.

Köszönet Körbernek.

Bécs, november 9. A bécsi községtanács mai ülésén szóba hozták a bosnyák vasutak ügyét s a községtanács tagjai helyesléssel vették tudomásul *Körber* miniszterelnöknek ez ügyben való állásfoglalását. Majd felkelt egy *Schlesinger* nevű községtanácsos s azt a javaslatot tette, hogy szavazzanak bizalmat s fejezzék ki külön is köszönetüket az osztrák miniszterelnöknek azért, hogy országuk érdekeit sikeresen és eredményesen védte a tárgyalások folyamán. *Lueger* látható örömmel hallgatta az antisémita képviselő beszédét s elvileg hozzájárult a javaslathoz. A községtanács tagjai pedig ugyancsak tapsolták s éljenztek *Lueger* és *Schlesinger* urakat e kijelentéseik után.

Bécs, november 9. A dalmát lapok a legnagyobb indignációval írnak a bosnyák vasutak kiépítésének ügyéről, melynek elintézését *Dalmácia* névze sérelmesnek találják. Nemesak dalmát földön, hanem bécsi politikai körökben is élénk megbeszélése adnak alkalmat ezek a cikkek.

Salisbury tószítja.

London, november 9. A *Guilddhallban* ma tartott banketten *Lord Salisbury* a miniszteriuma mondott felköszöntőre válaszulva beszédet mondott.

Örömeinek adott kifejezést az angol csapatoknak Délafrikában kivívott sikerei fölött és sajnálattal említette jel a háború és betegeség által okozott veszteségeket, különösen megaláézván *Keresztély Viktor* schlezvig-holsteini herceg haláláról. *Lord Roberts* nek leánya súlyos megbetegedése alkalmából élénk részvételt fejezte ki. *Lord Salisbury* azután a hadügyminiszteriumot vette védelmébe, mely meg tudta tenni, hogy 800,000 embert 6000 mérföldnyi távolságra szállítson és kijelentette, hogy a kormány kész a hadügyminiszteriumnak nyilvánvalóvá lett hiányait orvosolni. A háború nagyobbított a gyarmati birtokállapotot. Beszédének további folyamán *Lord Salisbury* utalt az Anglia és az Egyesült-Államok közt fennálló barátságra és örömeinek adott kifejezést *Mac Kinley* újból való megválasztása felett. *Khinát* illetőleg azt hiszi, hogy az angol-német egyezmény megfelel a legtöbb hatalom érzelmeinek. A szövetségek a rendezett viszonyok helyreállítását óhajtják *Khinában* és ez ország jólétét. Nem szabad ott hódításra gondolni. A belső szociális reformokhoz mindenképp békére van szükség.

A délafrikai háború.

Bothaville, november 9. Itt harca került a dolog, amelyben 23 boer elesett, 30 megsebesült és 100 fogságba esett. Az angolok azonkívül hét ágyút zsákmányoltak. Az angolok vesztesége három tíz és négy legény.

London, november 9. *Lord Roberts* jelenti *Johannesburgból* 8-iki kelettel: Legalais ezredes e hó 5-én *Bothaville*től délre meglepte a boerok haderejét és teljesen megverte. Az angolok egy tizenkét- és egy tizenöt-fos ágyút, négy *Krupp*-féle ágyút és egy *Maxim*-ágyút zsákmányoltak az egész lövészerkészlettel egyetemben és előgáltak 100 embert. Huszonöt boer elesett és harminc megsebesült. Az angolok részéről elesett három tíz, köztük *Legalais* ezredes és nyolc legény, megsebesült 7 tíz és a legénységből 26 ember. *Steyn* és *De Wet*, akik a harcban résztvettek, gyorsan visszavonultak.

Bloemfontein, november 9. A boerok tegnap innen 12 mérföldnyire megszálltak két tanyát.

Hága, november 9. A boer küldöttség kedden *Franciász*gába utazik, hogy *Krüger* elnökkel találkozzék.

Brüsszel, november 9. *Dr. Leyds* transvaali követ hivatalosan értesítette a francia kormányt, hogy *Krüger* elnök e hó 19-én érkezik *Párisba* és államfőt megillető tiszteletet igényel.

Szerencsétlenség a tengeren.

London, november 9. A *Dublinből* elindult *City of Vienna* gőzös szerdán délelőtt a *Bristol*-csatornában egy ismeretlen gőzessel összeütközött és azonnal elsüllyedt. A hajó husz emberből álló legénységéből csupán a fűtő, egy német ember, menekült meg.

A francia kormány győzelme.

Páris, november 9. Azt a képviselőház folyosóján egyideig terjesztett hirt, hogy *Millerand* kereskedelmi miniszter és *Monis* igazságügyminiszter beadta lemondását, megeafólták. Az ülés után képviselői körökben annak a nézetnek adtak kifejezést, hogy a végleges bizalmi szavazat után nincs többé ok a miniszterek lemondására.

Köszönbányászok sztrájkja.

Lens, november 9. A noeux-les-minesi köszönbányákban a mai éjszaka nagyon mozgalmas volt. A nem sztrájkoló munkások ablakait beverték. A csendőrség kénytelen volt a sztrájkolókat elkergetni a bányák bejárataitól. Ma reggel csak mintegy 100 munkás szállott le. A sztrájkolók megállítják a lóvasuti kocsikat, hogy a munkások ne mehessenek a bányába.

A karlista zavargások.

Madrid, november 9. A minisztertanács tegnapi ülésén *Azcarraga* miniszterelnök azt mondta, hogy Spanyolországban nincsenek többé fegyveres karlisták. A lázadás kísérlete teljesen megsemmisítették, az alkotmány biztosította jogoknak fölfüggesztését föntartják.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, november 9. Az osztrák *Schuckert*-féle vasművek igazgatótanácsa elhatározta, hogy a december 3-ikán tartandó közgyűlésnek 6%-os osztalék kifizetését fogja javasolni az 1899-1900. üzletévre.

London, november 9. (*Gabonapiac*). Az irányzat általában nyugodt. Az árak változatlanok. Városi liszt 21 sh. 6 p.—26 sh. *Repeccolaj* 31 sh. 3 p. *Behozatal*: buza 30.000 árpa 34.000 zab 80.000 qu. Az idő hívős.

Liverpool, november 9. (*Gabonapiac*). *Kaliforniai* buza 1/2 p.-vel olcsóbb, majd 1/2 p.-vel drágább. *Amerikai* tengeri 1/4 p.-vel olcsóbb. *Liszt* változatlan. Az idő boros.

New York, november 9. (*Terménytőzsde*). (*Zárlat*). *Gyapot*: *New Yorkban* helyben 9 3/16 (9 9/16). *Dec-re* 9.08 (9.22). *Február*ra 9.24 (9.10). *New-Orleansban* helyben 9 1/8 (9 1/8). — *Petroleum*: *Stand white* *New Yorkban* 7.35 (7.45). *Stand white* *Philadelphianban* 7.30 (7.40). *Rafined in Cases* 8.65 (8.75). *Credit Balances at Oil City* 1.08 (1.10). — *Zsir*: *Western steam* 7.37 (7.40). *Rohe* és *Brothers* 7.75 (7.75). — *Tengeri* irányzata állandó. *Novemberre* —. — (—). *Decemberre* 42 1/2 (42 1/2). *Májusra* 42. — (42 7/8). — *Buza* irányzata állandó. *Piros* 6-szi helyben 79 1/2 (79. —). *Novemberre* 78. — (77 1/2). *Decemberre* 79. — (78 1/2). *Márcs-ra* 82 1/2 (82. —). *Májusra* 81 1/2 (82 1/2). *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 3 1/4 (3 1/4). — *Kávé*: *fair Rio* 7. sz. 8 1/2 (8 1/2). *Nov-re* 6.95 (7. —). *Január*ra 7.05 (7.10). — *Liszt*: *Spring* *Whea*, *clears* 2.75 (2.75). — *Cukor*: 3 3/4 (3 3/4). — *On*: 27.62 (28. —). — *Réz*: 16 1/2 (16 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, november 9. (*Terménytőzsde*). (*Zárlat*). *Buza* irányzata szilárd. *Novemberre* 73 1/2 (72 1/2). *decemberre* 73 3/4 (74 1/4). *Tengeri* irányzata szilárd. *Nov-re* 38 1/4 (37 3/4). — *Zsir*: *Nov-re* 6.92 (6.95). *Decemberre* 6.77 (6.77). — *Szaionna* short clear 6.65 (6.67). — *Sertés*hus: *Novemberre* 10.17 (10.40). *Decem-berre* —. — (—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

TÁJÉKOZTATÓ.

MEZŐGAZDÁK FIGYELMÉBE!

Elismert kitűnő hazai gyártmány!

1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT
BUDAPESTEN,
KÜLSŐ VÁCI-UT 7. SZÁM.

Gőzcséplőkészletek

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12 lóerejűek.

Magánjárók

(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készge-adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegytek kívánatra díjmentesen küldetük.

KÜLÖNFÉLEK.

Magány.

Holdas estén
Reád lestém,
Téged, téged vártalak;
Ősi dérült
Már a fákon,
S egyre gyérült
Az utcákon
A tömeg.

És az árva
Utcán járva,
Téged várva,
Egyedül:
Ősi szélbe
Halkan, félve
Ismeretlen dal vegyül.

És a dalra
Jobbra, balra
Száz száraz levél rezeg,
Mintha húrja vón' a fának
S rajta bús dalt játszanának
Gyengéd, hóféhr kezek.

Száraz lombot szél kavarja
Zizegő dalát ki hallja?
Tán hogy még több könyvet onisak
En hallom csak
Egyedül!

Mert az árva
Utcán járva
Téged várva
Egyedül:
Mindenbe mit hallok, látok,
Mint elűzhetetlen átok
Az én fájdalommal vegyül.

Latzkó Andor.

† **Elázott aranyünnepség.** Hónapok óta kószültek már New Yorkban az ugynevezett *aranyünnepségre*. Óriási politikai tüntetés lett volna ez *Mac Kinley* érdekében. Szomorúan írják most az amerikai lapok, hogy a hallatlan előkészületekkel megosinált ünnepségeket, tüntetéseket, amelyek november harmadikára voltak kitűzve, elmosta az eső. Persze a *Bryan*-pártiak sem nézték nyugodtan az ellenfél előmunkáit. Óriási lobogókat tűztek ki a legelénkebb utakra ilyen feliratokkal: *Parádé lehet, de mégis Bryanre szavazunk*. Az aranyünnepség napján zuhogott az eső, mégis mintegy másfél-százezer emberből álló tüntető körmenet elvitte *Mac Kinley*-t s ha csak kissé szebb lett volna az idő, legalább is kétszer annyian lettek volna. Az amerikai újságok természetesen most is beszélnek

tízszáz és százszáz fogadásokról, amik egyik, vagy másik jelölt megválasztása mellett vagy ellene történtek, éppen úgy, mint négy évvel ezelőtt, az akkori elnökválasztáskor; ezeknek a fogadásoknak a híre most is épp oly amerikai, mint négy évvel ezelőtt.

† **Harc Shakespeareért.** Nagy port ver fel most Londonban *miss Marie Corellinek*, a hírneves angol írónőnek erélyes tiltakozása, melylyel *Helen Faucitnak*, az elhunyt kitűnő színésznő straford-on-avoni szobrának felállítását akarja megakadályozni. *Helen Faucit* Shakespeare női szerepeinek volt kitűnő előadója; férje, *Theodore Martin* a straford-i templom sírboltjánál Shakespearenek és feleségének szobrát ajánlotta fel. *Marie Corelli* azért tiltakozik a szobor felállításá ellen, mert szerinte a nagy britnek szentélyében éppenséggel nem volna stilszerű egy két láb magas emlékmű, amely teljesen tönkre tenné a sírboltban levő Shakespeare-szobor hatását; az írónő vandalizmusnak mondja, hogy hűségéből túltömjék az amugy is szűk szent helyet. A tiltakozásnak mindenképp több híve és maga *Sidney Lee*, a híres Shakespeare-kutató is csatlakozott a mozgalomhoz; eddig az angol társadalom legelőkelőbb rétegéből mintegy ötszázán írták alá a királynőhöz nyújtandó folyamodványt.

† **Becsületrenddel kitüntetett nők.** A francia tudományos akadémia legutóbbi ülésén *Arthur Desjardins* előadást tartott a francia becsületrend történetéről. Értekezésének különösen az a része érdekes, amelyben a rend női tagjairal foglalkozik. Napoleonnak, mikor 1802-ben a becsületrendet alapította, eszébe sem jutott, hogy valaha nőket is vegyen fel bele. A francia hölgyeknek nem tetszett a dolog, és *Geulis* asszony szépen megszerkesztett emlékiratban igyekezett is bebizonyítani a császárnak az igaztalanságot. Hiába volt ekkor minden gyöngéd női írás, Napoleon nem akart a szabályokon változtatni és — három hónappal később ő maga személyesen tűzte már fel egy önkéntes nő-katonának, *Schellinck* kisasszony zubbonyára a lovagkeresztet. A kisasszony meg is érdemelte a kitüntetést: hat kardvágást kapott a jemmepesi csatában, keresztüllőtték a lábát *Austerlitz* mellett és a jenni csatában is megsebesült. Mikor a császár személyesen tüntette ki a vitéz amazont, az ünnepélyes aktus után tisztjeihez fordult és lelkes hangon mondta:

— Uraim, hajoljanak meg a legmélyebb hódolattal e nő előtt, aki disze, büszkesége a francia hadseregnek.

Nő csak negyvenhárom év múlva lett ismét részese a becsületrenddel való kitüntetésnek: 1851-ben *Bralon* Angélikát kapta meg. Ez a bátor nő végigharcolt hét tüközetet és valamennyiben vérét ontotta hazájáért. A következő évben három apácát vettek fel a becsületrendbe, akik a betegápolás terén szereztek

érdemeket. 1835-ben *Rosa Bonheur*, a nagyhírű festőnőt avatták lovagnővé. 1894-ben a tisztikereszt is kijuttat a nagy művésznőnek. A köztársaság leginkább apácákat szokott a becsületrenddel feldíszíteni, amelynek 1808 óta összesen hatvanöt nőtagja van.

† **A hegedűvonó történetéből.** A tizenkettedik századtól egész a tizenhetedikig nyialakja volt a hegedűvonónak, s csak a tizenhetedik században látlák be annak a szükségességét, hogy a vonó feszültségét szabályozni kell; ezt a szabályozást kezdetlegesen, drót segélyével érték el, amelyet későbbben a tizennyolcadik században a csavar váltott fel. 1725-ben a híres *ördögtrillás Tartini* készítette az addig legtökéletesebb vonókat, melyeknek nyele rugalmas fából való volt, de a forma még mindig a régi maradt s csak a tizennyolcadik század végén a francia *Tourte* adta meg az ideális, máig is használatos vonó-formát. *François Tourte* az amerikai nádeukrot szállítóhordóknak rugalmas faobrocsait használta vonókészítésre. Egy hegedűvonó ára akkori időben harminchat frank volt. Az öreg *Tourtenak* elefántosonttal és arannyal díszített vonói európai hírekké voltak és egy-egy remekbe készített darabért öt-hatszáz frankot is fizettek neki, díszes eszlővonót pedig ezer-ezerötszáz frankért vásároltak nála. Tökéletesebb vonót senki nem csinált *Tourte* óta s csak az angol *John Dodd* közelítette meg őt.

† **Keresztelő a fürdőben.** Londonnak egyik nagy, nyilvános fürdőjében tömeges keresztelő volt a napokban. A pap — természetesen — amerikai: *Dowies* doktor, egy amerikai szektának a vándor-apostola, aki hetek óta toborozza már Londonban egyedül üdvözítő vallása számára a híveket. *Predikációiban* örökösen arról beszél a doktor ur, hogy neki és szektája papjainak emberöltői hatalma van: ráolvasással, áldásokkal, bibliai idézetekkel képesek visszaadni beteg embertársaiknak egészségét. Az apostol szerzett valami kétszáz hívót, elvitte őket egy nagy fürdő uszodájába, ő maga felállt a nagy ugródeszkára, és fürdőruhában tartott előlebeszédet, a hívek ugyanezek uszójában alábuktak egyszer a vízben, *Dowies* mormogott valamit, s a hívek — leginkább hölgyek — egyházi éneke után a szertartásnak vége volt.

† **Küzdelem az oroszlánnal.** A párisi *Place Clichy*-i hippodromban óriási pánik keletkezett a napokban azért, hogy *March* oroszlanzelidítőre a mutatványok közben egy hatalmas ugrással ráugrott a fenéved és marcangolni kezdte őt. A nézőtér zutoláig telve volt, az összes ajtókat a szerencsétlenség után azonnal kitérték s szerencse, hogy a rendkívüli tolongásnak nem lett áldozata. Az oroszlanzelidítő két női tanítványának haladását akarta bemutatni a közönségnek: mint tudnak már azok is bánni az

REGÉNY.

QUO VADIS?

(63)

— REGÉNY —

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK

Könyörgöm, isteni férfit, légy erős! Légy igazságos, nehogy egykor majd azt mondják, Nero felgyújtatta Rómát, denem volt merészsége a nagy tettet bevállalni, hanem félelemből ártatlanokra toltta a bünt!

Petronius szavai után egy pillanatra mindnyájan hallgattak. Poppaea és a többiek mind Nero arcán esügtek, aki beszivta ajkait mint mindig, mikor zavarban volt. Arevonásai bosszúságot és benső harcot árultak el.

Tigellinus észrevette Nero habozását és élénken felkiáltott:

— Engedd meg, óh uram, hogy visszavonuljak. Az én füleim nem hallgathatják azt, hogy téged neveltségessé tesznek, hogy téged gyűjtőtőnának, kishitűnek és komédiásnak neveznek.

— Elvesztem a játszmát — gondolá magában Petronius.

Tigellinust megvetően végigmérve így szólott: — Téged neveztelek komédiásnak, Tigellinus, téged, és te be is bizonyított e pillanatban, hogy az vagy.

— Mert sértegető kifakadásaidat nem bírom végighallgatni?

— Nem azért, hanem mert most határtalan hódolattal hízolgesz a császárnak és csak kevéssel ezelőtt praetorianusaiddal fenyegetted őt meg; azt hiszed, mi itt mindnyájan és ő maga is nem értettünk meg tégedet?

Tigellinus, aki nem is sejtette, hogy Petronius vissza fog térni az iménti szcénára, elvesz-

tette a biztos talajt lábai alól és mitsem tudott felelni. Poppaea sietett segélyére.

— Uram — kiáltott fel — hogyan engedheted meg, hogy egy ilyen gondolatot tápláljon egy halandó ember is! Hogyan engedheted meg, hogy a te jelenlétben még ki is mondja e szörnyű gondolatot?

— Büntesd meg a vakmerőt! — kiáltott Vitellius.

Nero üveges, rövidlátó szeméit Petroniusra függesztette és szemrehányó hangon mondá:

— Igy viszonzod barátságomat?

— Ha nincs igazam, bizonyítsd ezt be nekem — felelé Petronius. — Szavaimat csak irántad való szeretetem sugallta.

— Büntesd meg a vakmerőt! — ismétlé Vitellius.

— Igen, büntesd meg! — kiálták többen.

Az atriumban élénk mozgás keletkezett. A Petroniushoz közelálló elhúzódtak tőle, még *Tullius Senecio* és az ifjú *Nerva* is. Egészen egyedül maradt az atrium bal oldalán, de mintha mitsem venne észre, nyugodtan rendezgette tógája ráncait és várt a császár feleletére.

Nero rövid szünet után megszólalt.

— Ti azt kívánjátok, hogy büntessem meg őt, de ő barátom és tiáram nekem és bármily mélyen sebezte is meg szívemet, neki, barátomnak — megbocsátok.

— Eljártottam kis játékaimat — gondolá erre Petronius.

A császár felemelkedett és a tanácskozás végét ért.

XVI.

Petronius elhagyta a palotát, Nero pedig Tigellinusszal és Poppaeával az atriumba ment. Ott már több férfi várakozott a prefektusra, nagyobbrára a *Tiberis* tulsó feléről való papok, akiknek kíséretében ott olázkodott *Chilon Chilonides* is.

Poppaea figyelmeső tette a császárt a görögökre. Nero feléje fordult.

— Ki vagy?

— A te bűnölőd, *Osiris*, mellékesen pedig szegény stoikus.

— Gyűlölöm a stoikusokat — mondá Nero. — Nem szenvedhetem azt a *Trazeast*, *Musonius*, *Kornutus* és a többieket. Ellenszenves nekem az ő beszédük éppen úgy, mint megvetésük minden művészi iránt, nemkülönben szegénységük és nyomorúságuk.

— Uram, a te tanítódnak, *Senecának*, van ezer cédrusfából készült székje. Ha parancsolod, én szives-örömezt leszek tulajdonosa kétannyinak. En szükségből vagyok stoikus. Kiszoruzd meg stoicizmusomat virágfüzérékkel, óh ragyogó, fényességes uram, és a teli kancsó mellett a legvidámabb anakreoni dalokat fogom énekelni, minden epikureusok bosszantására.

Nero, akinek a „ragyogó“ melléknév nagyon jól esett, mosolyogva mondotta:

— Tetszel nekem!

— Ez az ember megér annyit aranyban, mint a mennyi a sulya — mondá Tigellinus.

— A te hitet természetesen tiltja azt, hogy engem istennek nevez?

— Oh, halhatatlan *Caesar*! Te vagy az én hitem! A keresztények e hitet gyalázták és ezért gyűlölöm őket.

— Mit tudsz a keresztényekről?

Megengeded, isteni férfit, hogy zokogjak?

— Nem, ez untat.

— És neked ezerszer is igazad van, maradjanak örökké szárazak a szemek, amelyek benned gyönyörködhetnek. Uram, oltalmaz meg ellenségoimtól!

— Beszélj a keresztényekről — sürgette türelmetlenül Poppaea.

(Folytatása következik.)

oroszlánnal, a vadállat azonban rakoncátlanokodott, a nőkre akarta magát vetni, de azok szerencsésen kimenekültek a ketrekből, mire a feldühödött fenevad összemarcangolta Maroknak arcát és balkarját. A hippodrom személyzete csak úgy tudta óriási erőfeszítéssel az oroszlánzseldidőt neveltje karmaiból kiszabadítani, hogy az oroszlánok valóságos diszpédányát revolverrel sebeztek halálra. Marek egy óra mulva mosolyogva beszélt el a történetet és váltig csak kedves oroszlánja elvesztésén sópánkodott.

Napirend.

Napló: Szombat, november 10. — Római katolikus: Av. András. — Protestáns: Luther Márton. — Görög-oros: (október 28.) Ferenc. — Zsidó: Marchevan 18. Sabbath, Wajere. — Nap két: 6 óra 43 percek. — Nyugszik: 4 óra 13 percek. — Hold két: este 7 óra 35 percek. — Nyugszik: délelőtt 10 óra 13 percek.

A miniszterek nem fogadnak.
A Magyar Jogász-egylet teljes ülése délután 6 órakor a Szemere-utca 10. sz. a.

A budapesti kereskedő ifjak társulatában felolvasás este 9 órakor.

Az országos delegációs választmányi ülése.
A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.
Nemzeti Múzeum. Képtár, nyitva délelőtt 9 órától délután 1 óráig. Többi tárai 1 korona belépődíj mellett tekinthetők meg.

Magyar kereskedelmi múzeum és házipar kiállítás a városligeti iparcarnokban délelőtt 9 órától 2 óráig.
Istvánffy Gyula képkiallítása a Felsőerdősor 22. szám alatt, Huszár Ilona bárónő műtermében reggel 9 órától délután 4 óráig.

Walter Crane kiállítás az **Iparművészeti múzeumban** délelőtt 9 órától 1-ig és délután 4 órától 8-ig.
Teknológiai iparmúzeum zárva.
Deák-mauzóleum a kerepesi-úti temetőben, nyitva este 6 óráig.

Szabadalmi levéltár (Erszébel-körút 19.) nyitva délelőtt 9-1 óráig.
A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtára és térképgyűjteménye (II. Oszlop-utca) nyitva délelőtt 10-11-ig.

Akadémiai könyvtár nyitva délután 3-7-ig.
Muzeumi könyvtár nyitva d. e. 9-1-ig.
Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9-12-ig és délután 3-8-ig.

Iparművészeti múzeumi könyvtár nyitva délelőtt 10-12 óráig és este fél 7 órától fél 9 óráig.

Magy. kir. Földtani Múzeum (Stefánia-út 14.) nyitva délelőtt 10 órától délután 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság: VII. kerület Kerepesi-út 20. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Tudakozó osztály és kereskedelmi szakkönyvtár VII. Kerepesi-út 22. sz. Hivatalos órák délelőtt 9-12 óráig és délután 3-5 óráig. A hazai termékek állandó kiállítása, (a Kélti mintáiról és kereskedelmörtörténeli gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás, melyben az üzletvezetés árusításiakat is eszközöl) a városligeti iparcarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 2 órától 4 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V., Váci-körút 32. szám alatt.

Szórakozó helyek.

New York-kávéházban minden este nagy katonazene.

Hanusz kávéház Király-utca sarkán, esténként a magy. kir. honvédi zenekar hangversenye.

Union-szálloda, díszes nagy étterem, villanyvilágítás, specialitás kerékpár-terem.

Futner György éttermeiben Deák-ter, minden este Schreier hegedű-hangversenye.

A rádza nyaklánc

— REGÉNY —

Írta: RUDYARD KIPLING

(93)

— Valami kis lúdám? ... Igen — mondotta Ketty csudálkozva.

— Igazság szerint a világ legszebb szekerénykéjének, remekműnek kellene lennie, de szükség esetén amolyan szállós ládácska is jó lesz. Nem mindennap küld az ember királynénak ajándékot!

Ketty hosszukás, keskeny faládácskát adott át neki, ilyenbe a hosszú, zöld kabul-szöllöt rakják. Az alját vatta borította.

— Ezt a hálalótól vettem a minap — jegyezte meg — elég nagy?

Tarvin átvette és némán elfordult. És olyasféle hangok hallatszottak, mintha egy marék kavicsot vetett volna a lúdába s e közben nagyot sóhajtott. Topáz volt az, amit a lúdába esomagolt. A szomszédos szobából a maharádzsa-kunvár hangja hallatszott.

— Tarvin sáhib... Ketty, a gyümölcsöt már megottuk, most már valami mást kezd-hetünk.

— Csak egy pillanatnyi türelem, kis ember, — mondotta Tarvin.

Kettytől elfordulva becézetve simogatta meg még egyszer, utoljára a szikrázó drágaköveket, melyeket a vattára helyezett, mindegyiktől külön-külön bucsuzva el gyöngéden. A nagy, zöld smaragd feléje csillogott, meglehetősen haragosan és szemrehányóan, Tarvin legalább így látta. Kódult a szemére... a gyémánt tulságosan vakító volt. Hamarosan leborította a ládácskát, aztán különös komolysággal tette Ketty kezébe; a leány-nak ott kellett tartania addig, amíg ő némán összefűzte. Csakhamar azután olyan hangon, amely

Somossy Orfeum válogatott műsor.
Ferenzi kávéház. Csóka nemzeti zenekarának hangversenye.

Tátra kávéház Király-utca Tordajo női zenekarnak hangversenye.

Hanusz kávéház. Horváth Jancsi jeles zenekarának hangversenye.

Erdélyi minta vendéglő. Dalszínház-utca, a fővárosi közönség találkozó helye.

Monopol kávéház Váci-körút 37. minden este Oláh Sándor zenekarának hangversenye.

Folies Caprice kiváló új műsor.

KÖZGAZDASÁG.

Uj tengeri hajók.

Budapest, november 9.

Az a céltudatos és erélyes közgazdasági politika, melyet Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter inaurálta s amely a magyar ipar és kereskedelem nagyobb arányú föllendülését és egészséges fejlődését nemcsak előmozdítani, de biztosítani is hivatott, természetesen kell, hogy kiterjessze figyelmét és komoly akcióját a tengerentúli forgalom tágabb körű kifejlesztésére is. Mezőgazdasági és ipari termelésünknek nagy és messzekiható érdekei fűződnek ahhoz, hogy a tengeren túl fekvő mindazokat a fogyasztó piacokat rendszeresen és minél sürűbben kereshessük fel áruinkkal, amelyeken nyers-terményeinket és iparainkat előnyösen értékesíthetjük. S e tekintetben igyekeznünk kell a legnagyobb eréllyel odahatni, hogy a mostanában mutatkozó alkalmas piacokat áruink részére idejekorán lefoglalhassuk s azokkal a rendszeres kereskedelmi összeköttetést minél hamarabb biztosíthassuk. Ezek a nagy országos érdekek indították Hegedűs Sándor kereskedelemügyi minisztert arra, hogy az *Adria* tengerhajózási társaságot, mely eddig a maga hasznát nézte, nem az országét, valahára üzletkérenek sürgős kiterjesztésére s a magyar kereskedelmi érdekeknek az eddigieknél jelentékenyen intenzívebb és rendszeresebb kiszolgálására *kényszerítse* s e jóval szélesebb körű kötelezettséget szerződésileg biztosítsa.

Az új szerződésben, amelynek ötleteiből szigorú bírálat tárgyává fogjuk tenni az *Adria* eddigi működését, kötelezettséget vállal a társaság arra, hogy legkésőbb 1902. év végéig még 10 új nagy gőzöst (összesen 45000 tonna hordképességgel) beszeres s ebből 5-öt már 1901. év őszén forgalomba helyez s fennmarad e mellett az a régebbi szerződésbeli kötelezettsége, mely szerint a szerződés utolsó 10 évében még további 5 gőzöst tartozik beszerézni.

Ez a két év alatt beszerzendő 10 új nagy gőzös most erélyes felszólalásra bírta Lázár Pál műegyetemi tanárt, a fiúmei doek-részvénytársaság igazgatóságát és Konkoly-Thege Miklós orsz. képviselőt, akik a sajtóban a magyar ipar

pártolása címén követelik, hogy az *Adria* ezt a 10 gőzöst a fiúmei hajógyárban építtesse, hangsúlyozván, hogy a fiúmei hajógyár ugy a versenyképes ár, mint a megfelelő kivitel tekintetében teljes garanciát kész nyújtani s ha a kész hajót egy pártatlan szakbizottság nem találná megfelelőnek, kész azt visszavenni.

Az kétségtelen, hogy ez a garancia így igen jól hangzik s képes lehet a nem szakértőket alaposan megtéveszteni.

De vizsgáljuk meg a dolgot a maga helyes világításában. Először is jöjjünk tisztába a fiúmei hajógyárral. Készséggel elismerjük, hogy a fiúmei hajógyárban, ha kellőleg fel volna szerelve s ha kellő számu szakképzett munkással és munkavezetővel rendelkeznek, lehetne a szükséges nagyobb hajókat is építeni. Ma azonban úgy áll a dolog, hogy egy ilyen nagy feladathoz a gyár sem a kellő berendezéssel, sem a kellő munkacsoval nem rendelkezik. Annaira nem, hogy még kis hajók építésében sem képes a versenyt — mint a tények sajnos mutatják — nemcsak a nagy hajógyárakkal, de még a lussin-piecölói kis kaliberu magán hajógyárral sem fölvenni. Ez szomorú dolog, de így van. Hogy azonban jövőre ne legyen így s Fiumében is legyen egy jól berendezett, helyesen vezetett életképes hajógyár, az Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternek szintén egyik kiváló törekvése s erre nézve az előmunkálatok máris folyamatban vannak.

Arról tehát, hogy a két év alatt beszerzendő 10 nagy gőzös Fiumében építessék, a mai viszonyok közt szó sem lehet. De még azt sem lehetne követelni, hogy ezekből egyet, vagy kettőt ott rendeljenek meg. Hiszen hol van arra garancia, hogy ezek a kellő határidőre és megfelelő minőségben fognak szállíthatni? Talán a fiúmei hajógyár fent hivatkozott kijelentésében?

Hát ugyan mi történjék akkor — nem is szólván arról a szakbizottsági eljárásról, amely mindig a vesztés fél bizalmatlanságával és tiltakozásával végződnek — ha a bizottság kimondja, hogy a hajót az *Adria* nem köteles átvenni? Ki nyújt kárpótlást az ebből ugy az Adriára mint a közforgalomra háruló nagy vesztésekért s vajjon az a bátran még késesnek is mondható haszon, mely a hazai iparra ebből a megrondelésből háramlanék, felérne-e azal a szinte soha nem pótolható vesztéssel, mely a hajózási összeköttetés késedelmes megindítása révén a most kínálkozó piacok elvesztése folytán, gazdasági és ipari termelésünket bizonyára igen érzékenyen sújtaná?

Különbö van ennek az éremnek még egy másik oldala is. Amikor a fiúmei hajógyár a kereskedelmi miniszternek azt az ajánlatot tette, kapcsolatban vele egy sereg oly követelést is támasztott — államségély, 100 százalékkal fölemlendő hajóépítési segély s egyéb címeken — amelyek ugyancsak drágává tennék az államra nézve az a nézve az új iparpártolást. Amit a révén nyernének, kétszer is elfizetnénk a vámon.

mintha nem is az övé lett volna, kijelentette Kettynek, hogy neki magának kell elvinni a ládácskát Sitabhaihoz, akinek azonkívül adja át az üdvözlötét is.

— Nem, nem — tette hozzá, amikor Ketty ijedten kérdő pillantását észrevette — nem fog bántani... Most nem meri tenni. A gyermeke nálunk van és természetesen a közeledben maradok, amennyire csak lehet. Istenek hála, ez az utolsó út, melyre te ebben az átkozott országban utoljára mégy, azaz hogy az utolsó előtt való. Az az erős nyomás, amely alatt Rhatereben állunk, túlhaladja erőmet... ha szeretsz, siess!

Ketty sietve készült fel, miközben Tarvin a revolverét mutogatta a két herecegnek és megígérte nekik, hogy „máskor” annyi rupiát is majd keresztül, amennyit csak akarnak. A ház előtt lézengő kíséretet lovas hirnök zavarta meg hirtelen, aki tágra eresztett kantárszárral ugratott át a soraikon és már messziről kiáltotta:

— Levél Tarvin száhibnak!

Tarvin a verandára lépett, a hirnök kinyújtott kezéből gyűrött levelet vett át és olvasta a fáradtságosan és gondosan odamázolt szavakat.

Kedves Tarvin!

Adja vissza nekem a fiamat, s tartson meg magának minden más egyebet.

Az ön barátnője.

Tarvin mosolyogva dugta mellényzsebébe a levelet.

— Nincs válasz, — mondta a küldöttnek, magában azonban így szól: „Okos asszony vagy, Sitabhai, tartok attól, hogy kissé tulságosan is az, a fiadra pedig a legközelebbi félóraban nagyon is nagy a szükségünk... Rendben vagy, Ketty?”

A herecek feljajdultak, amikor megmondták nekik, hogy Tarvin rögtön a palotához loval és nekik vele kell menniök, ha mulatni akarnak még.

— Akkor a nagy Durbar-csarnokba me-

gyünk, — esőndesítette a maharádzsa-kunvár vigasztalhatatlan öcsését, — és megparancsoljuk, hogy mind a hangszer egyszerre muzsikáljon.

— De én ezt a bácsit akarom látni, amikor pénzt lő, — jelentette ki Umr Singh makaesul. — Meg hogyan lő valamit agyon, de haza nem akarok menni!

— Majd velem lovagolsz — vigasztalta Tarvin, amikor tolmácsolták neki a gyermek kívánságát — és galopban megyünk az egész uton. Milyen gyors a kocsid, hereceg?

— Nagyon, nagyon gyors, de csak akkor, ha Ketty nem fél.

Ketty felszállt a kocsiira és a menet megindult. Tarvin az élére vágatott és Umr Singh tapsolt előtte a nyeregben.

— Sitabhai előtt fél kell vonulnunk, — rendelkezett Tarvin. — Reménytelen, nem félsz mellettem átmenni a kapuboltozat alatt?

— Rád bízom magamat, Nick, — mondotta Ketty egyszerűen, s ekközben kiszállott a kocsiból.

— Akkor hát menj az asszonyok palotájába, add át a ládácskát Sitabhaijának, de csak az ő kezébe és mondd meg, hogy én küldöm ezt neki vissza. Eszreveheted majd, hogy jól ismeresz engem.

A lovak patkócsattogása hallatszott most a kapuboltozat alatt. Ketty ott ment a lovakok mellett, Tarvin pedig ugy tartotta a hereceket, hogy okvetlenül észre kellett őt venni. Az udvar üres volt, amikor azonban az izzó napfényben a kut mellett a közepére értek, most újra hallatszott az a sutogás és zörgés a zöld zsallugáterek mögött, mint amikor a szél jár a sás között.

— Türelem, drágám, csak egy pillanatig, — mondotta Tarvin — ha kibírod ezt a napfényt.

(Folytatás következik.)

koronajáradék 91.15. Osztrák-magyar bank 121.—. Déli vasut 26.70. Elbavölgyi vasut —. Londoni váltóár 204.35. Bécsi bankjegyesület 119.60. Villamos részvény 129.—. 3%-os magyar aranykölcsön 79.—. 4 2/2%-os ezüstjárdék 97.20. 4%-os magyar aranyjárdék 96.80. Osztrák hitelrészvény 208.50. Osztrák-magyar államvasut 141.90. Északnyugati vasut 116.20. Bécsi váltóár 849.33. Párisi váltóár 814.25. Unionbank —. Alpeisi bányarészvény 214.—. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, november 9. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Arctolyamok januára. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 208.—. Osztrák-magyar államvasut 141.—. Déli vasut —. Osztrák aranyjárdék —. Olasz járdék —. Laura-kohó 206.75. Harpeni 180.25. Discont —. Alpeisi —. Bécsi bankjegyesület —. Az irányzat csönvés.

Páris, november 9. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut 715.—. 4%-os osztrák aranyjárdék 97.—. Osztrák Landerbank 435.—. 3%-os francia járdék 100.52. Ottomanbank 533.—. 3 1/2%-os francia járdék 101.90. Alpeisi bányarészvény —. Déli vasut 141.—. 4%-os magyar aranyjárdék 98.—. Párisi bankrészvény 1085. Olasz járdék 94.62. Francia törleszt. járdék 99.47. Osztrák földhitelintézeti részvény 1209. Török dohányrészvény 307.—. Az irányzat bőgyadt.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

November 9. A sertésüzlet irányzata változatlan. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felüli sulyban) — fillérig. Öreg közép (páronként 300—340 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 98—98— fillérig. Fialat közép (páronként 251—320 kilogramm terjedő sulyban) 96—97— fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) 96—98— fillérig. — II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) — fillérig. Közép (páronként 250—320 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. Könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő sulyban) — fillérig. — V. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 kilogrammon felüli sulyban) 94—96— fillérig. Közép (páronként 240—260 kilogramm terjedő sulyban) 93—94— fillérig.

Könnnyű (páronként 240 kilogramm terjedő sulyban) 92—94 fillérig.

Sertéslétszám 1900. november 7. napján volt készlet 35.770 darab. — 1900. november 8. napján lehajtott 171 darab. 1900. november 8. napján elszállított 330 darab. 1900. november 9. napjára maradt készletben 35.611 darab.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorologiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, november 9.

A barometrikus helyzet csak keveset változott. A depressziók ma is Európa északnyugati felét és a Középtenger partjait, a magas nyomás pedig keletről — erősödve — nyomul be a kontinensre.

Az idő európaszerte jobbra felhős vagy ködös, de jelentékenyen csak a déli depresszió területén volt esős.

A hőmérséklet változatlan. Nálunk az idő jobbra felhős és napközben igen enyhé volt. Jelentéktelen eső csak a Dunántúl esett. Erdélyben éjjeli fagyok voltak.

Küldés: Enyhé és legfeljebb csak délnyugaton esős idő várható.

FORTUNA-NAPTÁR 1901. ÉVRE.

Mikor van születésnapom?

Mindenki kísérelje meg szerencsésjét a születésnapjára jelzett számmal. Ezen naptárban az év minden egyes napjára egy szám van jegyezve, melyet azonnallal megrendelésnél megküldünk, úgy hogy bárki szabadon választhatja a számát. Ha időközben a szám elfogyott volna, akkor hasonlótl küldünk Önnek.

Table with 12 columns (Január to December) and 31 rows of numbers representing birth dates for each day of the year.

Nyeremény-huzás már csütörtökön november 15-én.

A.: Játsszik Ön az osztályorsjátékon? B.: Igen. A.: Kinek játszik és milyen számmal? B.: Török A. és Tsa bankházánál, melynek szerencsenaptárát átnézve, azt a számot választottam, mely éppen születésnapom mellé van jegyezve. A.: Azt hiszi, hogy ez így helyes? B.: Igen, mert minden egyes számnak ugyanaz a nyeresési esélye és meg fogom kísérelni, vajjon szerencsenapon születtem-e, avagy a szerencse fia vagyok-e?

Az I. oszt. tervszerű betétei: 1/5 eredeti sorsj. kor. 1.50 1/4 " " " " 3.— 1/2 " " " " 6.— 1/1 " " " " 12.— Fenti számok esetleges biztosítására azonnallal megrendelést kérünk.

Fenti számok csak nálunk kaphatók

Török A. és Társa bankháza Budapest. Központ: Váci-körút 4/c. Fiókok: Múzeum-körút 11. szám. Erzsébet-körút 54. szám.

Advertisement for VII. magy. kir. szabad. osztályorsjáték. 100,000 darab sorsjegy, 50,000 nyeremény 13.160,000 korona összegben. Főnyeremény Egy Millió korona. Arak az I-só osztályhoz: 1 egész sorsjegy 12 korona, 1 negyed sorsjegy 3 korona, 1 fél sorsjegy 6 korona, 1 nyolcad sorsj. 1.50 korona. Teljes utánvét mellett megrendelések nem eszközöltek. MERCUR Váltóüzlet Részvénytársaság BUDAPEST V. ARANY JÁNOS-UTCA 31.

Osztály-sorsjegyet vásároljon Beimel Lajos bankházában a m. k. szab. osztályorsjáték főelrusitójánál BUDAPEST, IV. Kecskeméti-utca 13. Egy egész ... 12 korona Egy fél ... 6 — Egy negyed 3 — Egy nyolcad 1.50 Huzás már nov. 15. és 16-án.

M. kir. államvasutak igazgatója. Hirdetmény. (Tanuló birtelteknek eltelepítendő Pátróza állomásról Kis Várda állomásra, valamint Szent-György—Abrány állomárról Dobrocsin állomásra.) A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert érestités azint f. 4. november hó 1-től kezdve Pátróza állomárról Kis Várda állomásra, ugyancsak Szent-György—Abrány állomárról Dobrocsin állomásra, egy órára előzetesen érestités tanuló birtelteknek ugyan adatai, melyek a Pátróza, illetve Szent-György—Abrány állomáson díjtalanul kapható tanuló igazolványok alapján váltandók. Budapest, 1900. okt. 17.

Titkos betegségek ellen 25 évi, részben katonasorvisi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmolegobben ajánlható DR. KAJDACSY, v. cs. és k. ezredorvos. Electrotherapial rendelő intézete Budapest, Váci-körút 4. sz. 1. em. A legelhanyagoltabb gúgycsőfolyásokat, legnyolcsabb húgyhólyagbajokat, bujakóros sebeket, syphilist, az önfertőztetés utóbajait Elgyengült férfienyrt az orvosi világ által legújabbán olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű Electro-Massage vagy Psychrophor által, magümléseket, nőknél fehérfolyást befocsondezés nélkül, a legmakacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott idog és ennek utókövetkezményeképp létrejött hátférisebajokat gyógyít a legújabb gyógy-mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: déliett 9 órától 4 óráig; este 7—8 óráig. Nőknek ugy mint férfiaknak külön be és kijárat. Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnallal válaszolunk; esetleg gyógyszerokról is gondoskodva lesz.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Szombat, 1900. november hó 10-én.

A troubadour.

Opera 4 felvonásban. Zenéjét szerzerzte Verdi. Szövegét írta Camerano Salvatore. Olaszból fordította Nádaskay L.

Személyek:

Luna gróf	Beck	Ines	Bérs
Leonora	Pewny	Ruiz	Dalmoki
Azuena	Bartolucci	Hirnök	Juhász
Manrico	Alberti W.	Egy cigány	Krétschy
Fernando	Szendrői		

Kezdete 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. november hó 10-én.

A tékozló apa.

Színmű 5 felvonásban. Írta Dunas Sándor. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Rivonniére	Náday	Prailles	Hetőnyi
André	Ivánfi	Naton	Horráth
De Chavry	Paulayné	Godefroyné	Rákosi
Holén	Mészáros	Albertine	Hettyey
Tournas	Gyenes	Joseph	Latabár
Ligneray	Császár	Victorine	Boros

Kezdete 7 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. november hó 10-én.

Angot asszony lánya.

Víg opera 3 felvonásban. Szövegét írták Clairville, Siraudin és Koning. Fordította Vezéri Ödön. Zenéjét szerzerzte Charles Lecocq.

Személyek:

Angot Clairette	Szozer	Ange Pitou	Palásthy
Lange	Margó	Larivaudiére	Sziklai
Pomponnet	Girón	Trenitz	Füredi

Kezdete 7 1/2 óraker.

Jegyek a M. kir. Operaház, Nemzeti és Magyar Színház előadására kaphatók és előjegyezhetőek Bárd Ferenc és Testv. zeneműkereskedéseiben Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Andrássy-ut 42. sz. a., valamint a New-York kávéházban. (Telefon.)

VIGSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. november hó 10-én.

Harmadszor:

A kis mama.

Vígjáték 3 felvonásban. Írta H. Meilhac és L. Halévy. Fordította Fái J. Béla.

Személyek:

Bruck Valentin	Tapolczai	Pototné	Berzetei
Henriette	Nógrády	Berniqéné	Buttkay
Brigitta	Csillag	Arbitragené	Bálint R.
Saint-Potant	Bihari	Polgármester	Kazaliczky
Rochebardiére	Szerémy	Bob	Bognár
Daoulas báró	Gál	Kartész	Rónaszéki
Daoulas báróné	Haraszthy	Piri	Varsányi
Bernerette	Lenkei	Françoise	Gézi I.
Dubois	Mátrainé		

Kezdete 7 1/3 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. november hó 10-én.

San-Toy.

Kínai daljáték 3 felvonásban. Írták Edward Morton, Harry Greenbank és Adria Ross. Fordították Fái J. Béla és Maksi Emil. Zenéjét szerz. Sidney Jones.

Személyek:

George Preston	Tollagi	Jung-Si	Rózsa G.
Poppy, leánya	Bárdi G.	Mi-Kui	Tallán
Robbie, fia	Raskó	Szin	Nyiri C.
Dudley	Pedák	Pin-Szing	Szécsi
Yen-Ho	Németh	Szi-Kiang	Nyeki
San-Toy	Küry	Hu-Ju	Kaposi
Csu-Li	Kovács	Kínai császár	Ujvári
Bonson	Szirmai	Szing-Hi	Szerdahelyi

Kezdete 7 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Szombat, 1900. november hó 10-én.

Khina.

Írta Weiss Róbert.

Kezdete 1/8 óraker.

VÁR-SZÍNHÁZ.

Szombat, 1900. november hó 10-én.

Pry Pál.

Vígjáték 5 felvonásban. Írta: John Poole. Fordította: Csiky Gergely.

Személyek:

Hardy	Ujházi	Willis	Ivánfi
Hardy Frank	Pálfi	Stanley	Abonyi
Witherton	Gabányi	Pry Pál	Vizvári
Eliz	Ligeti	Marianne	Keczeri

Kezdete 7 óraker.

FOLIES CAPRICE.

Ma

„Die Hochstaplerin“.

A Knopfloch család,

és

Ügyvédek alkonya.

Cigányzene a nagyszerű

télikerthben.

PUTZER pince-éttermeiben Deák-tér.

Ma és minden este SCHREYER, a perzsa sah által kitüntetett hegedűművész hangversenyez. - Számos látogatásért eszedik Putzer György vendéglős.

Ferenci kávéház

(Ujvilág és Rostély-u. sarkán.)

Budapest legkellemesebb szórakozó helye a fővárosba érkező idegenek találkozója Csoka közelmúlt zenekarának hangversenye. Hideg buffet. - Mérékelt árak. Egész éjjel nyitva. - Figyelmes kiszolgálás. Gross Ödön, kávé.

Nyitva éjjel 3 óráig. A legjobb magyar konyha Nyitva éjjel 3 óráig. az Erdélyi Mintavendéglőben, VI. Dalszínház-utca 8. (az Operaház mellett).

Somossy Mulató

(Nagymező-utca). Albrecht Ferenc, igazgató. Pénztárnyitás 7-kor. Az előadás kezdete 8-kor. Még csak rövid ideig!

Paquette Gabriella k. a.

Bámulatos! Eddig felülmulthatatlan! Kétféle idomítás!

MARIO G. UR

4 óriás párdúcával Szenciós! Mulattató! Cronin Moris ur A. és S. Linne világhírű Jongleur. Németország legjobb jellemduettistái.

LITTE CARLESEN

gentleman caricatura. Ugyint az összes specialitások.

Holnap! Vasnap, f. hó 11-én

d. u. 1/4 óraker nagy jótékonycélu előadás, a „Budapesti Artista-Egyesület” javára. Itt először:

A festőműteremben.

Operett újdonság. Zenéjét írta Krügel József. Jegyek elővételben egész napon át a Somossy Mulatóban, ugyint: tőzsdé Andrássy-ut 38., tőzsdé Andrássy-ut 26. és Weiss A. nagytőzsdéjében Károly-körút 26. szám.

Zongora

hangolását kiváló szakmunkások által végezteti

2 frtért

Sternberg Armin és Testvére

es. és kir. udv. hangszer-gyár

zongora-osztálya Kossuth Lajos-utca 22.

Károly-körút sarok. Zene-palota.

Ugyanott hírneves gyártmányú zongorák és pianinók kedvező fizetési feltételek mellett is kaphatók.

Heckenast Gusztáv

Budapest, most IV., Gizella-tér 2. sz.

A legjobb bel- és külföldi zongorák főraktára Legnagyobb kölcsönző intézet.

Árjegyzék ingyen. Árjegyzék ingyen.

Minden darab saját műhelyemben készül!

Nem gyári munka!

33 év óta fennálló üzletem kezkeskedik áruim kifogástalan minőségéről.

Csak 14 frt saccoöltöny és 18 frt

Csak 14 frt télikabát és 18 frt

legjobb kivitelben és legnagyobb választékban kapható

GROSSMANN S.

férfiruha-szabónál.

Budapest, Bécsi- és Deák Ferenc-u. sarkán.

LÁTVÁNYOSSÁG

KELETI SZÖNYEG-ÁRUHÁZ IV. KIGYÓ-TER 3. SZ. Klotild főhercegnő 6 fősége bérpalotájában. Javítások elfogadtatnak.

A pénz.

Nincsen semmi, a mire az emberek jobban vigyáznának, mint a pénzre. Legtöbb esetben aztán értéketlen dolgokra költik. Van azonban olyan dolgok is, melyek bána kovább értékeseknek látszanak, rögtön értékesek, sőt vagyont érővé válnak, ha tudjuk, hogy hol és miként kell azt beszerezni. Így a Hecht-bankháznál vett osztálysorsjegy olyan értékes papír, a mely a bankház nagy szerencsésé folytán fonymeremnyre szép ki látást nyújt, így aztán pénzét mindenki szívesen adja ki, ha azt mondják vásároljon osztálysorsjegyet a Hecht-bankháznál, Budapest, Ferenciek-tér 6. A huzás már november 15. és 10-án. A sorsjegyek ára: Egész 12 kor., fél 6 kor., negyed 3 kor., nyolcad 1 kor. 50 fill.

SZABÓ JENŐ

fehérnemű-gyára, angol, francia uri divat és kalap raktár

Budapest, V., Marokkói-utca 1.

Legjobb szabásban kezesség mellett készít Schroll-féle sífből férfi kelengyét. Ezenkívül dus raktár tartok: legújabb divatru nyakkendők, kötött és borkétyűk. Dr. Jäger tanár-féle gyapjú alsón ruházat. Vázson és batizt zsebkendők. Férfi- és női esőkönyvek vízhatlan szövettől. Selyem esernyők. Vidéki megrendelések utánvétel mellett, meg nem felelő árak készséggel visszavétettek. Kiváratra árjegyzékkel szolgálok.

Kárpitos és asztalos

butor

Háló-, ebédlő-, szalon-, uri- és leányzóba berendezések, barok, angol, német és seceszió stílusban nálunk meglepő nagy választékban, igen olcsó árban mindenkor kaphatók. Jó minőségért kezkeskedünk. Vidéki rendelések vászonban csomagolva s biztosítva szállítatnak.

SZABÓ FERENC és Társa

butor-nagyiparosok

Budapest, Kerepesi-ut 12. szám, a Sip-utca sarkán.

Szőlőoltványok

és európai gyökeres szőlővesszők. 1900

Szokványminőségben teljesjuttalással, felhasználás és minden hibátlan. A melyen lezárított áráról, az előleg nélküli megrendelésről s a szokványminőségű csak csekély részben is előleg utánnyomnak máj költségemint visszavételről az ingyen és természetesen küldendő árjegyzék nyújt teljes és kimerítő felvilágosítást.

Riparia-Portalis (valódi Gloire de Montpellier.) Rupestris-Monticola (azonos és teljesen fajtiszt.)

Élőkerítés (dőlővény) csemekelt. Gleditschia. - (Koronatűz, Krisztustűz vagy tükösképenyfa.)

Árjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek. Ezen katalógus megszerzése minden birtokosnak igen érdekben van, mert azoknak is, kik remélik semmit nem akarnak, mert benne nem csak az árak jegyzéke foglaltatik, hanem számos oly közlemények, melyek a gazdának nagy szolgáltatást tesznek. - Tartalmazza ezeken kívül az összes szőlőkészítési leírásait, termékekészítési, vágási- és metszési, metszési, betegségekkel szembeni elővigyélő képességet és más gyakorlati tudvalókat. Ugyanezen az Élővövény telepités rendkivüli eredményeit, melyek minden gazdára nagy előnyvel bírnak. - Cím: Ermelkúti szőlőoltvány-telep. Nagy útból, Nagy-Kőgya u. p. Székelyhid.

KAÉVÉ

4 1/2 kg. Cuba kávét 6.93 frtért

és 1/4 kg. Császárkeverék teát 1.60 frtért

küld minden más költség nélkül.

Fratelli Deisinger

cég kávébehozatali üzlete, FIUME.

ARLAP INGYEN

Osztálysorsjegyek

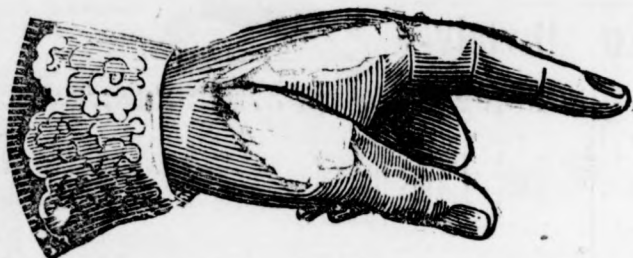
Az ország **LEGSZERENCSESEBB** sorsjegyelárusító helyén.

„Mercur”

Bank- és Váltó-üzlet Részvény-Társaságnál

Budapesten,

IV. ker., Váci-utca 37. sz. (saját ház)

Huzás már a jövő héten!

Egész sorsjegy 12 kor. — fill. | Negyed „ 3 „ — „
Fél „ 6 „ — „ | Nyolcad „ 1 „ 50 „

Eddig már **5** millió nyereeményt fizettünk ki vevőinknek.
több mint

Megrendelések legelőnyösebben **postautalványon** történnek. Utánvételes rendelések elkerülendők.

Jószív-sorsjegyek

huzása már november hó 15-én.

Ezenkint 2 huzás.

☀️ Főnyeremény: 40.000 és 30.000 korona. ☀️

Ezen sorsjegyeket készpénzért 7 korona 25 fillérrel számítjuk.

Részletfizetésre:

10 sorsjegy 36 havi részletfizetésre	à	2 korona 65 fillér
10 „ 21 „	„	3 „ 60 „
25 „ 36 „	„	6 „ 60 „
25 „ 21 „	„	9 „ — „
50 „ 36 „	„	13 „ 10 „
50 „ 21 „	„	17 „ 90 „
50 „ 12 „	„	31 „ — „

☀️ Azonnali játekkjog az első részlet lefizetése után. ☀️

MERCUR

Váltóüzleti Részvénnytársaság

BUDAPEST V. ARANY JÁNOS-UTCA 31.

Alapított 1887.

Alapított 1887.

Állandó nagy butor-kiállítás.

Kizárólag csak magyar műipartermékek, melyeknek valódiságáért kezeskedünk, ugyazintén saját készítményű kárpitozott butorainkat a n. á. butorvásárló közönség b. figyelmébe ajánljuk. Dus vásárlóink találhatók szilárd és modern stílusú háló-, ebédlő-, férfi-szoba és szalon-berendezésekből, valamint bármely egyes butordarabokból, a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, minden versenyt főlülmuló olcsó árakon. Kérjük az igen t. közönséget saját érdekében, ezen kedvező alkalom fölhasználását és szükséges butordarabjait nálunk beszerezni. Hazafias tisztelettel

PATYI TESTVÉREK kizárólag csak VIII., Kerepesi-ut 9a.
Fennemta-szálló mellett.

Nagy butor-album 1 korona beküldése mellett levéljegyekben bérmentve.

3240/900. számhoz.

Árverési hirdetés.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter ur rendeletére alólírott m. kir. erdőigazgatóság zárt írásbeli versenytárgyalás útján áruba bocsátja a szálvavölgyi m. k. erdőgondnokság kerületében levő és a Sztrimba fővölgyre hajló Runk község III. határ részében fekvő, 862.93 k. h. kiterjedésű fenyő szálerdő fakészletét, holdankint (430) négyszázharminc korona kikialtási ár megállapítása mellett.

A kihasználási idő 1901. évi április hó elsejétől kezdődőleg 1907. évi március hó 31-ig tartó egymásután következő hat (6) évben állapítatik meg.

A versenytárgyalás **f. évi december hó 10-én d. e. 11 órakor** tartatik meg a m. k. erdőigazgatóság hivatalos helyiségében.

Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy 37,110 korona bánatpénzzel ellátott zárt írásbeli ajánlatokat a fent megjelölt időpontig az árverést meg tartó m. k. erdőtisznél benyujtsák.

Az ajánlatban a holdankint megajánlott, valamint az összes vételár szóval és számokkal tisztán és olvashatóan kiírandó, továbbá határozottan kijelentendő, hogy ajánlattevő az árverési és szerződési feltételeket ismeri és magát azoknak feltétel nélkül aláveti.

Az árverési és szerződési feltételektől eltérő kikötéseket tartalmazó, bánatpénzzel el nem látott, valamint utóajánlatok tekintetbe nem vétetnek.

Az árverési és szerződési feltételek a m. k. erdőigazgatóságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Besztercén, 1900. évi november hóban.

M. kir. Erdőigazgatóság.

